

**VIISIPORTAISEN MENETELMÄN KEHITTÄMINEN
KUVALLIS-TEKSTUAALISEN ARGUMENTAATION
ANALYSOIMISEKSI PRAGMA-DIALEKTISESSA
VIITEKEHYKSESSÄ**

**Esimerkkianalyysinä kolme Oikeutta Eläimille-järjestön
Facebook-tilapäivitystä**

**Juha Lehtonen
Pro Gradu-tutkielma
Filosofia / Kansalaisyhteiskunnan
asiantuntijuuden maisteriohjelma
Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Syksy 2016**

TIIVISTELMÄ

VIISIPORTAISEN MENETELMÄN KEHITTÄMINEN KUVALLIS- TEKSTUAALISEN ARGUMENTAATION ANALYSOIMISEKSI PRAGMA- DIALEKTISESSA VIITEKEHYKSESSÄ

Esimerkkianalyysinä kolme Oikeutta Eläimille-järjestön Facebook-tilapäivitystä

Juha Lehtonen

Pro Gradu-tutkielma

Filosofia / Kansalaisyhteiskunnan asiantuntijuuden maisteriohjelma

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Ohjaajat: John Pajunen ja Tapio Litmanen

Syksy 2016

Sivumäärä: 137 + liite

Kuvallis-tekstuaalinen argumentaatio on kommunikoitu osin kuvien ja osin tekstin avulla. Tässä pro gradu-tutkielmassa tehtävänäni on selvittää, miten kuvallis-tekstuaalista argumentaatiota voidaan analysoida systemaattisesti ja selkeästi pragma-dialektisessä viitekehyyksessä. Tutkimustehtävään vastatakseni kehitän työni ensimmäisessä osassa viisiportaisen menetelmän kuvallis-tekstuaalisen argumentaation dialektisen ja osin myös retorisen ulottuvuuden analysoimiseksi. Menetelmän pohjana toimi pragma-dialektiikan standarditeoria sekä laajennettu pragma-dialektiikka ja sitä kehittäessäni ammennan aineksia ja ideoita myös retoriikan tyyliä koskevasta tutkimuksesta, visuaalisen argumentaation ja retoriikan tutkimuksesta, sekä sosiaalisesta semiotiikasta. Tavoitteenani on erityisesti rakentaa mahdollisimman käyttökelpoinen menetelmä, jolla monimuotoista kuvallis-tekstuaalista argumentaatiota voidaan analysoida teoreettisesti ja metodologisesti johdonmukaisella, kattavalla ja täsmällisellä tavalla. Työni jälkimmäisessä osassa havainnollistan, miten kehittämäni viisiportaista menetelmää voidaan käyttää todellisissa analyysitilanteissa. Tätä varten analysoin esimerkkianalyysiekseni valitsemaani kolmea Oikeutta Eläimille -järjestön Facebook-sivuillaan julkaisemaa tilapäivitystä. Samalla esimerkkianalyysien tehtävänä on myös toimia alustavina testeinä menetelmän käyttökelpoisuudesta. Esimerkkianalyysien pohjalta tehty alustava arvioni menetelmän käyttökelpoisuudesta on myönteinen.

Avainsanat: visuaalinen argumentaatio, multimodaalinen argumentaatio, argumentaatioteoria, analyysimenetelmä

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
OSA I: MENETELMÄN KEHITTÄMINEN.....	11
2 PRAGMA-DIALEKTIIKAN STANDARDITEORIA.....	12
2.1 Argumentaation määritelmä.....	13
2.2 Kriittisen keskustelun ideaalimalli.....	16
2.2.1 Keskusteluvaiheet ja argumentatiivinen todellisuus.....	17
2.2.2 Erimielisyyden ratkaisemiselle relevantit puheaktit.....	20
2.2.3 Kriittisen keskustelun säännöt ja järkevien keskustelijoiden kymmenen käskyä.....	24
2.3 Pragma-dialektinen standardianalyysi.....	25
2.3.1 Rekonstruoinnin apuvälineet.....	26
2.3.2 Dialektisen kokonaiskuvan komponentit	29
3 LAAJENNETTU PRAGMA-DIALEKTIikka JA KUVALLIS-TEKSTUAALISTEN ESITYKSELLISTEN TEKNIKOIDEN REPERTUAARI.....	38
3.1 Strateginen luovinta tasapainotteluna järkevyy- ja tehokkuuspyrkimyksen välillä.....	39
3.2 Strategisen luovinnan kolme aspektia.....	41
3.3 Esityksellisten tekniikoiden kuvallis-tekstuaalinen repertuaari.....	43
3.3.1 Esitykselliset perusvalinnat.....	46
3.3.2 Troopit ja figuurit.....	53
4 VIISIPORTAINEN ANALYYSIMENETELMÄ.....	57

4.1 Menetelmän viisi porrasta.....	57
4.2 Ensimmäinen ja toinen porras: Tutkimuskohteen taustoitus ja kuvailu.....	58
4.3 Kolmas porras: Avainsiirtojen paikantaminen ja rekonstruointi.....	60
4.4 Neljäs porras: Dialektisen kokonaiskuvan muodostaminen.....	61
4.5 Viides porras: Esityksellisten tekniikoiden retoristen funktioiden analyysi.....	62
OSA II: MENETELMÄN SOVELTAMINEN.....	64
5 OIKEUTTA ELÄIMILLE JÄRJESTÖN TAUSTOITUS JA ANALYSOITAVIEN TILAPÄIVITYSTEN VALINTA.....	65
5.1 Oikeutta Eläimille-järjestö.....	65
5.1.1 Historiaa.....	65
5.1.2 Eläineettinen positio.....	67
5.1.3 Facebook vaikuttamiskanavana.....	70
5.2 Tilapäivitysten valinta.....	73
6 ENSIMMÄINEN ANALYYSI: TUOTANTOELÄINTEN JA LEMMIKKIELÄINTEN VÄLILLÄ EI OLE RATKAISEVAA MORAALISTA EROA.....	78
6.1 Kuvailu.....	79
6.2 Avainsiirtojen paikantaminen ja rekonstruointi.....	80
6.3 Dialektisen kokonaiskuvan muodostaminen.....	83
6.4 Esityksellisten tekniikoiden retoristen funktioiden analysointi.....	91
7 TOINEN ANALYYSI: TURKISELÄINTEN JA IHMISTEN VÄLILLÄ EI OLE MORAALISESTI RATKAISEVAA EROA.....	96
7.1 Kuvailu.....	97
7.2 Avainsiirtojen paikantaminen ja rekonstruointi.....	101
7.3 Dialektisen kokonaiskuvan muodostaminen.....	103

7.4 Esityksellisten tekniikoiden retoristen funktioiden analysointi.....	107
8 KOLMAS ANALYYSI: TUOTANTOELÄINTEN JA ESINEIDEN VÄLILLÄ ON RATKAISEVA MORAALINEN ERO.....	111
8.1 Kuvailu.....	112
8.2 Avainsiirtojen paikantaminen ja rekonstruointi.....	113
8.3 Dialektisen kokonaiskuvan muodostaminen.....	116
8.4 Esityksellisten tekniikoiden retoristen funktioiden analysointi.....	118
9 PÄÄTÄNTÖ.....	120
LÄHTEET.....	125
LIITE: Luettelo työssä esiintyvistä kuvista, kaavioista ja taulukoista.....	138

1 JOHDANTO

*[T]here hardly ever is any discourse
without, at least, some argumentative aspect¹*

Kuva 1.1 Tutkielmassa analysoituva Oikeutta Eläimille -järjestön Facebook-tilapäivitys

Pragma-dialektinen teoria argumentaatiosta sai alkunsa Amsterdamin yliopistossa Frans H. van Eemerenin sekä Rob Grootendorstin toimesta 1970-luvulla ja seuraavan neljän vuosikymmenen aikana siitä kasvoi eräs merkittävimmistä, ellei merkittävin argumentaatiotutkimuksen suuntauksista² (Eemeren ym. 2014, 517; Hietanen 2012; Pajunen

¹ Eemeren & Grootendorst (1992, 218)

² Laajin ja ajantasaisin eri argumentaatiotutkimuksen suuntauksia koskeva yleisesitys on Eemeren, Garssen, Krabbe, Snoeck Henkemans, Verheij & Wagemans (2014). Pragma-dialektisen teorian keskeisiä teoksia ovat muun muassa: *Speech Acts in Argumentative Discussions* (Eemeren & Grootendorst 1984), *Argumentation, Communication and Fallacies* (Eemeren & Grootendorst 1992), *A Systematic Theory of Argumentation*

2015, 272). Pragma-dialektisen teorian mukaan argumentaatio on osa kriittistä keskustelua, joka tähtää jonkin näkökannan hyväksyttävyyttä koskevan erimielisyyden järkevään ratkaisemiseen (Eemeren & Grootendorst 2004, 132; Eemeren 2010, 31). Esittäessään argumentteja, argumentoija pyrkii vakuuttamaan kriittisen ja rationaalisen vastapuolen puolustamansa näkökannan hyväksyttävyydestä (Eemeren & Grootendorst 2004, 1—2).

Alun perin pragma-dialektiikassa argumentaatiota pidettiin yksinomaan verbaalisena, puheen tai tekstin keinoin välitettynä toimintana (Eemeren, Grootendorst & Kruiger 1987, 2, 5). Sittemmin tästä käsityksestä on kuitenkin luovuttu ja nykyisin pragma-dialektikot ajattelevat, että argumentatiiviseen kommunikaatioon voidaan puheen ja tekstin sijaan, tai ohella, käyttää myös muita kommunikaation modaliteetteja (Eemeren & Grootendorst 2004, 2; Eemeren 2010, 27; Tseronis 2013, 7). Tässä pro gradu-tutkielmassa tutkimuksen kohteena on *kuvallis-tekstuaalinen argumentaatio*. Kuvallis-tekstuaalinen argumentaatio on argumentaatiota, joka on kommunikoitu sekä kuvallista³ että tekstuaalista modaliteettia käyttäen. Kuvallis-tekstuaalinen argumentaatio on siten eräs *multimodaalisen argumentaation* (ks. esim. Groarke 20015; Hoven & Yang 2013; Tseronis 2014) alalaji ja samalla tyypillinen esimerkki *visuaalisesta argumentaatiosta*⁴ (Birdsell & Groarke 1996; Birdsell & Groarke 2007, 104).

Kuvallis-tekstuaalisen ja laajemmin visuaalisen argumentaation tutkimus käynnistyi 1990-luvun puolivälissä ja on herättänyt siitä lähtien kasvavaa mielenkiintoa eri suuntauksiin kuuluvien tutkijoiden piirissä (Kjeldsen 2015b, 115—116). Vaikka asiasta on myös kiistelty⁵, nykyisellään visuaalisen argumentaation mahdollisuus näytettäisiin hyväksyvän yleisesti ja sitä pidetään laajalle levinneenä ilmiönä (Groarke 2002, 137; Kjeldsen 2015b, 121). Tutkijat ovat osoittaneet, kuinka esimerkiksi mainokset (Blair 1996), pilakuvat

(Eemeren & Grootendorst 2004) ja *Strategic Maneuvering in Argumentative Discourse* (Eemeren 2010). Hietanen (2012) käy artikkelissaan läpi sitä, miten pragma-dialektiikkaa on kritisoitu ja puolustettu kansainvälisessä keskustelussa. Myös teoksessa Eemeren ym. (2014, 586—600) käsitellään pragma-dialektiikkaan kohdistettua kritiikkiä

³ Viittaa läpi työni termeillä ”kuva” ja ”kuvallinen” yksinomaan liikkumattomiin kuviin.

⁴ Groarken (2009, 230) määritelmän mukaan ”visuaaliset argumentit välittävät premissejä ja johtopäätöksiä, jotka on ilmaistu osin tai kokonaan visuaalisin keinoin”

⁵ Visuaalisen argumentaation mahdollisuutta ovat vastustaneet etenkin Fleming (1996) ja Johnson (2003). Barceló Aspeitia (2012), Birdsell & Groarke (1996; 2007), Blair (1996), sekä Roque (2009) ovat muiden muassa argumentoineet visuaalisen argumentaation olemassaolon puolesta. Dove (2012) on esittänyt eräänlaisen välittävän kannan, jonka mukaan kuvat voivat toimia evidenssinä argumenteille.

(Feteris, Groarke & Plug 2011), diaesitykset (Kjeldsen 2013), tieteelliset graafit (Dove 2013), postikortit (Palczewski 2005), taideteokset (Groarke 1996) ja lehtien kannet (Tseronis 2014) voivat sisältää visuaalista argumentaatiota. Lisäksi, koska kuvien tuottamisen, muovaamisen ja välittämisen teknologioita —kuten digikameroita, älypuhelimia, tabletteja, helppokäyttöisiä kuvankäsittelyohjelmia ja kuvaystävällisiä sosiaalisen median palveluita— on nykyisin kaikkialla, voidaan olettaa, että visuaalinen, mukaan luettuna kuvallis-tekstuaalinen argumentaatio on tänä päivänä yleisempää kuin milloinkaan ennen (Brunner & DeLuca 2016; Groarke, Palczewski & Godden 2016, 233). Siksi myös metodisen otteen saaminen tästä ilmiöstä on tärkeämpää kuin koskaan (Groarke ym. 2016, 227—228, 233).

Muutamista tärkeistä avauksista huolimatta (ks. erit. Feteris, Groarke & Plug 2011; Groarke 2002; Tseronis 2013; 2015) pragma-dialektisen argumentaatioteorian parissa ei kuitenkaan ole toistaiseksi tuotettu systemaattista ja selkeää metodia kuvallis-tekstuaalisen argumentaation analysoimiseen. Tämä on erityisen ongelmallista sen vuoksi, että pragma-dialektiikassa on alusta asti pidetty päämääränä kattavan perustan luomista elämän eri osa-alueilla kohdattavan argumentaation analysoimiseksi ja arvioimiseksi (Eemeren ym. 2014, 518). Siksi pragma-dialektiikassa tulisi kattavuuden nimissä voida analysoida myös kuvallis-tekstuaalista argumentaatiota. Tässä työssä tavoitteenani onkin korjata kyseinen metodinen puute. Tutkimusta ohjaava tutkimuskysymykseni on: *miten analysoida systemaattisella ja selkeällä tavalla kuvallis-tekstuaalista argumentaatiota pragma-dialektisessä viitekehyksessä.*

Tutkimuskysymykseen vastatakseni olen jakanut työni kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa tehtävänäni on kehittää systemaattinen ja selkeä menetelmä kuvallis-tekstuaalisen argumentaation analysoimiseksi. Luvussa 2 ja 3 hahmotetaan se pragma-dialektiikkaan nojaava viitekehys, jonka teoreettis-metodisen käsitteistön varassa menetelmää rakennetaan. Luvussa 2 huomion kohteena on niin kutsuttu pragma-dialektiikan standarditeoria ja tähän integroitu argumentaation analyysin perusmetodiikka. Luvussa 3 tarkastellaan puolestaan standarditeorian perustalle rakentuvaa laajennettua pragma-dialektista teoriaa. Päämääränä luvussa 3 on kehitellä laajennetun pragma-dialektiikan käsitteistöön nojaten ja monitieteellisestä tutkimuskirjallisuudesta ammentuen käsitystä niistä esityksellisistä tekniikoista, joiden avulla kuvallis-tekstuaalinen argumentaatio voidaan ilmaista

ymmärrettävällä ja tehokkaalla tavalla. Ensimmäisen osan päättävässä luvussa 4 esitetään kehittämäni viisiportainen kuvallis-tekstuaalisen argumentaation analyysimenetelmä.

Työni jälkimmäisessä osassa tehtävänä on puolestaan havainnollistaa, kuinka kehittämäni viisiportaista analyysimenetelmää voidaan käyttää todellisissa analyysitilanteissa. Tätä varten analysoin esimerkianalyysinä kolme Oikeutta Eläimille -järjestön (OE) Facebook-sivuillaan julkaisemaa kuvallis-tekstuaalista tilapäivitystä⁶. Samalla esimerkianalyysien on määrä toimia alustavina koetinkivinä menetelmäni käyttökelpoisuudesta.

Valitsin esimerkianalyysien kohteeksi suomalaisen eläinoikeusliikkeeseen kuuluvan OE:n Facebook-tilapäivitykset ensinnäkin siksi, että pragma-dialektiikan parissa ei toistaiseksi ole kiinnitetty miltei lainkaan huomiota sen enempää Facebookissa tapahtuvaan argumentatiiviseen kommunikointiin kuin yhteiskunnallisiin liikkeisiin kuuluvien toimijoiden harjoittamaan argumentaatioonkaan (ks. kuitenkin Lewiński & Mohammed 2012). Siten esimerkianalyysini toimivat osaltaan avauksina näiden kahden uuden tutkimusalueen kartoittamisessa. Toiseksi, koska Facebook on käsitykseni mukaan eräs niistä virtuaaliympäristöistä, jossa multimodaalisen kommunikaation, mukaan lukien kuvallis-tekstuaalisen argumentaation rooli on erityisen keskeinen, oli myös tämä olennainen peruste kohdentaa valinta juuri Facebookiin. Kolmanneksi valitsin nimenomaisesti OE:n julkaisemat tilapäivitykset sen vuoksi, että OE:n aktivistit ovat itse korostaneet sekä sosiaalisen median että kuvien tärkeyttä kampanjoinnilleen (Niinikoski 2013 79—83; Sipilä 2011, 58—59, 70). Siksi ennakoin OE:n tuottamien kuvallis-tekstuaalisten päivitysten olevan erityisen soveliaista aineistoa esimerkianalyysiekseni.

Toisen osan avaavassa luvussa 5 taustoitetaan analyysien kannalta olennaisilta osin OE:ta ja Facebookia OE:n vaikuttamisympäristönä. Lisäksi luvussa esitellään kolme analyysin kohteeksi valittua tilapäivitystä, sekä ne kriteerit, joilla valinnat on tehty. Seuraavissa luvuissa 6, 7 ja 8 analysoidaan kussakin viisiportaista menetelmäni käyttäen yhtä valituista

⁶ Sini Männistö (2009) on omassa pro gradu-tutkielmassaan analysoinut aiemmin neljää OE:n kuvallis-tekstuaalista vastainostarraa semioottisilla työkaluilla ja performatiivisen häirinnän politiikan näkökulmasta. Kukaan ei kuitenkaan tietääkseni ole toistaiseksi analysoinut mitään OE:n tuottamaa materiaalia argumentatiivisesta näkökulmasta

tilapäivityksistä. Tutkielman päättävässä luvussa 9 arvioidaan esimerkkianalyysien valossa menetelmää ja esitetään myös joitakin sitä koskevia jatkokehittämissuhteita.

OSA I

MENETELMÄN KEHITTÄMINEN

Kohti kuvallis-tekstuaalisen argumentaation analyysiä

2 PRAGMA-DIALEKTINEN STANDARDITEORIA

Tässä työni ensimmäisen osan avaavassa luvussa esittelen pragma-dialektista standarditeoriaa argumentaatiosta. Fokuksena luvussa on erityisesti standarditeoriaan sisällytetty metodiikka argumenttien analysoimiseksi, sillä tulen jatkossa rakentamaan omaa menetelmääni keskeisesti tämän metodiikan varaan. Koska kyseinen metodiikka on kuitenkin integroitu erottamattomaksi osaksi teoriaa, ei sitä käsitykseni mukaan voi ymmärtää tai hyödyntää tuntematta muita standarditeorian pääpiirteitä ja keskeisiä käsitteitä. Samaten seuraavassa luvussa 3 käsitelty standarditeorian retorinen laajennos, johon kehittämäni menetelmä niin ikään olennaisesti pohjaa, ei ole ymmärrettävissä ilman perustietoja standarditeoriasta. Tämän vuoksi luvussa esitellään metodiikan ohella pragma-dialektisen standarditeoriaa yleisemminkin⁷.

Aloitan luvun esittelemällä pragma-dialektisen määritelmän argumentaatiolle sekä käsittelemällä tähän määritelmään sisältyviä, teoreettisesti ja työni kannalta keskeisiä seikkoja (luku 2.1). Seuraavaksi esittelen pragma-dialektisen teorian ytimen muodostavaa kriittisen keskustelun ideaalimallia siihen kuuluvine keskeisine piirteineen (luku 2.2). Näitä piirteitä ovat keskustelun vaiheet, keskustelua edistävät kommunikaatiosierrot sekä keskustelun järkevyyttä normittavat kriittisen keskustelun säännöt. Tämän jälkeen siirryn kriittisen keskustelun ideaalimalliin olennaisesti pohjautuvan metodiikan esittelyyn (luku 2.3). Selitän tällöin tarkemmin, kuinka pragma-dialektisessa standardianalyysissä tähdätään dialektisen kokonaiskuvan rekonstruointiin. Lisäksi esittelen niitä lukuisia analyttisiä apuvälineitä, joita standarditeoria argumentaation analysoijalle tarjoaa.

⁷ Standarditeorian yleinen esittely on myös sikäli perusteltua, ettei tällaista esitystä ole toistaiseksi suomenkielellä ollut saatavissa muutamaa tiivistystä lukuun ottamatta (ks. Hietanen 2012; Pajunen 2015).

2.1 Argumentaation määritelmä

Pragma-dialektiikassa argumentaatiolle on tarjottu muutamia, hieman toisistaan poikkeavia teknisiä määritelmiä (ks. Eemeren & Grootendorst 1984, 18; Eemeren & Grootendorst 2004, 1; Eemeren 2010, 29). Tämän työn lähtökohtana on van Eemerenin ja Grootendorstin kirjassaan *A Systematic Theory of Argumentation* (2004, 1) esittämä, jonka mukaan

*Argumentaatio on verbaalista, sosiaalista ja rationaalista toimintaa, jossa järkevä arvioija pyritään vakuuttamaan näkökannan hyväksyttävyydestä esittämälle näkökannassa ilmaistun proposition oikeuttamiseksi tai kumoamiseksi konstellaatio propositioita.*⁸

Kyseinen määritelmä sisältää lukuisia teoreettisesti keskeisiä ja työni kannalta huomionarvoisia seikkoja. Ensinnäkin määritelmä on van Eemerenin ja Grootendorstin (2004, 1) mukaan muotoilultaan tarkoituksellisen monimerkityksellinen, sillä sen nojalla *argumentaatio* on sekä toimintaa, *argumentointia*, että tuon toiminnan tuote, *argumentti*.

Toiseksi argumentointi on määritelmän mukaan kielellisesti välitettyä, *verbaalista* toimintaa. Tämä piirre näyttäisi sulkevan jo edeltä käsin mahdollisuuden multimodaalisten, erityisesti kuvallis-tekstuaalisten argumenttien olemassaoloon ja olevan siten ristiriidassa työni tavoitteiden kanssa. Van Eemeren ja Grootendorst kuitenkin selittävät määritelmää avatessaan, että vaikka argumentointi on tyypillisesti verbaalista, voi olla myös osin tai kokonaan *ei-verbaalisesti* kommunikoitua (van Eemeren & Grootendorst 2004, 2; ks. myös van Eemeren 2010, 27). Kommunikoinnin modaaliteettia olennaisempaa onkin heidän mukaansa se, onko esitetty argumentti *eksternalisoitavissa* (Eemeren & Grootendorst 2004, 2). Eksternalisointi viittaa puolestaan yhteen neljästä pragma-dialektista teorianmuodostusta ohjaavasta *metateoreettisesta periaatteesta*⁹, jonka mukaan argumentointia ei tulisi tutkia

⁸ Alkuperäisessä tekstissä muotoilu kuuluu: ”Argumentation is verbal, social, and rational activity aimed at convincing a reasonable critic of the acceptability of a standpoint by putting forward a constellation of propositions justifying or refuting the proposition expressed in standpoint”. Suomenos on omani.

⁹ Muita metateoreettisia periaatteita ovat funktionalisaatio, sosialisaatio ja dialektifikaatio. *Funktionalisaatio* tarkoittaa, että argumentaatiota tarkastellaan tarkoituksellisena kommunikatiivisena toimintana. *Sosialisaatio* korostaa puolestaan tuon kommunikaation vastavuoroista luonnetta. Lopuksi *dialektifikaatio* merkitsee, että argumentaatiota pidetään toimintana, joka tähtää erimielisyyden järkevään ratkaisemiseen ja sitä tarkastellaan

spekuloimalla argumentoijan mielensisällöillä, vaan paneutua siihen mitä argumentoija on eksplisiittisesti tai implisiittisesti ilmaissut, sekä tämän ilmaisun mukanaan tuomiin julkisiin sitoumuksiin¹⁰ (Eemeren & Grootendorst 2004, 54—55). Näin ollen kaikki ne kommunikaation modaliteetit, tai modaliteettien yhdistelmät, jotka voivat tuottaa oikeanlaisia ja tunnistettavissa olevia julkisia sitoumuksia, ovat pragma-dialektisen teorian kannalta hyväksyttäviä. Kuten Leo Groarke (2002) on osoittanut, kuvallisia elementtejä sisältävät argumentit kuuluvat tähän joukkoon. Palaan asiaan luvussa 3.3.1.

Kolmanneksi argumentointi on määritelmän mukaan *sosiaalista* toimintaa. Tämä tarkoittaa, että argumentointi on pääsääntöisesti osoitettu toisille ihmisille ja se myös usein nousee esiin vastavuoroisessa, *eksplisiittisessä keskustelussa* toisten kanssa. Eksplisiittisen argumentatiivisen keskustelun lisäksi pragma-dialektikot kuitenkin tunnustavat myös *implisiittisen keskustelun* mahdollisuuden. Tällöin argumentointi ilmenee monologin muodossa, eikä argumentoijan lisäksi muita osapuolia ole keskustelussa välittömästi läsnä. Näin on asianlaita esimerkiksi lehtien yleisönosastokirjoitusten ja tieteellisten artikkeleiden kohdalla. Silti myös implisiittisessä keskustelussa argumentoija huomioi äänettömänä pysyvän keskustelukumppaninsa, esimerkiksi ennakoiden tämän mahdollisia vastaväitteitä, ja siksi myös monologimuotoista argumentaatiota tulee pragma-dialektikkojen mukaan analysoida ja arvioida osana argumentatiivista keskustelua (Eemeren & Grootendorst 1992, 42—43; Eemeren & Grootendorst 2004, 2, 55, 59; Eemeren, Grootendorst & Snoeck Henkemans 2001, 28—29.)

Neljänneksi argumentointi määritellään *rationaaliseksi* toiminnaksi. Argumentoinnin rationaalisuus tarkoittaa, että argumentointi perustuu älyllisten kykyjen käyttöön, ja että argumentoinnissa vedotaan aina vastaanottajan järkevyyteen. Erityisesti pragma-dialektisessa standarditeoriassa tämä järkevyyden ulottuvuus saa erittäin suuren painoarvon, sillä keskeinen osa teoriaa on sen eksplikoimista, mitä järkevyyden argumentatiivisessa

siksi järkevyyden normien valossa. Nämä metateoreettiset periaatteet ilmenevät myös pragma-dialektisessa tavassa määritellä argumentaatio, kuten tekstin edetessä käy hyvin ilmi. (Eemeren & Grootendorst 1984, 4—18; Eemeren & Grootendorst 2004, 52—53.)

¹⁰ Kunkin ilmaisun tuottamaan julkiseen sitoumukseen päästään taasen käsiksi tutkimalla ilmaisua tietyn tyyppisenä puheaktina, jonka tekeminen tuottaa aina tietyn tyyppisiä sitoumuksia. Esittelen asiaa tarkemmin alaluvussa 2.2.2.

keskustelussa tarkalleen ottaen tarkoittaa. Kuten myöhemmin tulen tarkemmin selittämään, pragma-dialektiikassa tähän vastataan niin kutsutulla *kriittisen keskustelun mallilla*. (Eemeren & Grootendorst 1992, 7; Eemeren & Grootendorst 2004, 2, 18, 21—22.)

Viidenneksi argumentaatio koskee määritelmää mukaan aina jotakin *näkökantaa*¹¹. Pragma-dialektikkojen mukaan ilmaistun näkökannan sisältönä on aina jokin propositio, tai monimutkaisemmassa tapauksessa joukko propositionia. Kyseiset propositiot voivat olla positiivisia tai negatiivisia, ja yhtä hyvin kuvailevia, arvottavia, kuin preskriptiivisiäkin. Lisäksi ilmaistussa näkökannassa myös sitoudutaan propositiioon, tai propositiioihin hyväksyvästi, tai kieltävästi. Mikäli sitoutuminen on luonteeltaan hyväksyvää, on kyseessä *positiivinen näkökanta*, ja mikäli kieltävää, on kyseessä *negatiivinen näkökanta*¹². Esimerkiksi väitteessä ”Minusta ei todellakaan ole niin, että delfiineitä ei tulisi suojella” on kyse negatiivisesta näkökannasta, jonka sisältönä oleva propositio ”delfiineitä ei tulisi suojella” on luonteeltaan negatiivinen ja preskriptiivinen. (Eemeren & Grootendorst 1992, 15—16; Eemeren & Grootendorst 2004, 2; Eemeren ym. 2002, 5—6.)

Kuudenneksi argumentaatio tähtää määritelmän mukaan vastapuolen vakuuttamiseen näkökannan hyväksyttävyydestä. Tämä luonnehdinta pitää sisällään sen oletuksen, että argumentoinnin lähtökohtana on aina oltava näkökannan hyväksyttävyyttä koskeva *erimielisyys*. Argumentoijan on toisin sanoen tiedettävä tai ainakin oletettava, että vastapuoli joko epäilee esitettyä näkökantaa, tai on omaksunut sen suhteen vastakkaisen näkökannan, sillä ilman erimielisyyttä ei ole myöskään tarvetta argumentoinnille. Esittämällä näkökantaansa puolustavia argumentteja argumentoija pyrkii puolestaan ratkaisemaan erimielisyyden vakuuttamalla järkevän, mutta kriittisen vastapuolen näkökannan hyväksyttävyydestä. Tämän vuoksi argumentaatiota pidetään pragma-dialektiikassa myös keskeisesti *funktionaalisenä* toimintana, joka viimekädessä tähtää *erimielisyyden järkevään*

¹¹ Suomalaisista argumentaatioteoreetikoista esimerkiksi Marja-Liisa Kakkuri-Knuutila (2004, 60) käyttää näkökannan sijasta termiä väite. Koska väite on kuitenkin vain yksi niistä assertiiveista, joilla näkökanta voidaan eksplisiittisessä muodossaan ilmaista, käytän väärinkäsitysten välttämiseksi mieluummin termiä näkökanta. Muita assertiiveja ovat esimerkiksi olettaminen ja toteaminen (ks. Eemeren & Grootendorst 1984, 107).

¹² Näiden ohella pragma-dialektiikassa erotetaan myös ”neutraali näkökanta” (zero standpoint), jossa ilmaistuun propositiioon ei sitouduta negatiivisesti eikä positiivisesti, vaan sen hyväksyttävyyttä ainoastaan epäillään. Koska sitoutumista ei tapahdu, ei kyseessä kuitenkaan ole varsinainen, puolustamiseen haastettaessa velvoittava näkökanta. (Eemeren & Grootendorst 1992, 15—16.)

ratkaisemiseen. Samalla on kuitenkin syytä painottaa, että aina erimielisyyden ei tietenkään tarvitse ratketa argumentoijan hyväksi. Erimielisyys voi ratketa järkevästi myös siten, että argumentoija luopuu näkökannastaan todettuaan sen olevan kestävä vastapuolen kriittisten reaktioiden edessä. Lisäksi erimielisyyden *ratkeaminen* on hyvä erottaa muista, epäargumentatiivisista tavoista, jolla erimielisyys voi *asettua*. Nämä tavat voivat vaihdella kompromissin tekemisen, arpomisen, uhkailun ja lahjonnan kautta aina nyrkkitappeluun. (Eemeren & Grootendorst 1992, 34; Eemeren & Grootendorst 2004, 2, 58.)

Seitsemänneksi määritelmän mukaan argumentaatioissa ilmaistaan konstellatio propositioneja, joiden tehtävänä on joko oikeuttaa tai kumota näkökannassa ilmaistu propositio. Tällä hieman hankalanoloisella muotoilulla tarkoitetaan, että näkökantaa puolustavat *argumentit* koostuvat enemmän tai vähemmän kompleksisesta joukosta *perusteluita*, eli *premissistä*, joilla on näkökannan tapaan aina jokin propositionaalinen sisältö. Esitettyjen premissien tehtävänä on oikeuttaa näkökannan sisältämä propositio, mikäli kyseessä on positiivinen näkökanta ja kumota näkökannan sisältämä propositio, mikäli kyseessä on negatiivinen näkökanta¹³. Esimerkiksi negatiivisen näkökannan ”En ollenkaan usko, että delfiinit ovat älykkäitä” puolustamiseksi argumentoija voisi pyrkiä kumoamaan näkökannassa ilmaistun proposition ”delfiinit ovat älykkäitä” esittämällä premissit ”Delfiinit eivät pärjää älykkyystesteissä” ja ”Ne, jotka eivät pärjää älykkyystesteissä, eivät ole älykkäitä”. Lisäksi, mikäli erimieltä oleva vastapuoli ilmaisee hyväksyvänsä näkökannan esitettyjen argumenttien nojalla, voidaan hänen katsoa *vakuuttuneen* näkökannan hyväksyttävyydestä. (Eemeren & Grootendorst 1984, 72; Eemeren & Grootendorst 2004, 2.)

2.2 Kriittisen keskustelun ideaalimalli

Pragma-dialektisen standarditeorian ytimessä on kriittisen keskustelun malli. Mallin avulla pragma-dialektikot eksplikoivat omaksumastaan kriittis-rationaalisesta filosofiasta käsin

¹³ Käytän tässä työssä termiä perustelu synonyyminä termille premissi. Näin ollen tässä työssä termi perustelu ei tarkoita samaa kuin argumentti, sillä määritelmällisesti argumentti koostuu aina vähintään kahdesta premissistä (Eemeren ym. 2002, 64).

mitä järkevästi toimiminen argumentatiivisessa keskustelussa ideaalilanteessa tarkoittaa. Tätä tarkoitusta varten kriittisen keskustelun mallissa eritellään argumentatiivisen keskustelun eri vaiheet, kullekin vaiheelle relevantit kommunikaatiosierrot, sekä sellaiset kriittisen keskustelun säännöt, joiden seuraaminen on järkevyyden kannalta välttämätöntä. Samalla malli toimii pragma-dialektikkojen tärkeimpänä työkaluna eri elämän aloilla kohdattavan argumentoinnin analysoimisessa ja arvioimisessa. Käyn seuraavassa mallia läpi yksityiskohtaisemmin aloittaen sen filosofisesta perustasta. (Eemeren & Grootendorst 1992, 7; Eemeren & Grootendorst 2004, 57—59.)

Kriittisen keskustelun mallin filosofisena perustana toimii *kriittis-rationaalinen* käsitys järkevyydestä. Tässä katsantotavassa argumentaatio ymmärretään osana kriittistä keskustelua, jossa osapuolet pyrkivät ratkaisemaan jonkin näkökannan hyväksyttävyyttä koskevan erimielisyyden koettelemalla kyseistä näkökantaa järkevin keskustelusäännöin säädellyllä keskustelumenetelmällä. Erilaisia kommunikaatiosierrojen hyväksyttävyyttä normittavia keskustelusääntöjä pidetään puolestaan järkevinä silloin, kun ne edesauttavat erimielisyyden ratkaisussa (ns. *ongelmavaliditeetti*) ja kun ne ovat samalla molempien osapuolten hyväksymiä (ns. *intersubjektiivinen validiteetti*). (Eemeren & Grootendorst 1992, 6—7; Eemeren & Grootendorst 2004, 16—17, 131—132.)

2.2.1 Keskusteluvaiheet ja argumentatiivinen todellisuus

Kriittisen keskustelun mallissa argumentatiivinen keskustelu jaetaan analyttisesti neljään toisiaan seuraavaan vaiheeseen, joista jokaisen läpikäyminen on välttämätöntä erimielisyyden ratkaisemiseksi. Nämä *keskusteluvaiheet* ovat vastakkainasettelun vaihe, avausvaihe, argumentaatiovaihe ja päätäntävaihe¹⁴. Todellisissa argumentatiivisissa keskusteluissa, joita kutsun tästä edespäin selkeyden vuoksi *argumentatiiviseksi diskursseiksi*¹⁵, kaikki keskustelun vaiheet eivät kuitenkaan yleensä ilmene eksplisiittisesti

¹⁴ Englannin kieliset termit ovat ”confrontation stage”, ”opening stage”, ”argumentation stage” ja ”concluding stage”. Käytän vaiheista Mika Hietasen (2012, 208) esittämiä suomennoksia.

¹⁵ En luonnollisestikaan pyri tällä terminologisella valinnalla implikoimaan, että argumentatiivisen keskustelun olisi oltava aina modaaliteeltaan verbaalista, siis puhuttua tai kirjoitettua. Käsitelmäni mukaan keskustelun sisältämien kommunikaatiosierrojen esittämiseen voidaan käyttää useita eri modaaliteetteja, kuten

ilmaistuina, eivätkä myöskään välttämättä ideaalimallin osoittamassa järjestyksessä. Koska nämä argumentatiivisten diskurssien sisältämät kompleksisuudet vaikuttavat keskeisesti myös argumentaatioanalyysiin, tuon niitä seuraavassa esille ideaalitulanteen kuvauksen ohella. (Eemeren & Grootendorst 2004, 59—60.)

Vastakkainasettelun vaiheessa jotakin näkökantaa, tai näkökantoja koskeva erimielisyys osapuolten välillä nousee ideaalitapauksessa yksiselitteisesti esiin. Todellisissa argumentatiivisissa diskursseissa erimielisyyden luonne vaihtelee kuitenkin sen mukaan, onko kyseessä *eksplisiittinen* vai *implisiittinen erimielisyys*. Eksplisiittisen erimielisyyden tapauksessa molemmat keskusteluosapuolet ilmaisevat selvästi kantansa erimielisyyden kohteena olevaan proposition. Muussa tapauksessa erimielisyys jää luonteeltaan implisiittiseksi. Tällöin näkökannan esittäjä ainoastaan olettaa näkökantansa kohtaavan epäilyä, tai saavan vastaan vastakkaisen näkökannan. Olipa erimielisyys luonteeltaan millaista tahansa, on erimielisyyden ilmaantuminen joka tapauksessa välttämätöntä, sillä ilman oletettua tai aitoa erimielisyyttä ei ole myöskään tarvetta ryhtyä sitä argumentatiivisen keskustelun keinoin ratkaisemaan. (Eemeren & Grootendorst 1992, 17; Eemeren & Grootendorst 2004, 60; Eemeren ym. 2002, 4—5.)

Vastakkainasettelun vaihetta seuraa avausvaihe. *Avausvaiheessa* keskustelun osapuolet päättävät ryhtyä ratkaisemaan esiin noussutta erimielisyyttä. Tätä varten heidän on aluksi, ja ideaalitapauksessa yksiselitteisesti kartoitettava, ovatko he erimielisyyden ratkaisemisen kannalta riittävässä määrin samanmielisiä keskustelun *materiaalisista* ja *proseduraalisista lähtökohdista*. Tässä materiaalisilla lähtökohdilla viitataan erilaisiin, esimerkiksi tosiasioita ja arvoja koskeviin jaettuihin sitoumuksiin, joihin argumentaatiossa voidaan vedota molemminpuolisesti hyväksytyinä premisseinä. Proseduraalisilla lähtökohdilla tarkoitetaan puolestaan niitä keskustelusääntöjä, joita keskustelussa voidaan käyttää. Yhteisymmärrykseen pääseminen materiaalisista ja proseduraalisista lähtökohdista on erimielisyyden ratkaisemiseksi välttämätöntä, sillä ilman yhteisesti sitouduttuja lähtökohtia argumentointi ei voi edetä mihinkään, koska se ei voi lähteä mistään. Yhtä lailla myös argumentaation kritisointi on mahdotonta, sillä tällöin kritiikin esittämiselle ei ole yhteisiä

liikkuvaa, tai liikkumatonta kuvaa, eleitä ja jopa musiikkia, sekä edellä mainittujen multimodaalisia yhdistelmiä.

kriteereitä. Todellisuudessa yhteisesti jaetuista lähtökohdista sovitaan kuitenkin harvoin eksplisiittisesti ja tyypillisesti keskustelun osapuolet yksinkertaisesti olettavat vastapuolen hyväksyvän tietyt materiaaliset ja proseduraaliset lähtökohdat ilman erillistä keskustelua. (Eemeren & Grootendorst 2004, 60—61, 142—143.)

Materiaalisten ja proseduraalisten lähtökohtien lisäksi keskustelun osapuolet sopivat avausvaiheessa myös *keskustelurooleistaan*. Näkökannan esittäneen henkilön on valmistauduttava puolustamaan ilmaisemaansa näkökantaa ja omaksuttava siten *protagonistin* rooli. Vastaavasti epäilynsä näkökantaa kohtaan ilmaisseen vastapuolen on valmistauduttava reagoimaan kriittisesti esitettyyn puolustukseen ja omaksuttava siten *antagonistin* rooli. Lisäksi, mikäli antagonisti ei ainoastaan tyydy epäilemään vastapuolen näkökantaa, vaan sitoutuu sen suhteen vastakkaiseen näkökantaan, tarkoittaa tämä, että antagonistin on lisäksi omaksuttava protagonistin rooli sitoutumansa näkökannan suhteen. Tällöin myös alkuperäisen protagonistin on omaksuttava antagonistin rooli suhteessa alkuperäisen antagonistin esittämään näkökantaan. (Eemeren & Grootendorst 2004, 60—61.)

Avausvaiheen jälkeen vuorossa on argumentaatiovaihe. *Argumentaatiovaiheessa* protagonistin puolustaa näkökantaansa antagonistin kriittisiä reaktioita vastaan esittämällä näkökannan tueksi argumentteja. Vastaavasti antagonisti tarkastelee protagonistin esittämiä argumentteja ja reagoi niihin kriittisesti, mikäli hän ei pidä niitä täysin hyväksyttävänä. Tällöin protagonistin voi jälleen vastata esitettyyn kritiikkiin esittämällä lisää argumentteja, joihin antagonisti voi jälleen reagoida. Näin argumentaatiovaihe etenee ideaalimallin mukaan protagonistin ja antagonistin välisenä dialektisena prosessina, jossa näkökannan ja sille esitetyn puolustuksen hyväksyttävyyttä testataan vastavuoroisin kommunikaatiosiiroin yhteisesti hyväksytyistä lähtökohdista käsin. On kuitenkin varsin yleistä, että ideaalimallista poiketen argumentaatiovaihe jää aktuaalisen antagonistin puuttuessa implisiittiseksi, mikä tarkoittaa, että protagonistin esittää argumentteja olettamilleen ja ennakoimilleen kriittisille reaktioille antagonistin esittämien tosiasiallisten reaktioiden sijaan. Lisäksi argumentaatiovaihe jää lähes aina osin implisiittiseksi siinä merkityksessä, että protagonistin jättää näkökannan tai joitakin osia argumenteistaan ääneen lausumattomaksi. Joka tapauksessa sekä argumentointi että argumentoinnin kriittinen arviointi ovat välttämättömiä

näkökannan hyväksyttävyyden arvioimisessa ja siten erimielisyyden ratkaisemisessa (Eemeren & Grootendorst 1984, 86; Eemeren & Grootendorst 2004, 61.)

Keskustelun viimeisenä vaiheena on päätäntövaihe. *Päätäntövaiheessa* keskusteluosapuolet toteavat keskustelunsa lopputuloksen. Pragma-dialektiikassa argumentatiivisen keskustelun voidaan sanoa ratkenneen ainoastaan silloin, kun keskusteluosapuolet pääsevät käydyn keskustelun nojalla yksimielisyyteen esitetyn näkökannan hyväksyttävyydestä. Mikäli keskusteluosapuolet toteavat näkökannan kestäneen antagonistin kritiikin, on keskustelu ratkennut protagonistin hyväksi ja tämän vuoksi antagonistin on luovuttava epäilystään. Vastaavasti, mikäli näkökannan todetaan olevan antagonistin kritiikkiä kestämaton, on keskustelu ratkennut antagonistin hyväksi ja protagonistin on täten luovuttava näkökannastaan. Muissa tapauksissa keskustelu on jäänyt ainakin toistaiseksi ratkeamattomaksi. Van Eemerenin ja Grootendorstin mukaan todellisissa argumentaatiotilanteissa usein vain toinen keskusteluosapuolista toteaa lopputuloksen. (Eemeren & Grootendorst 1992, 35; Eemeren & Grootendorst 2004, 61—62.)

2.2.2 Erimielisyyden ratkaisemiselle relevantit puheaktit

Keskusteluvaiheiden lisäksi kriittisen keskustelun ideaalimallissa eritellään eksplisiittisessä muodossa kaikki ne kommunikaatiosirrot, jotka voivat suoraan edistää erimielisyyden ratkeamista (Eemeren & Grootendorst 1992, 37—38; Eemeren & Grootendorst 2004, 62). Tämän erittelyn välineenä toimii niin kutsuttu puheaktiteoria¹⁶, jonka nojalla kaikki kyseiset kommunikaatiosirrot ymmärretään kielellisiksi teoiksi, eli *puheakteiksi* (Eemeren & Grootendorst 1992, 37—38; Eemeren & Grootendorst 2004, 62). Van Eemerenin ja Grootendorstin (1992, 37—40; 2004, 67—68) mukaan erimielisyyden ratkaisussa hyvin monen tyyppiset puheaktit voivat olla relevantteja, kuten antagonistin *pyyntö* puolustaa esitettyä näkökantaa, protagonistin ja antagonistin ilmaisema yhteisten lähtökohtien *hyväksyntä*, sekä protagonistin tai antagonistin esittämä, jotakin aiemmin ilmaistua koskeva *täsmennys*. Keskityn kuitenkin seuraavassa tarkemmin vain *näkökannan ilmaisemista* ja

¹⁶ Puheaktiteoriasta katso erityisesti Austin (1962) ja Searle (1969; 1979). Yksityiskohtaisin esitys puheaktiteorian soveltamisesta pragma-dialektiikkaan löytyy teoksesta Eemeren & Grootendorst (1984).

argumentaation esittämistä koskeviin puheakteihin. Tätä ennen on kuitenkin syytä selvittää joitakin puheakteja yleisesti koskevia seikkoja.

Ensinnäkin pragma-dialektisen tulkinnan mukaan puheaktit, kuten pyynnöt, väitteet ja lupaukset, ovat kielellisiä ilmaisuja joilla on jokin propositionaalinen sisältö, sekä kommunikatiivinen (ts. illokutiivinen) ja vuorovaikutuksellinen (ts. perlokutiivinen) funktio. Puheaktin *kommunikatiivisena funktiona* on saada vastaanottaja ymmärtämään, minkälaisesta puheaktista on kysymys. Puheaktin *vuorovaikutuksellisena funktiona* on puolestaan saada vastaanottaja hyväksymään puheakti, sekä mahdollisesti reagoimaan siihen jollakin muullakin tavalla. Lisäksi puheaktin kommunikatiivisen funktion toteutuminen on välttämätön, muttei riittävä ehto vuorovaikutuksellisen funktion toteutumiselle. Esimerkiksi pyynnön kommunikatiivisena funktiona on saada vastaanottaja ymmärtämään, että kyseessä on propositiossa ilmaistun teon toteuttamista koskeva pyyntö. Vastaavasti pyynnön vuorovaikutuksellisena funktiona on saada vastaanottaja hyväksymään pyyntö ja tekemään pyydetty teko. Samalla itse pyynnön ymmärtämisestä ei luonnollisestikaan seuraa, että vastaanottaja automaattisesti myös noudattaisi pyyntöä. (Eemeren & Grootendorst 1984, 23—25; Eemeren & Grootendorst 1992, 26—27.)

Toiseksi tietyn puheaktin esittäminen tuottaa puheaktiteorian mukaan aina esittäjilleen tietentyyppejä julkisia sitoumuksia. Esimerkiksi pyynnön ilmaiseminen tuottaa samalla sitoumuksen, jonka nojalla vastaanottaja voi katsoa pyytäjän todella haluavan ilmaistun asiain tilan toteutuvan ja myös uskovan, että vastaanottaja kykenee pyynnön toteuttamaan. Julkisista sitoumuksista käsitellessä on kuitenkin tärkeä painottaa, että puheaktin tuottamat sitoumukset eivät tietenkään aina vastaa sen esittäjän aikeita. Joskus esittäjä saattaa esimerkiksi valehdella luvatta jotain. Tästä huolimatta lupauksen vastaanottaja voi pitää lupauksen esittäjää julkisesti sitoutuneena toteuttamaan lupaamansa asia ja siten epärehellinen puheaktin esittäminen ei kumoakaan tässä, kuten ei muissakaan tapauksissa, puheaktin tuottamia sitoumuksia. (Eemeren & Grootendorst 1984, 40; Eemeren & Grootendorst 1992, 26, 32; Eemeren, Grootendorst, Jackson & Jacobs 1993, 4).

Kolmanneksi puheaktit voivat olla, ja usein myös ovat, luonteeltaan implisiittisiä tai epäsuoria. Puheakti on implisiittinen, mikäli puheaktin kommunikatiivinen funktio, tai propositionaalinen sisältö, tai molemmat jäävät eksplisiittisesti ilmaisematta. Epäsuora puheakti on puolestaan implisiittisen puheaktin eräs alalaji, josta on kyse silloin, kun puheaktin kommunikatiivinen funktio ilmaistaan käyttämällä jonkin muun puheaktin kommunikatiivista funktiota koskevaa ilmaisinta. Mikäli kommunikoiija esimerkiksi esittää ilmiänsultaan kysymysmuotoisen puheaktin ”Voitko istua tähän tuoliin?”, joka on kuitenkin tulkittavissa esimerkiksi kontekstuaalisten vihjeiden nojalla pyynnöksi ”Ole hyvä ja istu tähän tuoliin”, on kyseessä epäsuora pyyntöpuheakti. (Eemeren & Grootendorst 1992, 44—45; Eemeren 2010, 120.)

Puheaktien yleisiä piirteitä koskevan lyhyen kartoituksen jälkeen voidaan palata takaisin näkökannan ja argumenttien ilmaisuun. Millaisia puheakteja ne siis tarkalleen ottaen ovat? Pragma-dialektikkojen mukaan näkökannan ilmaiseminen tapahtuu viimekädessä aina *assertiiveihin* kuuluvien puheaktien avulla. Assertiivit, kuten väitteet, toteamukset ja olettamukset ovat puolestaan yksi viidestä puheaktityypistä¹⁷ ja niiden avulla kommunikoiija aina väittää jotakin. Samalla assertiivien käyttö tuottaa poikkeuksetta julkisen sitoumuksen, jonka nojalla vastaanottaja voi katsoa ilmaisijan pitävän ilmaisunsa propositionaalista sisältöä hyväksyttävänä ja olevan myös velvoitettu puolustamaan sitä pyydettyäessä. Pragma-dialektisen argumentaatioteorian kannalta tällä on se keskeinen implikaatio, että näkökannan esittäneen protagonistin voidaan aina katsoa sitoutuneen näkökantansa hyväksyttävyyteen ja olevan velvoitettu puolustamaan sitä. (Eemeren & Grootendorst 1984, 107; Eemeren & Grootendorst 1992, 16, 38; Eemeren & Grootendorst 2004, 63.)

Myös argumentti koostuu aina elementaaritasolla enemmän tai vähemmän suuresta joukosta premissejä ilmaisevia assertiiveja. Samalla pragma-dialektiikassa argumentti kuitenkin

¹⁷ Muita puheaktityyppejä ovat direktiivit, komissiivit, ekspressiivit ja deklaraatiivit. *Direktiivien*, kuten kysymisen, pyytämisen ja käskemisen avulla kommunikoiija pyrkii saamaan vastaanottajan tekemään jotakin. *Komissiivien*, kuten lupaamisen ja hyväksymisen avulla kommunikoiija sitoutuu itse tekemään jotakin. *Ekspressiivien*, kuten onnittelemisen ja kiittämisen avulla kommunikoiija ilmaisee tunteitaan. Lopuksi *deklaraatiivien*, kuten aviopariksi julistamisen avulla kommunikoiija pyrkii synnyttämään jonkin uuden asiintilan, esimerkiksi juuri uuden avioparin. Deklaraatiivien alatyyppeinä ovat vielä *käyttödeklaraatiivit*, kuten tarkennuksien tekeminen ja määritelmien antaminen, joiden avulla kommunikoiija pyrkii tekemään jonkin muun esitetyn puheaktin aiempaa ymmärrettäväksi. (Eemeren & Grootendorst 1992, 38—40; Eemeren & Grootendorst 2004, 64—67.)

ymmärretään kokonaisuudessaan *kompleksisena puheaktina*, mikä tarkoittaa, että sille on eriteltävissä tällä tasolla oma kommunikatiivinen ja vuorovaikutuksellinen funktio. Kompleksisena puheaktina argumentin kommunikatiivisena funktiona on saada vastaanottaja ymmärtämään tiettyjen perusteluita ilmaisevien assertiivien toimivan oikeutuksena näkökantaa ilmaisevan assertiivin hyväksyttävyydelle. Argumentin vuorovaikutuksellisena funktiona on taasen saada vastaanottaja hyväksymään näkökantaa ilmaiseva assertiivi perusteluita ilmaisevien assertiivien nojalla, eli vakuuttaa vastaanottaja näkökannasta. Lisäksi argumentin esittäminen myös tuottaa muiden puheaktien tapaan esittäjälleen lukuisia julkisia sitoumuksia. Argumentoijan voidaan esimerkiksi katsoa sitoutuneen esittämiensä perusteiden ja näkökannan hyväksyttävyyteen, sekä sitoutuneen uskomaan, että vastaanottaja tulee hyväksymään näkökannan esitettyjen perusteiden nojalla. (Eemeren & Grootendorst 1992, 28—33; Eemeren ym. 1993, 4—5.)

Lopuksi on syytä painottaa, että muiden puheaktien tavoin sekä näkökanta että argumentti voidaan ilmaista todellisessa argumentatiivisessa diskurssissa myös implisiittisellä tai epäsuoralla tavalla. Protagonisti saattaa esimerkiksi jättää varsinaisen näkökantansa ääneen mainitsematta, koska uskoo antagonistin muutenkin tietävän, mistä keskustelussa on kysymys. Tällöin kyseessä on *ilmaisematon näkökanta*. Lisäksi argumentoija saattaa esimerkiksi kohteliaisuussyistä ilmaista näkökantansa ilmiänsultaan ehdotusmuotoisena, *epäsuorana näkökantana*. Samaten protagonistin voi myös puolustaa näkökantaa esimerkiksi ilmiänsultaan kysymysmuotoisin puheaktein ja jättää vieläpä osan premisseistä kokonaan ääneen sanomatta. Ensiksi mainitussa tapauksessa puhutaan *epäsuorista perusteluista* ja jälkimmäisessä *ilmaisevattomista premisseistä*. Nämä argumentatiiviseen todellisuuteen kuuluvat seikat tuovat omat ongelmansa argumentaatioanalyysiin. Pragma-dialektiikassa niiden ratkaisua pyritään kuitenkin helpottamaan tietyillä analyysin apuvälineillä, kuten tulen luvussa 2.3.1 osoittamaan. (Eemeren & Grootendorst 1992, 48, 60; Eemeren ym. 2002, 49—50.)

2.2.3 Kriittisen keskustelun säännöt ja järkevien keskustelijoiden kymmenen käskyä

Viimeiseksi kriittisen keskustelun mallissa eritellään *kriittisen keskustelun säännöt*, joiden seuraaminen on välttämätöntä erimielisyyden järkevaksi ratkaisemiseksi¹⁸ (Eemeren & Grootendorst 2004, 134—135). Kyseiset säännöt ovat pragma-dialektikoille erityisen tärkeitä, sillä ne tarjoavat sen normatiivisen kriteeristön, jota vasten argumentatiivisessa todellisuudessa kohdattavaa diskurssia voidaan arvioida. Tähän liittyen keskustelusääntöjen avulla pragma-dialektikot kykenevät myös määrittämään *argumentaatiovirheet* (ns. fallacies) tavanomaista täsmällisemmällä ja kattavammalla tavalla (emt, 162). Pragma-dialektisen teorian mukaan argumentaatiovirhe tapahtuu aina, kun jokin kommunikaatiosiirto missä tahansa keskusteluvaiheessa ja kenen tahansa tekemänä rikkoo mitä tahansa kriittisen keskustelun sääntöä, koska tällöin kyseinen kommunikaatiosiirto myös ehkäisee erimielisyyden järkevää ratkaisua (emt. 162).

Kriittisen keskustelun sääntöjä on yhteensä viisitoista kappaletta ja ne ovat muotoilultaan varsin teknisiä (ks. Eemeren & Grootendorst 2004, 135—157). Säännöistä on kuitenkin olemassa myös käytännön tarpeisiin kehitetty ja useissa yhteyksissä käytetty yksinkertaistettu versio, jota van Eemeren ja Grootendorst (2004, 190) kutsuvat *järkevien keskustelijoiden kymmeneksi käskyksi*. Kyseiset kymmenen käskyä tai sääntöä¹⁹ ovat:

1. *Vapausääntö*: Keskustelijat eivät saa estää toisiaan esittämästä näkökantaansa, tai epäilemästä toisen esittämää näkökanta.
2. *Puolustamisvelvollisuusääntö*: Näkökannan esittäjä ei saa kieltäytyä pyynnöstä puolustaa näkökantaansa pyydettyään.

¹⁸ Van Eemeren ja Grootendorst kuitenkin painottavat, että sääntöjen seuraaminen ei ole itsessään riittävä ehto erimielisyyden ratkaisemiselle, koska lisäksi tiettyjen korkeamman tason psykologisten ja sosiaalisten ehtojen on myös täyttyttävä. Erimielisyyden ratkaisemisen psykologisena ehtona on se, että keskusteluosapuolet ovat kognitiivisesti kykeneväisiä käymään keskustelua, eivätkä siten ole esimerkiksi liian humaltuneita. Sosiaalisena ehtona on puolestaan se, ettei keskustelua ole rajoitettu institutionaalisesti haitallisella tavalla. Siten on esimerkiksi välttämätöntä, etteivät keskustelun käymistä estä erilaiset sosiaaliset tabut tai sanktiot. (Eemeren & Grootendorst 2004, 189; ks. myös Eemeren ym. 1993, 30—34.)

¹⁹ Suomentokset säännöistä ovat minun. John Pajunen (2015, 280) on suomentanut kyseiset säännöt aiemmin muokatussa ja tiivistetyssä muodossa. Olen kuitenkin päättänyt suomentamaan säännöt uudemman kerran niiden täsmällisen muotoilun säilyttäen.

3. *Näkökantasääntö*: Hyökkäys näkökantaan vastaan ei saa koskea näkökantaan, jota toinen osapuoli ei ole esittänyt.
4. *Relevanssisääntö*: Näkökantaan ei saa puolustaa ei-argumentaatiolla tai argumentaatiolla, joka ei näkökannan suhteen ole relevanttia.
5. *Ilmaisematon premissi -sääntö*: Keskustelijat eivät saa virheellisellä tavalla liittää toisilleen ilmaisemattomia premissejä, eivätkä virheellisellä tavalla kieltäytyä vastuusta koskien omia ilmaisemattomia premissejä.
6. *Lähtökohtasääntö*: Keskustelijat eivät saa virheellisesti esittää jotakin hyväksyttynä lähtökohtana, eivätkä virheellisesti kieltää, että jokin on hyväksytty lähtökohta.
7. *Validiussääntö*: Päättely, joka argumentaatiossa on eksplisiittisesti ja täydellisesti ilmaistu, ei saa olla epävalidi loogisessa mielessä.
8. *Argumenttiskeemasääntö*: Näkökantaan, jota ei ole puolustettu eksplisiittisellä ja täydellisesti ilmaistulla argumentaatiolla, ei saa pitää onnistuneesti puolustettuna, mikäli puolustuksessa ei ole käytetty oikein sovellettuna oikeaa argumenttiskeemaa.²⁰
9. *Päätätösääntö*: Näkökannan epäonnistunut puolustaminen ei saa johtaa näkökannassa pitäytymiseen, ja näkökannan onnistunut puolustaminen ei saa johtaa näkökannan epäilyssä pidättäytymiseen.
10. *Kielenkäyttösääntö*: Keskustelijat eivät saa käyttää mitään sellaisia muotoiluja, jotka ovat riittämättömän selkeitä, tai sekaannusta aiheuttavan monimerkityksellisiä, eivätkä keskustelijat saa tarkoituksellisesti väärintulkita toistensa muotoiluja.

(Eemeren & Grootendorst 2004, 190—196.)

2.3 Pragma-dialektinen standardianalyysi

Pragma-dialektisessa standardianalyysissä analyysin kohteena olevaa argumentatiivista diskurssia tarkastellaan dialektisesta, erimielisyyden järkevään ratkaisemiseen tähtäävän kriittisen keskustelun näkökulmasta. Tavoitteena tässä ratkaisuorientoituneessa analyysissä on *rekonstruoida* sellainen *analyytinen kokonaiskuva* diskurssista, josta käy mahdollisimman valaisevalla tavalla ilmi vain ja ainoastaan kaikki erimielisyyden ratkaisun kannalta keskeiset elementit. Välttämättömänä heuristisena apuna kokonaiskuvan rekonstruoinnissa toimii puolestaan edellä esitelty kriittisen keskustelun ideaalimalli, sillä mallin ohjaamana diskurssissa esiintyvät ja erimielisyyden kannalta relevantit (ja irrelevantit) kommunikaatiosirrot voidaan paikantaa, tulkita ja jäsentää teoreettisesti perustellulla tavalla. Samalla huolellisen analyysin tekeminen on ratkaisevan tärkeää

²⁰ Selitän luvussa 2.3.2, mitä pragma-dialektiikassa argumentaatiokeskeisellä tarkoitetaan.

diskurssissa esitetyn argumentaation oikeutetulle arvioinnille. (Eemeren & Grootendorst 2004, 95—97.)

Van Eemerenin ja Grootendorstin mukaan diskurssin rekonstruoiminen kriittisen keskustelun näkökulmasta ja ideaalimallin ohjaamana tapahtuu neljän analyttisen operaation, eli *rekonstruktio muutoksen* välityksellä. Näitä operaatioita ovat poisto, lisäys, korvaus ja uudelleen järjestely. *Poistossa* kaikki ne diskurssissa ilmaistut puheaktit jätetään huomiotta, joille ei ole relevanssia erimielisyyden ratkaisemiselle. *Lisäyksessä* erimielisyyden kannalta relevantit, mutta diskurssissa implisiittiseksi jätetyt puheaktit, kuten ilmaisemattomat näkökannat ja ilmaisemattomat premissit, eksplikoidaan. *Korvauksessa* relevantit, mutta epäselvällä tai monimerkityksellisellä tavalla esitetyt puheaktit vaihdetaan yksiselitteisiin. Erityisesti epäsuorat puheaktit, kuten epäsuorat näkökannat ja epäsuorat perusteet korvataan tässä operaatioissa täsmällisesti muotoilluilla suorilla puheakteilla. Lopuksi *uudelleen järjestelyssä* diskurssissa tehdyt relevantit puheaktit asetetaan sellaiseen järjestykseen, jossa niiden relevanssi erimielisyyden ratkaisulle käy parhaalla tavalla ilmi. (Eemeren & Grootendorst 2004, 100—104; ks. myös Eemeren ym. 1993, 61—62.)

Erilaisten rekonstruktio muutosten tekeminen analyttisesti oikeutetulla tavalla ei kuitenkaan aina ole mutkatonta. Erityisesti tämä pätee diskurssin sisältämien relevanttien, mutta ilmaisultaan implisiittisten (lisäys) tai epäsuorien (korvaus) puheaktien eksplikointiin. Pragma-dialektista analyysiä tekevän onneksi rekonstruktio prosessin oikeutetulle suorittamiselle on olemassa analyysiä yleisesti ohjaavan ideaalimallin ja itse diskurssin sisältämien piirteiden ohella useita hyödyllisiä periaatteita ja apukeinoja. Käsittelen näitä seuraavassa alaluvussa.

2.3.1 Rekonstruoinnin apuvälineet

Hyödyllisenä lähtökohtana diskurssin rekonstruoinnissa toimii ensinnäkin *maksimaalisesti järkevän rekonstruoinnin periaate*. Tämän periaatteen mukaan diskurssissa esiintyvät ja analyysin kannalta ongelmalliset tai epäselvät kohdat on vastakkaisen evidenssin puuttuessa

tulkittava mahdollisimman suopealla tavalla osaksi järkevää erimielisyyden ratkaisua. Mikäli esimerkiksi keskustelun osapuoli esittää diskurssissa epäsuoran puheaktin, jonka suhteen on epävarmaa, onko kyseessä todella argumentin ilmaisu, johtaa kyseisen periaatteen seuraaminen *maksimaaliseen argumentatiiviseen tulkintaan*, jossa puheakti nimenomaisesti tulkitaan argumentiksi. Pragma-dialektikkojen mukaan maksimaalisesti järkevää rekonstruoinnin periaatetta on seurattava, koska ainoastaan tällä tavoin voidaan varmistaa, ettei analysoija aliarvioi esitetyn diskurssin, tai sen osan potentiaalia erimielisyyden ratkaisemisessa. (Eemeren ym. 1993, 48—49; Eemeren & Grootendorst 2004, 115—118)

Toiseksi rekonstruointia edesauttaa usein analyysin kohteen kontekstin, sekä olennaisen taustatiedon huomioiminen. *Kontekstilla* tarkoitetaan tässä kokonaisuudessaan sitä kommunikatiivista ympäristöä, jossa analysoitava osa diskurssia on esitetty. *Taustatieto* taas viittaa analyysin kannalta relevanttiin yleiseen ja erityiseen informaatioon, jota analysoinnissa voidaan hyödyntää. Yleinen informaatio koostuu yhteisössä laajalti jaetuista kulttuurisista merkitysvarannoista, kuten yhteisistä uskomuksista ja normeista. Erityinen informaatio on puolestaan yleistä informaatiota rajatumpaa ja koskee esimerkiksi jotakin tiettyä alayhteisöä ja sen uskomuksia. (Eemeren & Grootendorst 2004, 112—113; Eemeren 2010, 17—19.)

Kolmanneksi metodisena apuneuvona epäsuorien puheaktien, kuten epäsuorien premissien ja näkökantojen rekonstruointiin toimivat *kommunikaatiosäännöt*²¹, joita ihmisten voidaan yleisesti ja ilman selvää vastakkaista evidenssiä odottaa kommunikaatiossaan noudattavan. Kommunikaatiosääntöjen tehtävänä on taata keskustelun sujuvuus. Tästä sujuvuusvaateesta seuraten kommunikaatiosääntöjen mukaan jokaisen esitetyn puheaktin on oltava 1) *ymmärrettävä*, 2) *rehellinen*, 3) *tehokas*, sekä 4) *relevantti* suhteessa edellä esitettyihin puheakteihin ja siihen tilanteeseen, jossa puheakteja esitetään. Kyseiset kommunikaatiosäännöt auttavat epäsuorien puheaktien analysoinnissa kahdella tavalla.

²¹ Pohjana Kommunikaation Periaatetta ilmentävien kommunikaatiosääntöjen teoretisoinnissa van Eemeren kollegoineen hyödyntävät etenkin Paul Griceen esittämää ajatusta rationaalista keskustelua ohjaavasta Yhteistyön Periaatteesta (Co-operative Principle), joka sisältää edelleen neljä keskustelun maksimaa, eli Laadun, Määrän, Suhteen ja Tavan Maksimit (ks. Eemeren & Grootendorst, 1992, 50; Eemeren & Grootendorst 2004, 76; Eemeren ym. 1993, 6—11).

Ensinnäkin niiden avulla epäsuora puheakti voidaan tunnistaa, sillä epäsuora puheakti rikkoo ilmitasollaan jotakin edellä mainituista säännöistä. Esimerkiksi tilanteessa, jossa on itsestään selvää, että puhuteltu henkilö kykenee istumaan tuoliin, kysymys ”Voitko istua tähän tuoliin?” on tarpeeton ja rikkoo siten kolmatta, tehokkuutta koskevaa sääntöä. Tällöin kuulija (ja analysoija) voi päätellä, että puheaktin esittäjä tarkoittaa todellisuudessa ilmaisullaan jotakin muuta. Toiseksi kommunikaatiosäännöt myös auttavat puheaktin todellisen kommunikatiivisen funktion tulkinnassa, koska ne ohjaavat etsimään sellaista tulkintaa, jossa mitään säännöistä ei rikota. Mikäli esimerkiksi edellä esitetty ilmaus voitaisiin kontekstin nojalla tulkita ymmärrettäväksi, rehelliseksi, tehokkaaksi ja relevantiksi ainoastaan pyyntönä ”Ole hyvä ja istu tähän tuoliin”, olisi tuota tulkintaa silloin myös suosittava. (Eemeren & Grootendorst 1992, 49—55; Eemeren ym. 2002, 51—55.)

Neljänneksi edellä mainitut kommunikaatiosäännöt, konteksti ja taustatiedot yhdessä loogisten päättelysääntöjen kanssa tarjoavat myös usein apua ilmaisemattomien näkökantojen ja ilmaisemattomien premissien eksplikoinnissa. Ilmaisemattomien premissien osalta asia on helpointa selittää esimerkin avulla. Esimerkissä protagonistin pyrkii oikeuttamaan näkökannan ”Veera on älykäs” esittämällä argumentin ”Veera on delfiini”. Loogisesti tarkastellen tämä oikeutus on kuitenkin epävalidi, sillä ilman lisäpremissiä siitä, että Veera on delfiini, ei loogisesti seuraa, että Veera on älykäs²². Samalla protagonistin esittämä argumentti rikkoo ilmitasollaan ainakin kolmatta kommunikaatiosääntöä ”ole tehokas”, koska epävalidi argumentti ei voi vakuuttaa järkevää antagonistia ja näin ollen se on argumentaatiopuheaktina tehoton. Koska kommunikoijien voidaan kuitenkin ilman selvää vastakkaista evidenssiä odottaa noudattavan kaikkia kommunikaatiosääntöjä, on esitetty argumentti tulkittava tavalla, jossa kommunikaatiosääntöjä ei rikota. Tämä tarkoittaa sellaisen ilmaisemattoman premissin eksplikoimista, jonka nojalla esitetystä argumentista tulee validi. Eräänlaisena loogisena miniminä olisi eksplikoida kyseinen premissi muodossa, ”jos Veera on delfiini, niin Veera on älykäs”²³. Pragma-dialektikkojen mukaan tämä tulkinta ei kuitenkaan ole oikea, koska tällöin ilmaisematon premissi ei toisi mitään uutta informaatioarvoa argumenttiin ja rikkoisi siksi edelleen kolmatta kommunikaatiosääntöä.

²² Loogisella validiudella tarkoitetaan tässä totuuden säilyttävyyttä. Päättely on loogisesti validia silloin, kun premissien ollessa todet, myös johtopäätöksen on oltava välttämättä tosi.

²³ Tällöin kyseinen premissi yhdessä eksplisiittisesti ilmaistun premissin kanssa muodostaisi modus ponens-muotoa olevan päätelmän (A ja jos A, niin B, siis B).

Tämän vuoksi eksplikoinnissa onkin loogisen minimin sijaan etsittävä *pragmaattisesti optimaalista* tulkintaa, jossa ilmaisematon premissi eksplikoidaan kommunikaatiosääntöjä seuraten niin informatiivisessa muodossa, kuin se on kontekstin ja muun taustatiedon nojalla oikeutettua. Kyseisessä esimerkissä, jossa erityistä taustatietoa ei ole tarjolla, pragmaattisesti optimaalisena tulkintana olisi premissi ”Delfinit ovat älykkäitä”. (Eemeren & Grootendorst 1992, 60—72; Eemeren ym. 57—59.)

2.3.2 *Dialektisen kokonaiskuvan komponentit*

Rekonstruoinnin pohjalta argumentatiivisesta diskurssista on mahdollista muodostaa analyyttinen kokonaiskuva. Van Eemerenin ja Grootendorstin (2004, 118) mukaan kokonaiskuvasta tulee käydä ilmi seuraavat asiat:

1. Erimielisyyden luonne
2. Omaksutut keskusteluroolit
3. Jaetut lähtökohdat
4. Esitetyt eksplisiittiset ja implisiittiset argumentit
5. Esitettyjen argumenttien rakenne
6. Argumenteissa käytetyt argumentaatiokeemat

Käyn seuraavassa läpi, mitä kukin näistä kohdista tarkemmin ottaen tarkoittaa.

Pragma-dialektikkojen mukaan erimielisyys voi olla luonteeltaan joko yksitahoista tai monitahoista²⁴. *Yksitahoista* erimielisyys on silloin, kun se koskee vain yhtä näkökannassa ilmaistua propositiosta, ja *monitahoista* silloin, kun erimielisyyden kohteena oleva näkökanta sisältää useita propositioita. Tämän lisäksi erimielisyys voi olla luonteeltaan joko

²⁴ Alkuperäisessä tekstissä käytetään termejä ”single” ja ”multiple”. Käännökset ovat omiani.

yksisuuntaista, tai kaksisuuntaista²⁵. *Yksisuuntaiseksi* erimielisyyttä kutsutaan silloin, kun kriittinen vastapuoli ainoastaan epäilee ilmaistua näkökantaa. Mikäli vastapuoli epäilyn lisäksi myös sitoutuu näkökannan suhteen vastakkaiseen näkökantaan, puhutaan vastaavasti *kaksisuuntaisesta* erimielisyydestä. Ristiintaulukoimalla edellä esitetyt vaihtoehdot saadaan neljä erimielisyyden tyyppiä, joista johonkin jokainen ilmaantuva erimielisyys pragma-dialektikkojen mukaan kuuluu. Tyypit ovat 1) *yksitahoinen ja yksisuuntainen*, 2) *monitahoinen ja yksisuuntainen*, 3) *yksitahoinen ja kaksisuuntainen*, sekä 4) *monitahoinen ja kaksisuuntainen* erimielisyys. Erimielisyyden luonteen selvittäminen tarkoittaakin viimekädessä erimielisyyden tyyppin ja propositionaalisen sisällön täsmällistä määrittämistä rekonstruoidun diskurssin pohjalta. (Eemeren & Grootendorst 1992, 16—22; Eemeren & Grootendorst 2004, 60; Eemeren ym. 2002, 8—9.)

Analyttisessä kokonaiskuvassa on tuotava myös esiin diskurssissa omaksutut keskusteluroolit. Tämä merkitsee, että rekonstruktion nojalla on selvitettävä, kenen voi katsoa diskurssissa toimivan näkökantaa puolustavana protagonistina ja kenen näkökantaa epäilevänä antagonistina. Van Eemerenin ja Grootendorstin mukaan on myös mahdollista, että keskustelun osapuolet koostuvat yksilöiden sijaan ryhmästä ihmisiä. (Eemeren & Grootendorst 2004, 120.)

Lisäksi analyttisessä kokonaiskuvassa on rekonstruktion nojalla ilmaistava ne lähtökohdat, joiden perustalta diskurssia käydään. Materiaalisten lähtökohtien osalta huomiota kiinnitetään niihin premisseihin, jotka molemmat keskusteluosapuolet ovat hyväksyneet avausvaiheessa lähtökohdiksi argumentaatiolle (Eemeren & Grootendorst 2004, 119). Mikäli analyysin kohteena on monologimuotoinen implisiittinen keskustelu, jossa materiaalisista lähtökohdista sopiminen on myös jäänyt implisiittiseksi, voidaan protagonistin ilman vastakkaista evidenssiä katsoa oletettavan ne premissit yhteisesti hyväksytyiksi, joita hän ei perustele millään tavalla. Näin on sen vuoksi, että muussa tapauksessa protagonistin rikkoisi kolmatta kommunikaatiosääntöä ”ole tehokas”. Protagonisti rikkoisi tätä sääntöä siksi, että hän esittäisi keskustelussa sellaisia perustelemattomia premissejä, joita antagonistin ei protagonistin olettamuksen mukaan

²⁵ Alkuperäisessä tekstissä termeinä ovat ”nonmixed” ja ”mixed”. Käännökset ovat minun.

hyväksyisi ja tekisi siten sellaisia kommunikaatiosiiroja, jotka olisivat tyystin tehottomia antagonistin vakuuttamisessa.

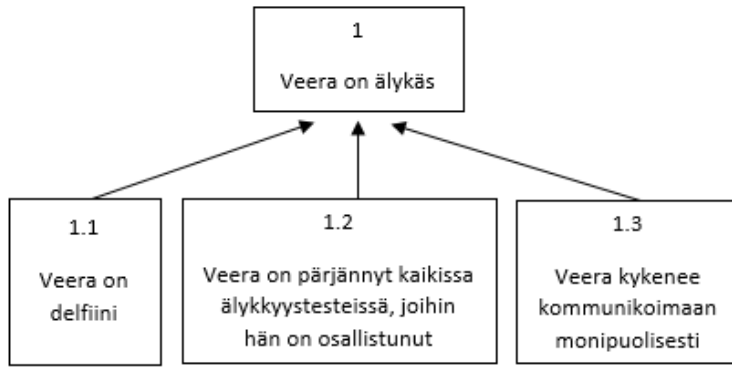
Analyttisestä kokonaiskuvasta on myös käytävä ilmi, mitä eksplisiittisiä ja implisiittisiä argumentteja keskustelussa on esitetty. Pelkkä rekonstruktiossa eksplikoitujen argumenttien julkituominen ei kuitenkaan riitä, vaan lisäksi kokonaiskuvasta on selvittävä myös se, millä tavalla esitetyt argumentit kiinnittyvät toisiinsa, eli diskurssin sisältämä *argumentaatorakenne*. Tämä argumenttirakenne voi diskurssista riippuen vaihdella hyvin yksinkertaisesta hyvinkin monimutkaiseen. Yksinkertaisimmassa tapauksessa näkökantaa puolustaa vain yksi *yksinkertainen argumentti*²⁶. Yksinkertainen argumentti koostuu aina vain ja ainoastaan kahdesta premissistä, joista toinen on lisäksi usein jätetty ilmaisemattomaksi. Esimerkiksi edellä esitelty, näkökantaa ”Veera on älykäs” puolustava argumentti ”Veera on delfiini [ja delfiinit ovat älykkäitä]”, on rakenteeltaan tällainen yksinkertainen argumentti. Protagonisti voi kuitenkin tarvittaessa myös yhdistellä eri tavoin yksinkertaisia argumentteja toisiinsa, jolloin lopputuloksena syntyy aina jokin *kompleksinen argumentti*. (Eemeren & Grootendorst 1992, 73; Eemeren ym. 2002, 64.)

Kompleksiset argumentit voidaan puolestaan pragma-dialektikkojen mukaan jakaa kolmeen eri rakennetyyppiin sen perusteella, miten yksinkertaiset argumentit yhdistyvät niissä toisiinsa. Ensimmäinen näistä tyypeistä on nimeltään *moninkertainen argumentaatio*²⁷. Moninkertaisessa argumentaatiossa yksinkertaiset argumentit muodostavat toisistaan riippumattomia ja vaihtoehtoiseksi tarkoitettuja tapoja puolustaa samaa näkökantaa. Tämä merkitsee, että kukin esitetty yksinkertainen argumentti on tarkoitettu jo itsessään riittäväksi puolustukseksi näkökannalle, eikä siten yhden yksinkertaisen argumentin kumoaminen vielä itsessään kumoa koko puolustusta. Olen sepittänyt alla olevaan kaavioon 2.1 esimerkin moninkertaisesta argumentaatiosta, sekä tässä työssä käytetystä tavasta merkitä sitä²⁸. (Eemeren & Grootendorst 1992, 73—76; Eemeren ym. 2002, 64—65, 69—70.)

²⁶ Käytetty englanninkielinen termi on ”single argument”. Suomennos on minun.

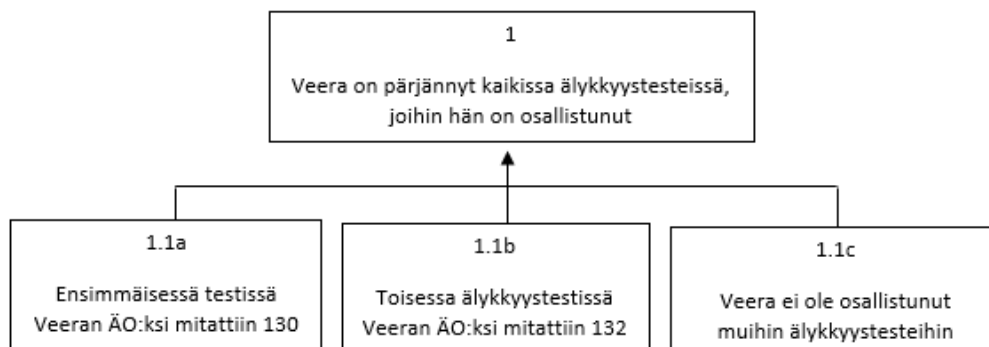
²⁷ Olen kääntänyt termin englanninkielisestä vastineestaan ”multiple argumentation”.

²⁸ Olen jättänyt yksinkertaisuuden vuoksi esimerkkikaaviosta pois ilmaisemattomat premissit.

Kaavio 2.1 Moninkertainen argumentaatorakenne

Moninkertaisen argumentaation ohella yksinkertaiset argumentit voivat muodostaa myös *koordinoiduksi argumentaatioksi*²⁹ kutsutun rakennetyypin. Kyseisessä rakennetyypissä esitetyt yksinkertaiset argumentit ovat moninkertaisesta argumentaatiosta poiketen toisistaan riippuvaisia ja ne on tarkoitettu vasta yhdessä riittäväksi puolustukseksi näkökannalle. Lisäksi koordinoidussa argumentaatiosta kaikki esitetyt yksinkertaiset argumentit koskevat suoraan puolustettua näkökantaa ja jokainen niistä on periaatteessa välttämätön näkökannan puolustamiseksi. Näin ollen, mikäli yksikin koordinoidun argumentaation yksinkertaisista argumenteista kumotaan, kumoutuu automaattisesti samalla koko näkökannan puolustus. Kaaviossa 2.2 alla on annettu esimerkki koordinoidusta argumentaatiosta, sekä tavasta merkitä sitä. (Eemeren & Grootendorst 1992, 76—78; Eemeren ym. 2002, 65, 70.)

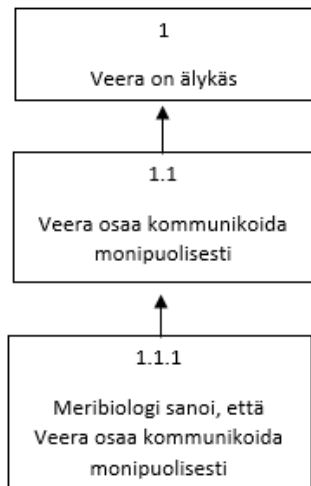
Kaavio 2.2 Koordinoitu argumentaatorakenne

²⁹ Käytetty englanninkielinen termi on ”coordinative argumentation”. Käännös on omani.

Edellä sanotun nojalla moninkertaisen argumentaation erottaminen koordinoitua pitäisi olla diskurssia analysoitaessa varsin yksinkertaista, sillä asian ratkaisemiseksi analysoijan on vain selvitettävä, voivatko diskurssissa esitetyt yksinkertaiset argumentit puolustaa näkökantaa toisistaan riippumattomina vai vasta yhdessä esitettynä. Käytännössä asia ei kuitenkaan ole aina näin ongelmaton, sillä joskus analysoija törmää rajatapauksiin, jossa kummatkin tulkinnat rakenteesta vaikuttavat yhtä uskottavilta, tai yhtä epätydyttäviltä. Tällöin analysoijan on syytä turvautua maksimaalisen rekonstruktion periaatteesta johdettuun *maksimaalisen argumentatiivisen analyysin periaatteeseen*. Periaatteen mukaan rajatapauksissa rakenne tulee analysoida moninkertaiseksi, sillä tällöin jokaiselle yksinkertaiselle argumentille annetaan suurin mahdollinen voima näkökannan puolustamisessa. Tämä perustuu siihen yllä selitettyyn seikkaan, että koordinoituissa argumenteissa yhdenkin yksittäisen argumentin kumoaminen vie automaattisesti kaiken voiman myös muilta yksittäisiltä argumenteilta riippumatta siitä, kuinka vahvoja ne itsessään ovat, kun taas moninkertaisissa argumenteissa näin ei ole. (Eemeren & Grootendorst 1992, 78, 81; Eemeren ym. 2002, 75—76.)

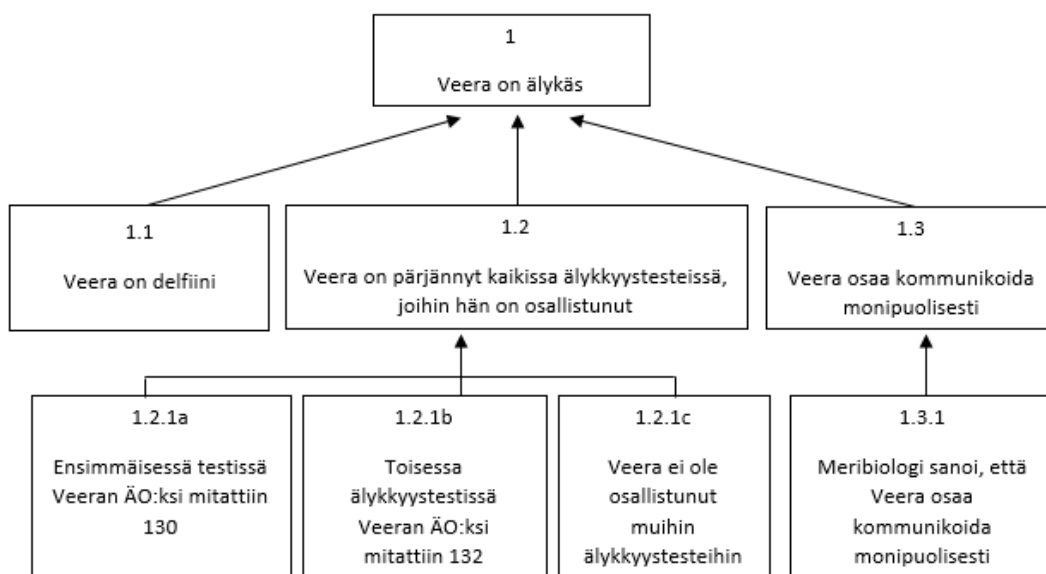
Kolmas eroteltavissa oleva rakennetyyppi on nimeltään *alisteinen argumentaatio*³⁰. Alisteisessa argumentaatioissa näkökantaa puolustavaa yksinkertaista argumenttia itseään puolustetaan toisella yksinkertaisella argumentilla, toista yksinkertaista argumenttia puolustetaan mahdollisesti kolmannella yksinkertaisella argumentilla ja niin edelleen. Näin yksinkertaiset argumentit muodostavat perustelujen ketjun. Samalla tämän rakenteen käyttäminen tarkoittaa, että mikäli mikä tahansa yksinkertainen argumentti ketjusta kumotaan, kumoutuu samalla koko puolustus. Esitän alapuolisessa kaaviossa 2.3 asianmukaisine merkintätapoineen esimerkin alisteisesta argumentaatiosta. (Eemeren & Grootendorst 1992, 82—83, Eemeren ym 2002, 65—66, 70—72.)

³⁰ Englannin kielinen termi on ”subordinative argumentation”. Käännös on minun.

Kaavio 2.3 Alisteinen argumentaatorakenne

Eri argumentaatorakennetyyppien lisäksi yhdessä ja samassa diskurssissa voi esiintyä myös useita eri rakenteita samaan aikaan. Argumentaatorakenteen analyysissä analyysi tähtääkin aina viime kädessä tämän argumentatiivisen kokonaisrakenteen esittämiseen. Havainnollistaakseni ajatusta argumentatiivisesta kokonaisrakenteesta sekä sitä, miten aion kokonaisrakennetta työssäni merkitä, olen yhdistänyt alla kaaviossa 2.4 kaikki kolme edellä tarjottua rakennetyyppiesimerkkiä yhdeksi kuvitteelliseksi esimerkiksi diskurssissa esitetystä kokonaisargumentista. (Eemeren & Grootendorst 1992, 83—84, Eemeren ym. 2002, 72.)

Kaavio 2.4 Argumentaation kokonaisrakenne

Lopuksi analyttisestä kokonaiskuvasta on myös selvittävä analysoitavassa diskurssissa käytetyt *argumentaatiokeemat*. Lyhyesti määrittäen eri argumentaatiokeemat kuvaavat yleisellä tasolla niitä erilaisia tapoja, jolla näkökanta ja sitä puolustava argumentti voivat linkittyä yhteen. Lisäksi jokaisen skeeman käyttöön liittyy joukko kriittisiä kysymyksiä, joiden nojalla voidaan arvioida, onko kyseistä skeemaa käytetty argumentissa hyväksyttävällä tavalla. Van Eemeren ja Grootendorst erottelevat kolme pääskeemaa, symptomaattisen, analogisen ja kausaalisen, jotka samalla määrittävät kolmea eri argumentaatiotyyppiä. Skeemoihin perustuvat argumentaatiotyypit ovat siten symptomaattinen argumentaatio, analoginen argumentaatio ja kausaalinen argumentaatio. Esittelen seuraavassa tarkemmin symptomaattista ja analogista argumentaatiotyyppiä³¹. (Eemeren & Grootendorst 1992, 96—98; Eemeren ym. 2002, 95—96.)

Symptomaattisessa argumentaatioissa näkökannan hyväksyttävyyttä puolustetaan vetoamalla asioiden väliseen luonteenomaisuuteen, tyypillisyyteen, oireellisuuteen, tai muuhun vastaavaan asioiden välillä vallitsevaan yhteenkuuluvuuteen (Eemeren & Grootendorst 1992, 96—99; Eemeren ym. 2002, 96—99). Esimerkiksi näkökantaa ”Sini on sinnikäs” puolustava argumentti ”koska Sini on aktivisti ja aktivistit ovat luonteeltaan sinnikkäitä” on tyypiltään symptomaattinen. Van Eemerenin, Grootendorstin ja Snoeck Henkemansin (2002, 97) mukaan symptomaattisen argumentaation yleinen muoto voidaan ilmaista myös formaalisti. Olen alla olevaan taulukkoon 2.1 merkinnyt sekä tämän formaalin muotoilun että yllä annetun esimerkin sitä havainnollistamaan.

Symptomaattisen argumentaation hyväksyttävyyttä arvioitaessa ovat puolestaan kaksi seuraava kriittistä kysymystä keskeisiä (Eemeren ym. 2002, 97—98):

1. Onko olemassa myös sellaisia tapauksia, jossa ei-Y ja Z pätevät?
2. Onko olemassa myös sellaisia tapauksia, jossa Y ja ei-Z pätevät?

³¹ Jätän kausaalisen argumentaatiotyypin esittelemättä tilansäästösyistä ja siksi, että sitä ei esiinny myöskään esimerkkianalyyseissäni. Kausaalisesta skeemasta katso tarkemmin Eemeren ym. 2002 (100—102).

Edellä käytettyä Sinin sinnikkyyttä koskevan esimerkin kohdalla jälkimmäinen näistä kysymyksistä on relevantti, sillä se ohjaa etsimään sellaista potentiaalisesti argumentaation voimaa heikentäviä vastaesimerkkejä, joissa joku ei aktivismistaan huolimatta olekaan sinnikäs.

Taulukko 2.1 Symptomaattinen argumentaatiotyyppi

	FORMAALI MUOTO	ESIMERKKI
NÄKÖKANTA	Z pätee X:ään	”Sinnikkyys [Z] pätee Siniin [X]”
PREMISSI 1	Y pätee X:ään	”Koska aktivistina oleminen [Y] pätee Siniin [X]”
PREMISSI 2	Z on symptomaattista Y:lle	”Ja koska sinnikkyys [Z] on luonteenomaista aktivistina olemiselle [Y]”

Analogisessa argumentaatioissa näkökannan hyväksyttävyyttä puolustetaan vetoamalla asioiden väliseen samankaltaisuuteen. Esimerkiksi näkökannan ”Miekkavalaat ovat älykkäitä” puolustukseksi protagonistin voisi esittää argumentin ”koska miekkavalaat ovat samankaltaisia kuin delfiinit ja delfiinit ovat älykkäitä”. Symptomaattisen argumentaation tapaan myös analoginen argumentaatio voidaan formalisoida taulukossa 2.2 alla esitettyyn tapaan

Vastaavasti analogiselle argumentaatiolle on myös omat kriittiset kysymykset, joista keskeisin on:

1. Onko Z:tan ja X:än välillä mitään vertailun kannalta olennaisia eroja?

Esittämäni esimerkin valossa tämä kriittinen kysymys ohjaa etsimään sellaisia eroavaisuuksia delfiinien ja miekkavalaiden välillä, joilla on merkitystä kummankin lajin älykkyyden omaamisen kannalta. Mikäli tällaisia piirteitä löytyy, heikentävät ne vertailuun

perustuvaa argumenttia. (Eemeren & Grootendorst 1992, 97,99; Eemeren ym. 2002, 99—100.)

Taulukko 2.2 Analoginen argumentaatiotyyppi

	FORMAALI MUOTO	ESIMERKKI
<i>NÄKÖKANTA</i>	Y pätee X:ään	”Älykkyys [Y] pätee miekkavalaisiin [X]”
<i>PREMISSI 1</i>	Y pätee Z:taan	”Koska älykkyys [Y] pätee delfiineihin [Z]”
<i>PREMISSI 2</i>	Z on verrattavissa X:ään	”Ja koska delfiinit [Z] ovat keskeisiltä osin samankaltaisia kuin miekkavalaat [X]”

3 LAAJENNETTU PRAGMA-DIALEKTIikka JA KUVALLIS-TEKSTUAALISTEN ESITYKSELLISTEN TEKNIKOIDEN REPERTUAARI

Tässä työni kolmannessa luvussa siirryn esittelemään standarditeorian varaan rakentuvaa laajennettua pragma-dialektista teoriaa. Esittelen kuitenkin tätä itsessään mittavaa laajennosta pääasiassa vain menetelmässäni hyödynnettävin osin. Tämä tarkoittaa, että tarkasteluni kohteena on erityisesti laajennoksen ydinkäsitteenä toimivan strategisen luovinnan yksi aspekti: esitykselliset tekniikat. Kuten luvun edetessä käy tarkemmin ilmi, esitykselliset tekniikat ovat niitä luovijan käytettävissä olevaan repertuaariin tai varastoon kuuluvia semanttisia välineitä, joilla argumentit ja muut argumentatiivisen diskurssin keskeiset siirrot voidaan ymmärrettävästi ilmaista ja joiden avulla näitä siirtoja voidaan myös pyrkiä retorisesti vahvistamaan. Koska päämääränäni on kehittää menetelmä kuvallis-tekstuaalisten argumenttien analysointiin, rakennan luvussa pragma-dialektisen viitekehyksen ohjaamana ja monitieteellisestä tutkimuskirjallisuudesta ammentaen tarkempaa käsitystä joistakin esityksellisten tekniikoiden repertuaariin kuuluvista kuvallisista, tekstuaalisista, sekä kuvallis-tekstuaalisista tekniikoista.

Aloitan luvun selittämällä tiiviisti, mistä laajennetun pragma-dialektiikan teoriassa on tarkemmin ottaen kyse (luku 3.1). Nostan myös tässä vaiheessa esiin teorian ydinkäsitteen, strategisen luovinnan. Seuraavaksi esittelen lyhyesti strategisen luovinnan kolme aspektia, topikaaliset valinnat, yleisöön sopeuttamisen, sekä esitykselliset tekniikat (luku 3.2). Tämän jälkeen fokusoin käsittelyni joihinkin esityksellisten tekniikoiden kuvallis-tekstuaaliseen repertuaariin kuuluviin tekniikkoihin (luku 3.3).

3.1 Strateginen luovinta tasapainotteluna järkevyyden ja tehokkuuspyrkimyksen välillä

Laajennetun pragma-dialektisen teorian lähtökohtana on käsitys siitä, että mihin tahansa argumentatiiviseen diskurssiin osallistuvilla keskustelijoilla on periaatteessa aina kaksi tavoitetta, joita he pyrkivät diskurssissa tekemillään kommunikaatiosirroilla samanaikaisesti toteuttamaan. Ensimmäinen näistä tavoitteista on luonteeltaan *dialektinen* ja tähtää diskurssin säilyttämiseen järkevänä noudattamalla jokaisessa kommunikaatiosirroissa erimielisyyden ratkaisemisen kannalta välttämättömiä kriittisen keskustelun sääntöjä. Kuten luvun 2 jälkeen tulisi olla selvää, pragma-dialektiikan standarditeoriassa keskitytään miltei yksinomaan tämän diskurssin dialektisen ulottuvuuden teoretisointiin, analysointiin ja arviointiin. Järkevyyden säilyttämisen ohella argumentatiiviseen diskurssiin osallistujilla on kuitenkin myös toinen ilmeinen tavoite, joka jää pragma-dialektisen standarditeorian fokuksen ulkopuolelle. Tämä tavoite on luonteeltaan *retorinen* ja tähtää erimielisyyden ratkaisemiseen osapuolen omaksi parhaaksi mahdollisimman tehokkaita kommunikaatiosirroja tekemällä. Esimerkiksi protagonistin näkökulmasta retorinen pyrkimys tarkoittaa siten pyrkimystä tehdä ainoastaan sellaisia kommunikaatiosirroja, jotka kussakin keskusteluvaiheessa palvelevat tehokkaasti antagonistin vakuuttamista protagonistin puolustamasta näkökannasta. (Eemeren 2010, 22, 39.)

Laajennetussa pragma-dialektiikassa ydinajatuksena onkin täydentää pragma-dialektiikan standarditeoriaa huomioimalla argumentatiivisen diskurssin dialektisen ulottuvuuden lisäksi myös diskurssin retorinen ulottuvuus (emt. 22). Van Eemeren ja Houtlosser (2015, 354) toteavat retorisen ulottuvuuden integroimisen mukaan pragma-dialektiseen teoriaan olevan tärkeää ennen kaikkea siksi, että tällä tavoin argumentatiivisen diskurssin analysointi ja arviointi on mahdollista tehdä aiempaa syvällisemmällä ja realistisemmalla, sekä siten oikeutetummalla tavalla. Integraation toteuttamisen teoreettisena avaintermiä toimii

puolestaan *strategisen luovinnan*³² käsite (Eemeren 2010, 22). Van Eemerenin (2010, 40) selityksen mukaan

*Strateginen luovinta viittaa jatkuviin pyrkimyksiin säilyttää järkevyyden ja tehokkuuden välinen tasapaino kaikissa argumentatiivisessa diskurssissa toteutetuissa siirroissa. Argumentatiiviseen diskurssiin osallistuvien ihmisten on periaatteessa aina sovittava yhteen heidän pyrkimyksensä säilyttää järkevyyden ja heidän pyrkimyksensä saavuttaa tehokkuus; tämän argumentatiivisen ahdingon vuoksi heidän on aina luovittava strategisesti.*³³

Näin ollen strateginen luovinta on argumentatiivisen diskurssiin osallistuvan suunnitelmallista ja harkittua pyrkimystä ratkaista jokaisessa kommunikaatiosirroissaan kaikissa argumentatiivisen keskustelun vaiheissa optimaalisella tavalla se jännite, joka miltei väistämättä syntyy dialektisen ja retorisen päämäärän samanaikaisesta tavoittelusta (Eemeren 2010, 40—41).

Lisäksi pyrkimys ratkaista strategisen luovinnan avulla dialektisen ja retorisen välinen jännite tarkoittaa van Eemerenin mukaan eri asioita keskustelun eri vaiheissa. Tämä johtuu siitä, että kullekin argumentatiivisen keskustelun vaiheelle on eriteltävissä oma dialektinen ja retorinen osatavoitteensa, joiden toteuttamisen välillä osallistujien on kussakin keskusteluvaiheessa strategisesti luovittava. Näin ollen vastakkainasettelun vaiheessa osapuolet pyrkivät dialektisena tavoitteenaan pääsemään selvyyteen erimielisyytensä täsmällisestä luonteesta, kun taas retorisenä tavoitteena heillä on erimielisyyden määrittäminen omalta kannalta katsoen optimaalisella tavalla. Vastaavasti avausvaiheessa keskustelijoiden dialektisena tavoitteena on sopia yksiselitteisellä tavalla keskustelun lähtökohdista, kun heidän retorisenä tavoitteena on puolestaan saavuttaa itselleen hyödyllisimmät lähtökohdat. Argumentaatiovaiheessa osallistujien dialektisena tavoitteena on päästä selvyyteen näkökannan hyväksyttävyydestä esitettyjen argumenttien ja kriittisten kysymysten nojalla. Protagonistin retorisenä tavoitteena on tässä keskusteluvaiheessa esittää

³² Käytetty englanninkielinen termi on “strategic maneuvering”. Hietasen (2012, 210) esittämä suomennos termille on ”strategiseksi navigointi”. Tässä työssä käytän kuitenkin John Pajusen ehdottamaa suomennosta ”strateginen luovinta”.

³³ Alkuperäisessä tekstissä muotoilu on seuraava: “Strategic maneuvering refers to the continual efforts made in all moves that are carried out in argumentative discourse to keep the balance between reasonableness and effectiveness. In principle, people engaged in argumentative discourse always have to reconcile their pursuit to maintain reasonableness and their pursuit to achieve effectiveness; because of this argumentative predicament they always have to maneuver strategically.” Suomennos on omani.

vahvin mahdollinen argumentti näkökannalle ja antagonistin tavoitteena haastaa tämä argumentaatio tehokkaimmalla mahdollisella kritiikillä. Viimeiseksi päätäntövaiheessa keskustelijoiden dialektisena tavoitteena on todeta selkeästi erimielisyyden ratkaisuprosessin lopputulos, samalla kun retorisena tavoitteenaan kumpikin keskusteluosapuoli pyrkii julistamaan oman kantansa osoittautuneen oikeaksi. (Eemeren 2010, 43—45.)

Strategisesta luovinnasta on myös huomattava, että vaikka keskusteluosapuolet periaatteessa aina pyrkivät luovimaan strategisesti, ei tämä tarkoita, että strateginen luovinta myös aina onnistuisi. Van Eemerenin mukaan strategisen luovinnan katsotaan *suistuneen raiteiltaan* (derailment), mikäli jossakin esitetyssä siirrossa rikotaan tehokkuuspyrkimyksen nimissä jotakin kriittisen keskustelun sääntöä, eli järkevyysspyrkimystä. Strategisen luovinnan raiteiltaan suistuminen viittaa siten aina johonkin argumentaatiovirheeseen sortumiseen. (Eemeren 2010, 41, 198.)

3.2 Strategisen luovinnan kolme aspektia

Van Eemerenin mukaan kussakin kommunikaatiossiirrossa toteutettua strategista luovintaa voidaan edelleen tarkastella kolmen analyttisesti erillisen, mutta todellisuudessa aina toisiinsa kietoutuvan aspektin suhteen. Nämä *strategisen luovinnan kolme aspektia* ilmentävät sellaisia laadullisesti toisistaan erottuvia valintoja, joita strategisesti luovivan on jokaisessa argumentatiivisissa kommunikaatiossiirrossaan jokaisessa keskusteluvaiheessa tehtävä. Ensimmäistä luovinnan aspektia van Eemeren kutsuu *topikaaliseksi valinnaksi* (topical selection). Topikaalinen valinta viittaa tietyn argumentatiivisen siirron valintaan keskustelutilanteen määrittämien vaihtoehtoisten siirtojen, eli *topikaalisen potentiaalin* (topical potential) joukosta. Protagonistin tekemiin topikaalisiin valintoihin sisältyy siten esimerkiksi pyrkimys valita vakuuttamisen kannalta optimaalinen näkökanta muiden vaihtoehtoisten näkökantojen joukosta vastakkainasettelun vaiheessa, sekä pyrkimys valita näkökannan puolustamiseen käytettävän argumentaation sisältö, rakenne ja skeema sopivimmalla tavalla muiden valittavissa olevien vaihtoehtojen joukosta argumentaatiovaiheessa. (Eemeren 2010, 93—96.)

Toista strategisen luovinnan aspektia voidaan puolestaan kutsua *yleisöön sopeuttamiseksi* (adaptation to audience demand). Yleisöön sopeuttaminen merkitsee argumentatiivisten siirtojen valitsemista niin, että siirrot olisivat kohdeyleisön näkemysten ja preferenssien valossa mahdollisimman hyväksyttäviä ja edistäisivät siten tässä suhteessa optimaalisella tavalla luovijan pyrkimyksiä. Esimerkiksi avausvaiheessa protagonistin voi ehdottaa sellaisia materiaalisia lähtökohtia keskustelulle, joiden hän tietää erityisesti miellyttävän yleisöään ja jotka samalla palvelevat hyvin protagonistin argumentatiivisia tarkoituksia. (Eemeren 2010, 94, 108, 112.)

Kolmannesta van Eemerenin erittelemästä strategisen luovinnan aspektista käytän tässä työssä nimitystä *esitykselliset tekniikat* (presentational devices). Esitykselliset tekniikat viittaavat luovijan tekemiin valintoihin sen suhteen, millaisena tai missä valossa hän tarkalleen ottaen valitsemansa argumentatiivisen siirron kommunikoi optimaalisen esityksellisen tehon saavuttamiseksi. Näin ollen esityksellinen valinta on valintaa erilaisten strategisen luovijan käytettävissä olevien tyyllillisten ja muiden semioottisten representaatiovälineiden joukosta. Esimerkiksi argumentaatiovaiheessa protagonistin ei siten pyri ainoastaan tekemään yleisönsä vaateet ja omat tavoitteensa huomioiden optimaalista argumentin sisältöä ja rakennetta koskevaa topikaalista valintaa, vaan myös esittämään kyseisen argumentatiivisen siirron sellaisin tyyllillisin keinoin, joiden valossa kyseinen topikaalinen valinta näyttyy yleisölle mahdollisimman hyväksyttävänä. Syvennyn tähän työni kannalta ratkaisevan tärkeään strategisen luovinnan aspektiin tarkemmin seuraavissa alaluvuissa. (Eemeren 2010, 94, 118—119; Rees & Rigotti 2011, 208—209.)

Koska strategiselle luovinnalle on eriteltävissä eri keskustelun vaiheissa omat dialektiset ja retoriset osatavoitteensa, voidaan nämä osatavoitteet huomioimalla esittää vielä edellä sanottua systemaattisemmin, mitä strateginen luovinta kunkin aspektin osalta ja kussakin keskusteluvaiheessa tarkoittaa. Olenkin koostanut van Eemerenin (2010, 97) esitystä soveltaen alle taulukkoon 3.1. kokonaiskuvan strategisen luovinnan eri aspekteista kaikissa argumentatiivisen keskustelun vaiheissa. Yksinkertaisuuden vuoksi taulukossa keskitytään

kuitenkin vain protagonistin tähtäämään strategiseen luovintaan ja sivuutetaan siten antagonistin luovinta.

Taulukko 3.1 Protagonistin strateginen luovinta eri aspektien osalta kussakin keskusteluvaiheessa

	Dialektinen ulottuvuus	Retorinen ulottuvuus	Topikaalisen valinnan aspekti	Yleisöön sopeuttamisen aspekti	Esityksellisten valintojen aspekti
	<i>Järkevyyspyrkimys</i>	<i>Tehokkuuspyrkimys</i>	<i>Järkevä ja tehokas siirtojen valinta</i>	<i>Järkevä ja tehokas yleisön vaatimuksiin vastaaminen</i>	<i>Järkevä ja tehokas esittämiskeinojen käyttö</i>
Vastakkainasettelun vaihe	Järkevä erimielisyyden määrittäminen	Tehokas erimielisyyden määrittäminen	Järkevä ja tehokas näkökannan valinta	Järkevä ja tehokas näkökannan soveltaminen yleisön vaateisiin	Järkevä ja tehokas näkökannan esitystapa
Avausvaihe	Järkevä lähtökohtien määrittäminen	Tehokas lähtökohtien määrittäminen	Järkevä ja tehokas materiaalien ja proseduraalisten lähtökohtien valinta	Järkevä ja tehokas materiaalien ja proseduraalisten lähtökohtien soveltaminen yleisön vaateisiin	Järkevä ja tehokas materiaalien ja proseduraalisten lähtökohtien esitystapa
Argumentaatiovaihe	Järkevä näkökannan puolustus	Tehokas näkökannan puolustus	Järkevä ja tehokas argumenttien valinta	Järkevä ja tehokas argumenttien soveltaminen yleisön vaateisiin	Järkevä ja tehokas argumenttien esitystapa
Päätöntövaihe	Järkevä lopputuloksen toteaminen	Tehokas lopputuloksen toteaminen	Järkevä ja tehokas lopputulosta koskevan johtopäätöksen valinta	Järkevä ja tehokas lopputulosta koskevan johtopäätöksen soveltaminen yleisön vaateisiin	Järkevä ja tehokas lopputulosta koskevan johtopäätöksen esitystapa

3.3 Esityksellisten tekniikoiden kuvallis-tekstuaalinen repertuaari

Esityksellisessä valinnassa on siis kyse tietystä esityksellisten tekniikoiden ”repertuaarista” (Eemeren 2010, 119), tai sosiaalisen semiotiikan termein ”semanttisten resurssien” (Leeuwen 2005, 4) varastosta ammentamisesta. Kyseinen repertuaari koostuu erilaisista keinoista, joilla luovija voi ilmaista ja tyyllitellä tekemiään topikaalisia valintoja ilmentäviä kommunikaatiosiiroja (Rees & Rigotti 2011, 208). Kuten muidenkin luovinnan aspektien suhteen, myös esityksellisiä valinnoillaan luovija tähtää samanaikaisesti sekä dialektiseen

järkevyyteen että retoriseen tehokkuuteen. Olennainen, joskaan ei ainoa, osa luovijan järkevyysspyrkimystä esityksellisten valintojen kohdalla on, että yleisö ymmärtää kommunikoidut siirrot. Varmistamalla, että siirron ymmärrettävyys, eli puheaktiteorian termein kommunikatiivinen funktio toteutuu, luovija nimittäin samalla varmistaa, ettei hän riko erimielisyyden ratkaisemisen kannalta välttämätöntä kielenkäytösääntöä³⁴. Luovijan tavoittelema esityksellinen tehokkuus tarkoittaa puolestaan ennen kaikkea kommunikaatiosiirtojen ilmaisemista tavalla, joka retorisesti vahvistaa ja voimistaa luovijan tekemien topikaalisten valintojen hyväksyttävyyttä kohdeyleisön parissa. Puheaktiteorian termein luovijan esityksellinen tehokkuuspyrkimys tähtää siten osaltaan kommunikaatiosiirtojen vuorovaikutuksellisen funktion toteuttamiseen (ks. Eemeren 2010, 36).

Vaikka laajennetun pragma-dialektiikan parissa asiaa ei toistaiseksi ole kovin paljon tutkittu³⁵, voidaan perustellusti väittää, että luovijoiden käytössä oleva, potentiaalisesti ymmärrettävien ja tehokkaiden esityksellisten tekniikoiden repertuaari on massiivinen. Esimerkiksi Jeanne Fahnestock (2009, 192) on todennut yksinomaan verbaalisista esitystekniikoita koskien, että käytännössä mikä tahansa kielen piirre voi olla merkittävä. Tämän vuoksi Fahnestockin (emt. 192—194) mielestä tästä luovinnan aspektista kiinnostuneen tulisi ammentaa teoreettista ja analyttistä tietämystä paitsi retoriikan tyyliä käsittelevästä traditiosta, joka jo itsessään listaa satoja erilaisia tekniikoita, myös muilta kielen analyysia harjoittavilta koulukunnilta, kuten sosiolingvistiikasta, pragmatiikasta ja diskurssianalyysista, sekä mahdollisesti myös kirjallisuusanalyysista.

Lisäksi repertuaariin on edelleen sisällytettävä myös kaikki ne osin tai kokonaan ei-verbaaliset esitykselliset tekniikat, joiden avulla argumentaatiosiirtoja voidaan kommunikoida ymmärrettävästi ja tehokkaasti. Argumentaatiota koskevan tutkimuskirjallisuuden nojalla katson näihin kuuluvan etenkin modaliteetiltaan kuvalliset (ks. esim. Birdsell & Groarke 1996, 2007; Blair 1996, 2004; Dove 2012, Groarke 1996, 2002, 2009; Kjeldsen 2007, 2012, 2015a; Roque 2012; Shelley 1996; Tseronis 2013), mutta

³⁴ Kuten luvussa 2.2.3 kävi ilmi, kyseisen säännön mukaan ”Keskustelijat eivät saa käyttää mitään sellaisia muotoiluja, jotka ovat riittämättömän selkeitä, tai sekaannusta aiheuttavan monimerkityksellisiä, eivätkä keskustelijat saa tarkoituksellisesti väärintulkita toistensa muotoiluja”.

³⁵ Ks. kuitenkin esim. Snoeck Henkemans (2008; 2009a; 2009b; 2013) ja Tonnard (2011).

myös videokuvalliset (Alcolea-Banegas 2009), musiikilliset (Groarke & Dewey 2002) ja eleisiin liittyvät tekniikat (Gelang & Kjeldsen 2011), sekä sellaiset multimodaaliset hybriditekniikat, joissa edellä mainittuja modaliteetteja yhdistellään (vrt. Hoven & Yang 2013; Kjeldsen 2015b; Tseronis 2015). Siksi myöskään Fahnestockin listaamien, verbaalisesti orientoituneiden suuntausten tuntemus ei vielä alkuunkaan riitä esityksellisten tekniikoiden multimodaalisen repertuaarin kokonaisvaltaiseksi haltuun ottamiseksi.

Pureudun seuraavissa alaluvuissa tarkemmin joihinkin tämän repertuaarin sisältämiin esityksellisiin tekniikkoihin sekä ymmärrettävyyden että erityisesti niiden retorisen tehokkuuden näkökulmasta. Koska olen työssäni kiinnostunut kuvallis-tekstuaalisesta argumentaation analysoinnista, rajaan kuitenkin tarkasteluni tämän mukaisesti. Silti, koska jo pelkästään erilaisia tekstuaalisia tekniikoita on satamäärin, en tämän rajaukseni puitteissakaan voi tarjota millään tavalla täydellistä listaa kaikista mahdollisista tekniikoista³⁶. Tämän vuoksi rajaan tarkasteluni edelleen pääosin niihin tekniikkoihin, joita esiintyy työni luvuissa 6, 7 ja 8 analysoimissani tilapäivityksissä. En myöskään väitä käsitteleväni mitään näistäkään esityksellisistä tekniikoista niiden retorisen tehokkuuspotentiaalin kannalta tyhjentävästi, vaan nostan esiin sellaisia mahdollisia efektejä, joilla voi olla esimerkkianalyysieni kannalta merkitystä.

Aloitan esittelyn eräänlaisista perustekniikoista, eli valinnoista argumentatiivisten siirtojen ilmaisemattomuuden ja toisaalta eri modaliteeteilla ilmaisun välillä. Tämän jälkeen käsittelen seuraavassa alaluvussa joitakin retoriikan kaanonissa keskeiselle paikalla sijoitettuja trooppeja ja figuureita. Olen ammentanut aineksia ja ideoita näiden tekniikoiden käsittelemiseksi laajennetun pragma-dialektiikan ohella retorisen tyylin tutkimuksesta (ks. esim. Fahnestock 2011) visuaalisen retoriikan tutkimuksesta (ks. esim. Hill & Helmers 2004) visuaalisen ja multimodaalisen argumentaation tutkimuksesta (ks. esim. Kjeldsen 2015b), sekä sosiaalisesta semiotiikasta (ks. esim. Leeuwen 2005).

³⁶ Lisäksi voidaan olettaa, että repertuaari paitsi vaihtelee kulttuureittain, myös muuttaa muotoaan, kun uusia tekniikoita keksitään ja vanhoja unohdetaan. Siksikään minkään täydellisen, universaalisti käytettävissä olevien tekniikoiden luettelon laatiminen ei liene mahdollista.

3.3.1 Esitykselliset perusvalinnat

Van Eemereniä (2010, 120) soveltaen erottelen esitykselliseksi perusvalinnaksi ensinnäkin argumentaatiosiirron esittämisen joko täysin implisiittisesti, eli *ilmaisemattomana*, tai sitten osin tai kokonaan eksplisiittisesti, eli *ilmaistuna*. Kuten olen jo aiemmin selittänyt, ilmaisemattomat siirrot, kuten ilmaisemattomat näkökannat ja premissit, ovat usein melko ongelmattomasti eksplikoitavissa ja siten myös ymmärrettävissä (ks. luku 2.2.3). Tämän vuoksi siirron jättäminen ilmaisemattomaksi ei välttämättä tee tyhjäksi luovijan järkevyysspyrkimystä. Samalla ilmaisemattomuus saattaa olla hyödyksi luovijan tehokkuuspyrkimyksille eritoten tilanteissa, joissa luovija ei halua yleisön kiinnittävän erityistä huomiota joihinkin tekemiinsä topikaalisiin valintoihin (vrt. Fahnestock 2011, 403). Mikäli esimerkiksi luovija olettaa yleisönsä pitävän puolustamaansa näkökantaa kovin kiistanalaisena, saattaa hän jättää sen ilmaisemattomaksi, jottei se herättäisi ennen aikaista tai liiallista vastustusta yleisön keskuudessa ja tekisi siten luovijan pyrkimyksiä turhiksi jo ennen varsinaisen argumentaation esittämistä (vrt. Eemeren 2010, 94).

Mikäli luovija toisaalta päättää ilmaista siirron, voi hän toiseksi valita, mitä modaliteetteja tai modaliteettien yhdistelmiä hän ilmaisussaan käyttää³⁷. Vaikka eri modaliteetteja ja niiden vaihtoehtoisia yhdistelmiä onkin lukematon määrä, tarkastelen tekemäni rajauksen mukaisesti seuraavassa vain työni kannalta keskeisiä. Näitä ovat kaksi modaliteettia, tekstuaalinen ja kuvallinen, sekä näiden multimodaalinen, kuvallis-tekstuaalinen yhdistelmä. Määrittelen työssäni argumentaatiosiirron *tekstuaaliseksi*, jos se on kommunikoitu ainoastaan tekstuaalisin keinoin. Tekstuaalisten siirtojen kohdalla ymmärrettävyysongelmia saattavat aiheuttaa etenkin osin implisiittiset tai epäsuorat puheaktit. Kuten olen kuitenkin jo edellä osoittanut, ovat kyseisen kaltaiset siirrot useimmiten eksplikoitavissa ja siten ymmärrettävissä erityisesti kommunikaatiosääntöjen, sekä kontekstin ja taustatiedon avustuksella (ks. luku 2.2.3).

³⁷ On toki huomattava, että joissakin kommunikaatiotilanteissa joillakin tietyillä modaliteeteilla argumentointi ei ole mahdollista (esimerkiksi kirjassa ei voi käyttää liikkuvaa kuvaa), tai sallittua (poliittisessa debatissa rummuttaminen harvemmin käynee argumentista). Tämän vuoksi ei voida sanoa, että strategisesti luoviva voisi koska tahansa valita minkä tahansa modaliteettien välillä. Lisäksi näyttäisi olevan niin, että joillakin modaliteeteilla ei yksinkertaisesti voida toteuttaa joitakin kommunikatiivisia funktioita (Kress & Leuwen 2006, 19).

Samalla tekstuaalinen modaliteetti tarjoaa luovijan tehokkuuspyrkimyksen kannalta valtavasti potentiaalisesti hyödyllistä ilmaisullista valinnanvaraa, koska käytännössä millä tahansa valitulla tekstuaalisella piirteellä saattaa olla retorista merkitystä (Fahnestock 2009, 192; Fahnestock 2011). Esimerkiksi *sanavalintojen* kohdalla luovija voi esityksellisenä tekniikkana suosia tiettyyn *rekisteriin* kuuluvia sanoja. Fahnestockin (2011, 83) mukaan rekisterit ovat tiettyihin käytäntöihin tai tilanteisiin sidottuja tapoja käyttää kieltä ja sisältävät siksi usein myös oman erityissanastonsa³⁸. Niinpä eri rekisterien nojalla esimerkiksi talouspuhe on yleensä vaivatonta erottaa uskonnollisesta kielenkäytöstä ja lääkärien ammattikieli urheilusanastosta. Luovijan tehokkuuspyrkimysten kannalta tietyn rekisterin käyttö kommunikaatiosiirojen ilmaisussa voi olla hyödyllistä siksi, että rekisteri ohjaa yleisöä tarkastelemaan käsillä olevaa asiaa kyseisen rekisterin tarjoamasta näkökulmasta (Eemeren 2010, 119—120). Mikäli luovija esimerkiksi kirjoittaa akateemisesta elämästä käyttäen samalla sodankäyntiin liittyvää sanastoa, valaisee tämä sanasto samalla akateemista elämää mahdollisesti luovijan pyrkimyksiä hyödyttävästä, sotaisasta perspektiivistä.

Toiseksi määrittelen työssäni argumentatiivisen kommunikaatiosiirojen *kuvalliseksi*, mikäli se on ilmaistu yksinomaan kuvallisin keinoin. Pragma-dialektisessä viitekehityksessä kuvallisia kommunikaatiosiiroja voidaan Leo Groarcken (2002, 4) tapaan luonnehtia kuvin ilmaistuiksi epäsuoriksi ja implisiittisiksi puheakteiksi, joiden ilmaisussa noudatetaan verbaalisten puheaktien tavoin kommunikaatiosääntöjä (ks. myös Feteris, Groarke & Plug 2011). Tämän vuoksi myös kuvat voivat toimia yleisön ja analysoijan kannalta ymmärrettävinä puheakteina, jotka tuottavat samalla esittäjälleen eksternalisoitavissa olevia julkisia sitoumuksia. Kuvien ilmaisemien puheaktien ymmärrettävyydestä ja sitoumusten eksternalisoitavuudesta puolestaan seuraa, että kyseiset puheaktit voivat potentiaalisesti edistää erimielisyyden järkevää ratkaisua, siis olla luonteeltaan argumentatiivisia, jonka vuoksi myös kuvalliset kommunikaatiosiirot on sisällytettävä pragma-dialektisen teoretisoinnin ja analysoinnin piiriin (Eemeren & Grootendorst 2004, 2, 125; Eemeren 2010, 28).

³⁸ Uskoakseni myös kuvallisten ilmaisujen kohdalla voidaan tunnistaa eri rekistereitä. Näin ollen esimerkiksi sotakuvasto on usein helposti erotettavissa mainoskuvastosta ja lastenkirjojen kuvastosta ja tiedelehden käyttämästä kuvastosta.

Lisäksi, koska kuvalliset kommunikaatiosirrot eivät poikkea edellä mainituissa suhteissa olennaisella tavalla verbaalisista, sovelletaan niiden pragma-dialektiseen analyysiin samoja edellä esiteltyjä periaatteita kuin verbaalistenkin (Groarke 2002, 143). Tämä tarkoittaa, että kuvalliset kommunikaatiosirrot aluksi eksplikoidaan soveltuvia apuvälineitä käyttäen (ks. luku 2.2.2) osana rekonstruktiosessia. Tällöin esimerkiksi ensimmäisen kommunikaatiosäännön (ole ymmärrettävä) ja neljännen kommunikaatiosäännön (ole relevantti) mukaisesti kuvan sisältämien keskeisten piirteiden oletetaan muodostavan merkityksellinen ja koherentti kokonaisuus siinä kontekstissa, missä kuva on ilmaistu ja kuvan sisältämiä argumentaatioirtoja eksplikoidaan ideaalimallin tarjoaman heuristiikan ohjaamana näiden olettamusten varassa (vrt. Groarke 2002, 145; ks. myös Hoven & Yang 2013, 407—408). Rekonstruoinnin jälkeen kuvallisia kommunikaatioakteja voidaan edelleen analysoida ja arvioida muiden siirtojen tapaan osana analyttistä kokonaiskuvaa.

Toisaalta on kuitenkin painotettava, että kuvallisten ja verbaalisten kommunikaatiosirtojen samankaltaisuutta ei kannata silti liioitella, sillä kuvat kommunikoivat merkityksiä osin eri tavalla kuin teksti tai puhe (Kress & Leeuwen 2006, 19). Niinpä kuvissa siirron kommunikatiivisen funktion kannalta merkityksellisiä piirteitä voivat esimerkiksi sanavalintojen sijaan olla muun muassa kuvakulma, fokusointi, käytetyt värit, tehty rajaus ja kuvallisten elementtien sijoittelu (Kress & Leeuwen 2006; ks. myös Wang & Peraccio 2008). Analyysin tekemisen kannalta tämä tarkoittaa, että vaikka erilaiset pragma-dialektiikan tarjoamat analyttiset apuvälineet merkittävästi helpottavatkin eksplikointia, on analysoijan näiden ohella usein myös tunnettava niitä kuvalliseen kommunikointiin liittyviä ja kulttuurisesti jaettuina konventioita, siis sitä ”kuvien kieltä”, johon tukeutuen luovija voi kuvallisia siirtoja yleisölleen ymmärrettävästi esittää. Esimerkiksi *vertikaalista kuvakulmaa* voidaan sosiaalista semiotiikkaa edustavien Gunther Kressin ja Theo van Leeuwenin (2006, 140) mukaan käyttää konventionaalisenä esityksellisenä tekniikkana valtasuhteiden ilmaisemiseen. Mikäli kohde on kuvattu yläviistosta, sijoittaa tämä kuvakulma kuvan katsojan kohteen yläpuolelle ja ilmaisee tällä tavoin katsojan hierarkista ylemmyyttä kohteeseen nähden (emt. 140). Samaten, mikäli kohdetta kuvataan alaviistosta, ilmaisee tämä katsojan hierarkista alemmuutta kuvattuun kohteeseen nähden (emt. 140). Lopuksi, mikäli kuvakulma sijoittaa katsojan suurin piirtein samalle tasolle kuvattun kanssa, voi tämä

viestiä katsojan ja kohteen välistä tasa-arvoisuutta (emt. 140). Edellä mainittujen ja lukemattomien muiden kuvallisten esityksellisten tekniikoiden lisäksi luovija voi myös käyttää yleisölle tunnistettavissa olevia visuaalisia trooppeja ja figuureita siirtojen kommunikointiin (Kjeldsen 2012, 241). Palaan näihin tekniikoihin seuraavassa alaluvussa.

Lisäksi kuvat eivät ainoastaan kommunikoi merkityksiä osin eri tavalla kuin verbaalinen kieli, vaan niiden käyttämisestä saattaa jossain tilanteessa olla myös erityistä hyötyä luovijan tehokkuuspyrkimyksille (Kjeldsen 2015a). Jens Kjeldsen (2012) on kartoittanut kuvien yleisen tason hyötypotentiaalia erittelemällä neljä kuviin liitettävää ja retorisesti merkittävää piirrettä: läsnäolo, totuudenmukaisuus, välittömyys ja semanttinen tiiviys. Ensinnäkin kuvat voivat Kjeldsenin (2012, 240) mukaan luoda *läsnäoloa* (presence) tuomalla visuaalisesti asioita ja tapahtumia yleisön silmien eteen ja siten huomion keskipisteeksi. Tästä saattaa puolestaan olla merkittävää hyötyä luovijan tehokkuuspyrkimysten kannalta, koska tällä tavoin luovija voi kyetä nostamaan esiin ja voimistamaan joitakin argumentatiiviseen diskurssiin liittyviä ja luovintansa kannalta hyödyllisiä elementtejä yleisönsä parissa (Kjeldsen 2015, 207; Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 116—117). Toisaalta, vaikka Kjeldsen ei asiaa mainitsekaan, voivat kuvat nähdäkseni yhtä lailla olla erinomaisia kätkemisen ja siten *poissaolon* tuottamisen tekniikoita (ks. esim. Seppänen 2001, 44). Tämä kuvien ominaisuus on esilläolon peilikuva ja perustuu ennen kaikkea siihen, että korostaessa joitakin asioita ja tapahtumia, kuvat voivat samalla häivyttää ja hämärtää muita asioita yleisön katseen ja siten huomion piiristä. Myös tästä, retoriikan oppaissa usein termillä *meiosis* tai *diminutio* kutsutusta tekniikasta voi olla suurta hyötyä luovijan tehokkuuspyrkimyksille, koska sen avulla luovija saattaa kyetä ehkäisemään omalta kannaltaan haitallisten elementtien tai kriittisten kysymysten esiin nousemista (ks. Fahnestock 2011 402—404).

Toiseksi kuvat voivat Kjeldsenin (2012, 240) mukaan tuottaa *totuudenmukaisuuden* vaikutelman. Tämä kuvien ominaisuus kuuluu erityisesti *valokuville* ja perustuu kulttuurisesti jaettuun olettamukseen valokuvien kyvystä jäljentää ja dokumentoida todellisuus täsmälleen sellaisena kuin se todella kuvaushetkellä on ollut (Kjeldsen 2012, 240; ks. myös Finnegan 2001). Totuudenmukaisuuden vaikutelmasta saattaa olla huomattavaa hyötyä luovijan tehokkuuspyrkimyksille, sillä käyttämällä

kommunikoinnissaan valokuvia luovija voi pyrkiä hyödyntämään kuvien todistusvoimaa ja korostaa siten kuvattujen asioiden tai ilmiöiden reaalisuutta ja aitoutta (Kjeldsen 2012, 240; ks. myös Kress ja Leeuwen 2006, 158—159). Edelleen oletukseni on, että kyseinen retorinen efekti voidaan pyrkiä ulottamaan valokuvan denotatiivisten, ilmitason piirteiden, lisäksi myös konnotatiivisiin, kuvassa symbolisesti viitattuihin piirteisiin, koska nämä kaksi tasoa hyvin helposti sekoittuvat toinen toisiinsa (ks. Seppänen 2005, 116—117). Lisäksi myös tällä kuvien ominaisuudella on nähdäkseni vastinparinsa, jota Kjeldsen ei tule maininneeksi: kyky tuottaa vaikutelma *epätodenmukaisuudesta* ja *epäaitoudesta*. Keskeinen tekniikka tämän vaikutelman aikaansaamiseksi on puolestaan esittää kuvia, jotka poikkeavat joidenkin piirteidensä suhteen valokuvallisuuteen liitetystä piirteistä (ks. Kress ja Leeuwen 2006, 158—159).

Kolmas retorisesti merkittävä kuvien ominaisuus on Kjeldsenin (2012, 240) mukaan niiden potentiaali tuottaa *välittömyyttä* (immediacy). Välittömyydellä Kjeldsen (2012, 240) tarkoittaa, että vastaanottaja voi havaita ja ymmärtää kuvan lyhyessä hetkessä, kun taas tekstin tai puheen prosessointi vie yleensä enemmän aikaa. Vaikka Kjeldsen ei erikseen mainitsekaan kyseisen ominaisuuden suoria hyötyjä, voitaneen ajatella, että erityisesti tilanteissa, joissa yleisön huomio on lyhyttä ja tempoilevaa, voi kommunikoinnin nopeus olla välttämätöntä ylipäättään argumentatiivisen viestin perille saamiseksi. Pragmadialektisin termein tämä merkitsee, että kuvien potentiaali välittömyyteen voi edesauttaa erimielisyyden ratkaisun korkeamman tason ehtojen toteutumista mahdollistamalla tai edistämällä osapuolten psykologista valmiutta ratkaista erimielisyys (ks. van Eemeren & Grootendorst 2004, 189). Sivumennen sanoen myös muut kuviin liitetyt ominaisuudet, kuten *viihdyttävyyys* tai *huvittavuus* (ks. esim. Feteris ym. 2011, 66) saattavat niin ikään edistää korkeamman asteen ehtojen toteutumista laskemalla yleisön suojausta ja tekemällä siitä siten suopeamman kommunikaation vastaanottamiselle (Eemeren 2010, 80).

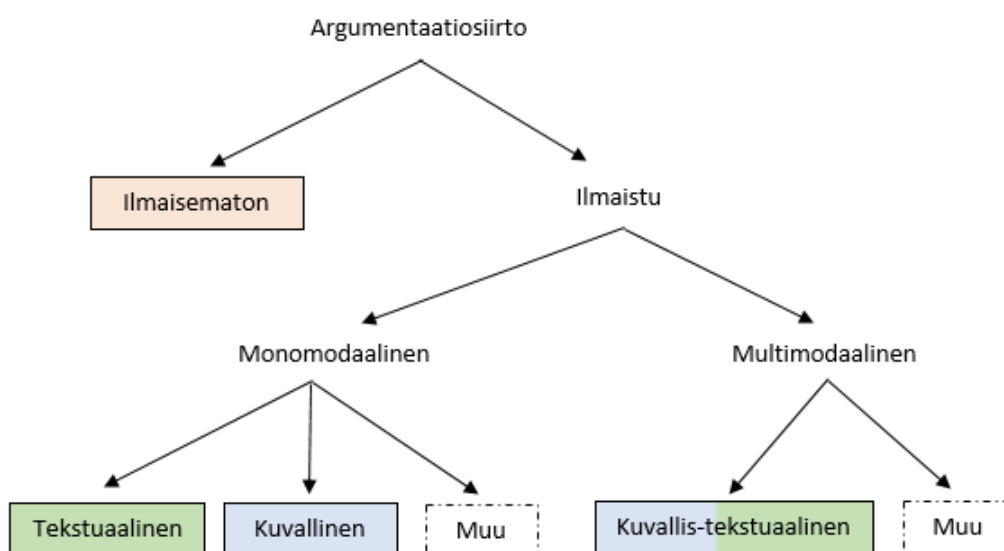
Neljäs Kjeldsenin (2012, 241) erittelemä ja retorisesti merkittävä kuvien piirre on *semanttinen tiiviys* (semantic condensation). Semanttinen tiiviys, joka linkittyy Kjeldsenin (emt. 241) mukaan elimellisesti edellä mainittuun välittömyyteen, viittaa kuvien kykyyn tarjota tiiviissä, mutta samalla usein monitulkintaisessa muodossa runsaasti informaatiota. Keskeinen semanttisen tiiviyyden seuraus on puolestaan se, että vastaanottajan on itse

aktiivisesti, ja kenties aktiivisemmin kuin verbaalisen kommunikaation tapauksessa, uloskoodattava kuvaan kätkeytyä argumentaatiota tai muuta kommunikaatiota (emt. 241). Tämä puolestaan saattaa osallistaa ja samalla sitouttaa yleisöä luovijan argumentaatioon tavalla, joka voi samalla palvella luovijan tehokkuuspyrkimyksiä (vrt. DeRosia 2008, 31—33).

Edellä käsiteltyjen tekstuaalisten ja kuvallisten siirtojen ohella erottelin myös kuvallis-tekstuaalisen siirron. Kutsun siirtoa *kuvallis-tekstuaaliseksi*, mikäli yhden ja saman siirron ilmaisuun on käytetty sekä kuvallisia että tekstuaalisia keinoja. Kuvallis-tekstuaalisissa argumentaatiosiirroissa kuva ja teksti voivat kontribuoida siirron ilmaisuun ainakin kahdella erilaisella tavalla. Ensinnäkin kuva ja teksti voivat toisistaan riippumatta ilmaista karkeasti ottaen saman kommunikaatiosiirron, tai osasiirron, ja olla täten toistensa suhteen päällekkäisiä, eli *toisteisia*. Toisaalta kuva ja teksti voivat myös olla toisistaan riippuvaisia ja ilmaista kommunikaatiosiirron vasta yhteispelissä *täydentämällä* toinen toisiaan. (vrt. Leeuwen 2011, 551—553.)

Nähdäkseni myös kuvallis-tekstuaaliset kommunikaatiosiirrot voidaan pragma-dialektisessä viitekehyksessä hahmottaa kuvallisten siirtojen tapaan osin implisiittisiksi ja epäsuoriksi puheakteiksi, joiden ilmaisemisessa ja tulkinnassa noudatetaan kommunikaatiosääntöjä ja jotka siten ovat periaatteessa ymmärrettäviä kohdeyleisölle. Siksi myös kuvallis-tekstuaaliset kommunikaatiosiirrot kykenevät potentiaalisesti edistämään erimielisyyden ratkaisua ja niitä voidaan pragma-dialektiikassa analysoida samoilla keinoin kuin muitakin puheakteja. Koska kyseisissä siirroissa on lisäksi jo määritelmällisesti aina mukana myös tekstuaalisia elementtejä, edesauttaa tämä usein ymmärtämistä ja eksplikointia rajoittamalla kuvallisten elementtien tulkintamahdollisuuksia (vrt. Birdsell & Groarke 1996, 6). Näkemykseni mukaan kuvallis-tekstuaalisten siirtojen potentiaalinen hyödyllisyys luovijan tehokkuuspyrkimysten kannalta taas palautuu pitkälti toisaalta kuvalliseen ja toisaalta tekstuaaliseen modaliteettiin liitettyihin hyötyihin. Lisäksi voitaneen kuitenkin ajatella, että erityisesti toisteinen multimodaalinen kommunikaatiosiirto voi olla hyödyllinen tapa korostaa kyseistä siirtoa yleisölle ja toimia siten multimodaalisena läsnäolon luomisen tekniikkana.

Edellä erotellut ja avatut esitykselliset perusvalinnat voidaan vielä tiivistää valintakaavioksi (ks. kaavio 3.1 alla). Olen lisännyt kaavioon myös värikoodit, joilla tulen kehittämässäni menetelmässä merkitsemään argumentaatiosiirtojen esityksellistä perusluonnetta.

Kaavio 3.1 Argumentaatiosiirtoa koskevat esitykselliset perusvalinnat värikoodeineen

Tässä yhteydessä on vielä käsitteellisen selvyuden vuoksi syytä painottaa, että kaaviossa eritellyt perusvalinnat koskevat nimenomaan yksittäisiä argumentaatiosiirtoja. Tämän lisäksi kuitenkin myös siirtojen muodostama kokonaisuus voi olla luonteeltaan joko monomodaalinen, kuten tekstuaalinen, tai multimodaalinen, kuten kuvallis-tekstuaalinen. Mikäli esimerkiksi osa kokonaisargumentin premisseistä on ilmaistu kuvallisesti ja osa tekstuaalisesti, voidaan puhua kuvallis-tekstuaalisesta, tai yleisemmin *multimodaalisesta argumentista*. Samaten, mikäli argumentatiivinen diskurssi kokonaisuudessaan sisältää vähintään kahdella eri modaaliteeteilla ilmaistuja argumentatiivisia siirtoja, voidaan kyseistä kokonaisuutta kutsua *multimodaaliseksi argumentatiiviseksi diskurssiksi*.

3.3.2 Troopit ja figuurit

Edellä käsiteltyjen tekniikoiden lisäksi keskeisenä osana esityksellistä repertuaaria ovat myös erilaiset retoriset *troopit* ja *figuurit*³⁹ (ks. Fahnestock 1999, 2009, 2011). Vaikka perinteisesti trooppien ja figuurien on ajateltua olevan luonteeltaan verbaalisia, on viimeaikaisempi tutkimus osoittanut monilla olevan myös visuaaliset tai multimodaaliset vastineensa. Visuaalisista tai multimodaalisista troopeista huomiota on kiinnitetty ainakin metaforaan (ks. esim. Feteris ym. 2011; Forceville 1996; Forceville ja Urios-Aparisi 2009; Pollaroli & Rocci, 2015), metonymiaan ja synekdokeeseen (ks. esim. Forceville 2009; Rocci, Mazzali-Lurati & Pollaroli, tulossa) ja hyperbolaan (ks. esim. Callister & Stern 2007). Fahnestock (1999) on puolestaan havainnollistanut, miten sellaiset klassiset figuurit kuin antiteesi (ks. myös Belle, 2013), incrementum ja gradiatio, antimetabola, sekä ploche ja polyptoton voidaan ilmaista myös kuvallisesti.

Tässä alaluvussa keskityn tekemääni rajausta seuraten edellä mainituista troopeista metonymiaan, synekdokeeseen ja hyperbolaan, sekä figuureista antiteesiin. Lähden käsittelyssäni siitä oletuksesta, että muiden esityksellisten tekniikoiden tapaan myös kyseiset kielikuvat voivat olla ilmaisuun käytetystä modaliteetista riippumatta yleisölleen ymmärrettäviä, koska niiden kommunikoinnissa ja tulkinnassa hyödynnetään paitsi kunkin kielikuvan käyttöön liittyviä spesifien konventioiden tuntemusta, myös yleisiä kommunikaatiosääntöjä, sekä kontekstuaalista informaatiota ja taustatietoa (vrt. Fahnestock 2011, 120—121). Samasta syystä kyseisiä kielikuvia sisältävät kommunikaatiosirrot kyetään eksplikoimaan osana pragma-dialektista rekonstruktioprosessia ja sisällyttämään analyttiseen kokonaiskuvaan.

Metonymiaa voidaan lyhyesti luonnehtia referentiaaliseksi välineeksi, jonka avulla yksi elementti, olipa tämä sitten verbaalinen tai visuaalinen, voi edustaa, eli representoida toista

³⁹ Fahnestockin (2011, 122—123) mukaan troopit ovat ilmauksia, joita käytetään niiden tavanomaisesta merkityksestä poikkeavassa, mutta samalla yleisön ymmärrettävissä olevassa, merkityksessä. Figuurit ovat puolestaan eräänlaisia ajattelua ja päättelyä ohjaavia valmiita ilmaisullisia muotoja tai skeemoja, jotka voidaan täyttää erilaisilla semanttisilla sisällöillä, ja jotka samalla ohjaavat näiden sisältöjen merkityksen rakentumista (emt. 223—224).

(Lakoff & Johnston 1980, 36; Forceville 2009). Lisäksi metonymiassa tämä edustavuus perustuu aina jollekin erityiselle, yleisön tuntemalle ja tunnistamalle assosiaatioperiaatteelle (Fahnestock 2011, 102). Retoriikan parissa esiin nostettuja assosiaatioperiaatteita ovat esimerkiksi tuotteen representointi tekijällä (”Ostin tänään uudet Kontiot”) ja sisällön representointi sisällyttäjällä (”Vielä yksi tuoppi, kiitos”) (emt. 103). Myös *synekdokeella* metonymian kenties tunnetuimpana alalajina on oma assosiaatioperiaatteensa. Synekdokeessa joko osa representoi kokonaisuutta (”Pystyyn nostettu käsi vaati puheenvuoroa”) tai kokonaisuus osaa (”Suomi kärsii taloudellisesta taantumasta”) (emt. 101). Kuvissa jonkin elementin synekdokista luonnetta voidaan erilaisten kontekstuaalisten vihjeiden lisäksi ilmaista esimerkiksi rajauksen avulla (Seppänen 2001, 191).

Edellä mainittujen ohella nähdäkseni myös *silmät, katse ja kasvot* voivat toimia kompleksina kuvallisena metonymiana. Kuten tunnettu, assosiativista suhdetta ilmaiseva sanonta kuuluu: ”silmät ovat sielun peili”. Katsetta ja etenkin katseiden vaihtamista pidetään puolestaan Janne Seppäsen (2001, 100) mukaan inhimillisen vuorovaikutuksen perustana, ”jossa ihmiset tunnistavat ja tunnustavat toisensa sosiaalisina toimijoina”. Siksi toisen katseeseen vastaamattomuus, oman katseen pois kääntäminen, voi merkitä toisen toimijuuden, minuuden ja lopulta olemassaolon arvon mitätöintiä (emt. 99, 101). Kasvot taas

tarjoavat meille tien toisen ihmisen sisäiseen perustaan [...], joka on syntynyt elämäkokemuksen myötä. Kasvot ovat tämän tiedon ”geometrinen paikka”, ne ovat kaiken sen symboli, joka ihmiselle on henkilökohtaisen historian kulussa kertynyt (emt. 101).

Tiivistetysti voitaneen siis sanoa, että kuvissa silmiä, katsetta ja kasvoja voidaan käyttää metonymisesti representoimaan ainakin sellaisia asioita, kuin *yksilöllistä identiteettiä ja toimijuutta, sielullisuutta tai tietoisuutta* tuon yksilöllisyyden ja toimijuuden ehtona, sekä näihin ominaisuuksiin liitettyä *sosiaalista ja moraalista arvoa* niistä seuraavine *moraalisine velvoitteineen*. Samalla en Seppästä poiketen usko, että näihin piirteisiin voitaisiin viitata vain ihmisten kohdalla – seikka, joka käy esimerkkianalyseissani keskeiseksi.

Metonymioiden käytön potentiaalinen retorinen hyöty liittyy ensinnäkin niiden kykyyn nostaa esiin ja korostaa joitakin representoidun elementin piirteitä representoivaan elementtiin liitettyjen piirteiden nojalla. Mikäli esimerkiksi juuri ostettuihin uusiin kumisaappaisiin viitataan ”Kontioina”, painottaa tämä ilmaus yleisölle kumisaappaiden niitä puolia, joita erityisesti Kontion valmistamiin saappaisiin liitetään. Toisaalta, koska metonymiassa representoiva elementti korostaa vain tiettyjä representoidun elementin piirteitä, jäävät muut representoidun elementin piirteet taka-alalle. Siksi metonymia voi toimia myös häivyttäjänä ja kätäjänä. Mikäli esimerkiksi Suomen väitetään kärsivän taloudellisesta taantumasta, jää samalla ilmaisematta, ketkä täsmälleen ottaen Suomessa taantumasta kärsivät. Näin ollen metonymisia ilmaisuja kommunikaatiosirroissaan käyttämällä luovija voi pyrkiä sekä korostamaan yleisölleen joitakin argumentaationsa kannalta hyödyllisiä piirteitä että häivyttämään haitallisia piirteitä. (Lakoff & Johnston 1980, 37; Snoeck Henkemans 2005, 434.)

Metonymian ja synekdokeen ohella luvun alussa mainittu trooppi, eli *hyperbola* viittaa puolestaan verbaalisesti tai visuaalisesti kommunikoituun, liioittelevaan ilmaisuun. Fahnestockin mukaan hyperbolan käytöllä voi olla ainakin kaksi erilaista tarkoitusta. Ensinnäkin käyttämällä räikeästi liioittelevaa hyperbolaa, kommunikoija voi epäsuorasti viestiä tarkoittavansa ilmaisunsa vastakohtaa. Esimerkiksi tilanteessa, jossa Liverpool on juuri hävinnyt ottelun ja pelannut vieläpä umpisurkeasti, ilmaisu ”Olipa todella loistava, suorastaan ällistyttävän häikäisevä peli Liverpoolilta!” on tulkittava vastakohdaksi ja siten *ironiseksi* kommentiksi. Toiseksi vähemmän liioittelevaa hyperbolaa voidaan kuitenkin käyttää myös ei-ironisella tavalla painottamaan viestin sisältöä. Esimerkiksi ärtyneen huudahduksen ”Olen sanonut sinulle ainakin miljoona kertaa, että biojätteet kuuluvat biojäteastiaan!” tulkinta viestin painottamisen sijaan ironiaksi voi pahimmillaan pahentaa ärtymistä huomattavasti. (Fahnestock 2011, 117—118.)

Luovijan tehokkuuspyrkimyksien näkökulmasta hyperbolisten ilmaisujen käytöstä kommunikaatiosirtojen ilmaisussa saattaa olla monin tavoin hyötyä. Snoeck Henkemansin (2013, 4) mukaan hyperbolan käyttö esityksellisenä tekniikkana voi ensinnäkin auttaa painottamaan jotakin luovijan pyrkimyksiä edistävää informaatiota yleisölle. Toiseksi Snoeck Henkemans (emt. 4—5) esittää hyperbolalla olevan myös emotionaalista ja

arvottavaa merkitystä, jonka vuoksi sitä voidaan potentiaalisesti käyttää erilaisten, luovijan tehokkuuspyrkimysten kannalta mahdollisesti hyödyllisten arvolatausten luomiseen yleisön parissa. Visuaalisia hyperbolia tutkineet Mark Callister ja Lesa Stern (2007) lisäävät tähän listaan kolmanneksi vielä hyperbolisin, esimerkiksi joidenkin kuvan elementtien suhteettoman suurena esittämisen, keinoin synnyttävissä olevan humoristisuuden. Kuten edellisessä alaluvussa selitin, humoristisuus voi helpottaa luovijan pyrkimyksiä edistämällä toisen asteen psykologisten ehtojen toteutumista yleisön keskuudessa.

Edellä käsiteltyjen trooppien lisäksi nostan vielä esityksellisenä tekniikkana esiin yhden retoriikan kaanonin keskeisimmistä figuureista, nimittäin antiteesin. Fahnestockia mukaillen voidaan sanoa, että *antiteesi* on verbaalisesti tai visuaalisesti kommunikoitu figuuri, jossa kaksi rinnastettua ilmausta sisältävät elementtejä, jotka yleisö voi tunnistaa toistensa vastakohtiksi. Esimerkkinä verbaalisesta antiteesistä voidaan mainita vaikkapa sanonta ”kylmät kädet, lämmin sydän”, jossa rinnasteisuus ilmenee sanonnan symmetrisen muotoilun (A...B, A...B) ja vastakohtaisuus sanojen merkitysten nojalla. Antiteesissä elementtien välinen vastakohtaisuus voi olla luonteeltaan kontradiktorista (kaunis/ei-kaunis), tai kontrarista (kaunis/ruma). Lisäksi elementtien välinen vastakohtaisuus voi perustua myös vastavuoroisuuteen, jolloin toinen elementeistä on jossakin merkityksessä toisen elementin olemassaolon ehto (opettaja/oppilas, äiti/lapsi). Luovijan tehokkuuspyrkimysten kannalta antiteesin käyttö saattaa olla hyödyksi silloin, kun luovijan päämääriä edistää vahvan *kontrastin* luominen joidenkin asioiden tai ilmiöiden välille (Fahnestock 2011, 231—233; ks. tark. Fahnestock 1999, 45—85.)

4 VIISIPORTAINEN ANALYYSIMENETELMÄ

Tässä työni ensimmäisen osan päättävässä luvussa esittelen kehittämäni viisiportaista menetelmää kuvallis-tekstuaalisen argumentaation analysoimiseksi. Menetelmän on määrä mahdollistaa kuvallis-tekstuaalisen argumentaation dialektisen ja retorisen ulottuvuuden analyysin, joskin retorisen ulottuvuuden osalta menetelmässä analysoidaan yksinomaan esityksellisiä tekniikoita. Kehittämäni menetelmän perustana toimii luvuissa 2 ja 3 käsitelty pragma-dialektinen teoria ja metodiikka. Lisäksi menetelmää varten on ammennettu aineksia retorisen tyylin tutkimuksesta, visuaalisen argumentaation ja retoriikan tutkimuksesta, sekä sosiaalisesta semiotiikasta. Osa näistä aineksista nostettiin esiin jo edellisessä luvussa 3.

Analyysimenetelmää kehittäessäni kiinnitin huomiota erityisesti menetelmän käyttökelpoisuuteen todellisissa analyysitilanteissa. Käyttökelpoisuudella tarkoitan tarkemmin sanoen sitä, että menetelmän tulisi olla sillä tavoin systemaattinen ja selkeä, että sitä voidaan soveltaa teoreettisesti ja metodologisesti johdonmukaisella, kattavalla ja täsmällisellä tavalla monenlaisten kuvallis-tekstuaalisten argumenttien analysoinnissa. Toinen ja edelliseen kiinteästi liittyvä seikka, johon menetelmää kehittäessäni tähtäsin, oli menetelmän luotettavuus. Tämä tarkoittaa, että pyrin sisällyttämään menetelmään, sekä painottamaan menetelmässä sellaisia elementtejä, jotka edesauttavat mahdollisimman perustellun ja oikeutetun analyysin tekemistä kuvallis-tekstuaalisesta argumentatiivisesta diskurssista.

4.1 Menetelmän viisi porrasta

Menetelmä sisältää seuraavat viisi porrasta, tai vaihetta

1. Tutkimuskohteen taustoitus
2. Analysoitavan argumentatiivisen diskurssin kuvailu

3. Avainsiirtojen paikantaminen ja rekonstruointi
4. Dialektisen kokonaiskuvan muodostaminen
5. Esityksellisten tekniikoiden retoristen funktioiden analyysi

Mainitut vaiheet seuraavat toinen toisiaan ja ne on suunniteltu niin, että edellisten vaiheiden tehtävänä on aina palvella seuraavaksi tulevia. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että vaiheiden suorittaminen olisi suorasukaista lineaarista etenemistä, jossa analysoija käy läpi ensin yhden vaiheen täydellisesti ja siirtyy sitten seuraavaan. Todellisuudessa kyseessä on aina enemmän tai vähemmän kehämäinen prosessi, jossa analysoija joutuu usein palaamaan edelliseen vaiheeseen ja suorittamaan useita vaiheita rinnakkain. Tästä huolimatta menetelmään sisällytetty porrasteisuus on kuitenkin perusteltua, sillä se tuo kaivattua systemaattisuutta ja selkeyttä niin analyysin tekemiseen, kuin sen raportoimiseenkin.

Menetelmän vaiheista kaksi ensimmäistä ovat luonteeltaan pohjustavia ja kolmessa jälkimmäisessä toteutetaan varsinaista pragma-dialektista argumentaatioanalyysiä. Lisäksi kolmannessa ja neljännessä vaiheessa analyttisen huomion kohteena on argumentatiivisen diskurssin dialektinen ulottuvuus, kun taas viidennessä tarkastellaan rajatuilta osin kyseisen diskurssin retorista ulottuvuutta. Laajennetun pragma-dialektiikan termein voidaan vielä tarkentaa, että kolmannessa ja neljännessä vaiheessa diskurssia analysoidaan protagonistin järkevyysspyrkimyksen ja viidennessä protagonistin esityksellisten tekniikoiden käyttöä koskevan tehokkuuspyrkimyksen näkökulmasta. Käyn seuraavissa alaluvuissa tarkemmin läpi, mitä kunkin vaiheen suorittamiseen keskeisesti kuuluu.

4.2 Ensimmäinen ja toinen porras: Tutkimuskohteen taustoitus ja kuvailu

Analyysin ensimmäisessä vaiheessa tehtävänä on taustoittaa analysoitava argumentatiivinen diskurssi relevanteilta osin⁴⁰. Tämä edellyttää huomion kiinnittämistä tarpeen mukaan niin

⁴⁰ Tutkimuksessani luku 5.1 tarjoaa esimerkin siitä, mitä taustoittaminen voi käytännössä pitää sisällään. Kuitenkin kyseisessä luvussa taustoitus on tavanomaista laajempaa, koska siinä tuotettua informaatiota hyödynnetään kolmen erillisen argumentatiivisen diskurssin analysoimisessa.

kontekstiin kuin muuhunkin diskurssiin liittyvään olennaiseen taustatietoon. Diskurssia taustoittava informaatio on analyysin kannalta usein tärkeää, tai jopa välttämätöntä, koska analyysoija voi siihen vedoten rekonstruoida oikeutettavalla tavalla esiin muutoin luonteeltaan epäselviksi jääneitä argumentaatioirtoja (Eemeren & Grootendorst 2004, 113; Eemeren 2010, 17—18). Koska kuvat ovat usein itsessään varsin monitulkintaisia, korostuu taustoittamisen tärkeys vielä erityisesti kuvallisia elementtejä sisältävässä argumentaation analyysissä (Kjeldsen 2007, 125; Birdsell & Groarke 1996, 5; Birdsell & Groarke 2007, 111—112). Lisäksi taustoittavasta informaatiosta voi olla hyötyä esityksellisten tekniikoiden potentiaalisia retorisia funktioita analysoitaessa, koska tämän informaation nojalla analyysoija voi osaltaan ennakoida, millaisiin strategisiin haasteisiin tiettyä esityksellistä tekniikkaa käyttämällä pyritään mahdollisesti vastaamaan (ks. luku 4.5).

Analyysin toisessa vaiheessa huomio kiinnitetään itse analysoitavaan kohteeseen. Tässä vaiheessa tehtävänä on kuvailla relevanteilta osin analyysin kohteena oleva kuvallistekstuaalinen argumentatiivinen diskurssi⁴¹. Kuvailun on katettava yhtä lailla diskurssin sisältämät keskeiset tekstuaaliset kuin kuvallisetkin elementit ja piirteet. Lisäksi huomiota on kiinnitettävä tarpeen mukaan myös eri elementtien ja piirteiden välisiin suhteisiin. (vrt. Groarke 2002, 145.) Analysoitavan argumentatiivisen diskurssin huolellinen kuvailu on tärkeää sen vuoksi, että kyseinen diskurssi toimii aina argumentatiivisessa rekonstruktioprosessissa ensisijaisena ja viimekätisenä viitepisteenä, josta käsin rekonstruktioa tuotetaan ja johon viitaten se oikeutetaan (Eemeren 2010, 17). Mikäli kuvaileva vaihe sivuutetaan, vaarana on, että analyysoija jättää esimerkiksi omien ennako-odotustensa ohjaamana huomiotta joitakin diskurssin sisältämiä ja rekonstruktioprosessille relevantteja elementtejä tai piirteitä (vrt. Rocci, Mazzali-Lurati & Pollaroli, tulossa). Tällöin puolestaan koko rekonstruktioprosessi vääristyy ja myös sen oikeutettavuus väistämättä kärsii. Lisäksi kuvailu on tärkeää, koska se edesauttaa huomion kiinnittämistä kaikkiin relevantteihin diskurssissa käytettyihin esityksellisiin tekniikkoihin ja pohjustaa näin myös analyysin viidettä, näiden tekniikoiden potentiaalisia retorisia funktioita analysoivaa vaihetta.

⁴¹ Työni luvut 6.1, 7.1 ja 8.1 havainnollistavat kuvailevan vaiheen toteuttamista analyysissä.

4.3 Kolmas porras: Avainsiirtojen paikantaminen ja rekonstruointi

Analyysin kolmas vaihe käynnistää tutkimuskohteen varsinaisen pragma-dialektisen analyysin. Tehtävänä analyysin tässä vaiheessa on paikantaa ja rekonstruoida analysoitavasta argumentatiivisesta diskurssista esiin tärkeimmät diskurssissa kuvallisesti, tekstuaalisesti, tai kuvallis-tekstuaalisesti kommunikoidut argumentaatio-siirrot. Kutsun näitä siirtoja *avainsiirroiksi*⁴². Koska tarkastelun kohteena on analyysin tässä, kuten myös seuraavassa vaiheessa yksinomaan diskurssin dialektinen ulottuvuus, rekonstruoidaan avainsiirrot esiin sellaisessa muodossa, jossa niiden rooli erimielisyyden ratkaisussa käy mahdollisimman selkeästi ilmi. Samalla rekonstruktio-prosessissa vielä tietoisesti jätetään huomioimatta siirtojen ilmaisuun liittyvien esityksellisten valintojen potentiaalinen retorinen ulottuvuus⁴³. Tähän ulottuvuuteen kiinnitetään huomiota vasta analyysin viimeisessä viidennessä vaiheessa.

Avainsiirtojen paikantamisessa, rekonstruoinnissa ja rekonstruoinnin oikeuttamisessa analysoijan hyödynnettävänä ovat ensinnäkin analyysin ensimmäisessä vaiheessa tuotettu taustoittava informaatio, sekä analyysin toisessa vaiheessa esitetty huolellinen kuvaus itse analysoitavasta diskurssista. Näiden ohella analysoijan käytettävissä on koko pragma-dialektiikan tarjoama teoreettis-metodinen arsenaali, kuten kriittisen keskustelun ideaalimalli, sekä kommunikaatiosäännöt (ks. luku 2.3.1). Lisäksi osin tai kokonaan kuvallisesti kommunikoitujen siirtojen kohdalla analysoijan on usein välttämätöntä turvautua erilaisten, kuvalliseen kommunikointiin liittyvien konventioiden tuntemukseen. Näitä konventioita kartoitettiin joiltakin osin esityksellisten tekniikoiden repertuaaria käsittelevissä luvuissa 3.3.2 ja 3.3.3.

⁴² Tämän tutkimuksen luvuissa 6.2, 7.2 ja 8.2 esitetään esimerkkianalyysejä siitä, miten avainsiirtoja voidaan paikantaa ja rekonstruoida käytännössä esiin.

⁴³ Mikäli esimerkiksi protagonistin puolustama näkökanta on esityksellisenä valintana ilmaistu epäsuoraa ja osin implisiittistä kuvallista puheaktia käyttäen, rekonstruoidaan tämä näkökanta kuitenkin rekonstruktioperiaatteita noudattaen eksplisiittisessä verbaalisessa muodossaan, eikä analysoija vielä tässä vaiheessa ryhdy selvittämään, mitä retorista funktiota kyseisen argumentaatio-siirron ilmaiseminen kuvallisella modaliteetilla mahdollisesti palvelee.

Avainsiirtojen rekonstruointi on olennaista, koska niiden avulla dialektisen kokonaiskuvan muodostaminen käy mahdolliseksi analyysin seuraavassa vaiheessa. Avainsiirrot toimivatkin ikään kuin palapelin ratkaisevina palasina, joiden avustuksella kokonaiskuvan muut palaset voidaan tunnistaa ja järjestää oikeille paikoilleen. Samalla on kuitenkin painotettava, että todellisuudessa avainsiirtoja ei voida rekonstruoida irrallaan muodostumassa olevasta kokonaiskuvasta, vaan kokonaiskuva ohjaa myös avainsiirtojen täsmällistä rekonstruointia. Siksi avainsiirrot tuleekin rekonstruoida aina niin, että ne istuvat tähän kokonaisuuteen mahdollisimman koherentisti⁴⁴.

4.4 Neljäs porras: Dialektisen kokonaiskuvan muodostaminen.

Analyysin neljännessä vaiheessa tehtävänä on muodostaa analysoitavasta argumentatiivisesta diskurssista dialektinen kokonaiskuva, josta kaikki erimielisyyden järkevän ratkaisemisen kannalta relevantit komponentit käyvät selkeällä tavalla ilmi⁴⁵ (ks. luku 2.3.2). Menetelmässäni dialektisen kokonaiskuvan muodostaminen aloitetaan rekonstruoimalla koherentti kokonaiskaavio diskurssin sisältämästä argumentaatiosta. Kaaviosta tulee käydä ilmi diskurssissa ilmaistu näkökanta, näkökanta puolustavan argumentaation materiaaliset lähtökohdat, sekä sisältö, rakenne ja skemaattinen luonne kokonaisuudessaan⁴⁶. Samaten kaavioon merkitään myös analyysin viidettä vaihetta silmällä pitäen kunkin argumentaationsiirron ilmaisemisessa käytetty perustekniikka (ks. luku 3.3.1, kaavio 3.1). Tulevissa esimerkkianalyyseissä käytän perustekniikoiden merkitsemiseen värikoodeja, mutta myös muut merkintätavat ovat mahdollisia. Kokonaiskaavion tuottamisessa ja oikeuttamisessa hyödynnetään etenkin analyysin kolmannessa vaiheessa rekonstruoituja avainsiirtoja, mutta myös analyysin ensimmäisessä ja toisessa vaiheessa tuotettua informaatiota, sekä erilaisia pragma-dialektiikan tarjoamia analyysin apuvälineitä (ks. erit. luku 3.3.2). Kokonaiskaavion voidaan katsoa olevan valmis siinä kohden, kun muodostettu kokonaisuus on rekonstruoitu pragma-dialektisia periaatteita noudattaen ja

⁴⁴ Koherenttiuden merkitystä multimodaalisen argumentaation rekonstruoinnissa ovat korostaneet Groarken (2002, 145) ohella ainakin Paul van den Hoven ja Ying Yang (2013, 407—408). Katso myös van Eemeren (2010, 17).

⁴⁵ Työssäni luvut 6.3, 7.3 ja 8.3 havainnollistavat, miten dialektinen kokonaiskuva on muodostettavissa menetelmääni hyödyntäen

⁴⁶ Mikäli diskurssissa on ilmaistu useita näkökantoja, tulee kaaviosta käydä ilmi kaikki edellä mainitut asiat kunkin näkökannan osalta.

saatavilla olevan informaation puitteissa mahdollisimman koherentilla tavalla, eikä analysoitavasta diskurssista myöskään ole enää rekonstruoitavissa uusia ilmaistuja tai ilmaisemattomia siirtoja⁴⁷.

Kokonaiskaavion pohjalta määritetään puolestaan analysoitavassa diskurssissa esiintyvä erimielisyyden tyyppi, sekä omaksutut keskusteluroolit. Tämän jälkeen dialektisen kokonaiskuvan kaikki komponentit on käsitelty ja kokonaiskuva muodostaminen saatettu näin ollen päätökseen. Koska kokonaiskuvan muodostaminen toimii samalla perustana diskurssin dialektiselle arvioinnille, voi analysoija tarpeen mukaan ryhtyä seuraavaksi arviomaan kohteena olevaa kompleksista kuvallis-tekstuaalista argumentaatiota kriittisen keskustelun sääntöjä tavanomaiseen tapaan soveltaen (ks. luku 2.2.3; vrt. Groarke 2002, 148—149, ks. myös Blair 2015; Godden 2013). Lisäksi kokonaiskuva ja etenkin sen osana muodostettu kokonaiskaavio palvelee olennaisesti myös analyysin viidettä vaihetta, sillä siitä selviävät rekonstruoidussa muodossa kaikki protagonistin diskurssissa tekemät keskeiset topikaaliset valinnat. Näiden valintojen tunteminen on taas lähtökohtana esityksellisten tekniikoiden retoristen funktioiden analyysille, kuten seuraavassa alaluvussa selitän.

4.5 Viides porras: Esityksellisten tekniikoiden retoristen funktioiden analyysi

Analyysin viidennessä ja viimeisessä vaiheessa huomio kiinnitetään argumentatiivisen diskurssin retoriseen ulottuvuuteen. Analyysin tässä vaiheessa tehtävänä on selvittää, mitä potentiaalisia retorisia funktioita protagonistin argumentatiivisessa diskurssissa käyttämällä esityksellisillä tekniikoilla on, eli miten protagonistin mahdollisesti pyrkii tehostamaan tekemiään topikaalisia valintojaan kommunikoimalla argumentaatio-siirrot tietyllä tavoin. Menetelmässäni tähän tehtävään yritetään vastata identifioimalla protagonistin tekemiin

⁴⁷ Tätä voitaisiin kutsua myös kokonaiskaavion muodostamisen saturaatioperiaatteeksi.

topikaalisiin valintoihin liittyviä *strategisia haasteita*, joiden mahdollisina retorisisina ratkaisuyrityksinä käytetyt esitykselliset tekniikat sitten toimivat⁴⁸.

Lähtökohtana strategisten haasteiden identifioinnissa toimivat ensinnäkin analyysin edellisessä vaiheessa selvitetty, protagonistin diskurssissa tekemät topikaaliset valinnat, sekä niihin liittyvät mahdolliset dialektiset heikkoudet. Toiseksi lähtökohtana toimivat myös protagonistin diskurssissa käyttämät esitykselliset tekniikat, sekä analysoijan tietämys näiden tekniikoiden potentiaalisista retorisisista efekteistä. Kartoitin joidenkin tekniikoiden joitakin potentiaalisia retorisia efektejä luvuissa 3.2.2 ja 3.2.3. Kolmanneksi analysoija saattaa hyötyä strategisten haasteiden identifioinnissa myös sellaisesta taustatiedosta, joka paljastaa, millaisia kriittisiä reaktioita tai muita ongelmia tietynlaisiin topikaalisiin valintoihin on yleensä tai tietyssä kontekstissa, esimerkiksi tietyn yleisön kohdalla, liittynyt. Yhdessä nämä kolme lähtökohtaa muodostavat heuristisen pohjan, jonka varassa analysoijan tulisi olla mahdollista tehdä valistuneita arvauksia sellaisista protagonistin ennakoimista topikaalisista valintojaan kohtaavista strategisista haasteista, joihin vastaamiseksi protagonistin on päätynyt käyttämään tiettyjä esityksellisiä tekniikoita.

⁴⁸ Luvuissa 6.4, 7.4 ja 8.4 havainnollistetaan esityksellisten tekniikoiden strategisten funktioiden analysointia strategisten haasteiden identifioinnin avulla.

OSA II

MENETELMÄN SOVELTAMINEN

**Esimerkkianalyysinä kolme Oikeutta Eläimille -järjestön kuvallis-tekstuaalista
tilapäivitystä**

5 OIKEUTTA ELÄIMILLE -JÄRJESTÖN TAUSTOITUS JA ANALYSOITAVIEN TILAPÄIVITYSTEN VALINTA

Tämä luku käynnistää samalla työni soveltavan osion, jossa kehittämäni viisiportaista menetelmää havainnollistetaan analysoimalla kolmea OE:n Facebook-sivuillaan julkaisemaa kuvallis-tekstuaalista tilapäivitystä. Lisäksi esimerkkianalyysien funktiona on toimia alustavina testeinä menetelmän käyttökelpoisuudesta. Nyt käsillä olevassa viidennessä luvussa esittelen aluksi tulevien analyysieni kannalta relevantein osin OE:n historiaa, eläineettistä positiota, sekä Facebookia OE:n eräänä vaikuttamiskanavana (luku 5.1). Tämä esittely vastaa samalla menetelmäni ensimmäistä vaihetta, jossa analysoijan tehtävänä on taustoittaa tutkimuskohteensa argumentatiivisen rekonstruktioprosessin helpottamiseksi. Taustoittamisen jälkeen esittelen esimerkkianalyysieni kohteeksi valitsemani tilapäivitykset, sekä selostan ne kriteerit, joilla olen valintani tehnyt (luku 5.2). Samassa yhteydessä teen myös muutamia, analyysiäni palvelevia käsitteellisiä erotteluja koskien tilapäivityksen sisältämiä komponentteja.

5.1 Oikeutta eläimille -järjestö: historia, eläineettinen positio ja Facebook vaikuttamiskanavana

5.1.1 Historiaa

Suomalaisen eläinoikeusliikkeen ”selkärangan” tai ”peruskiven” muodostava Oikeutta eläimille -järjestö perustettiin noin kymmenen aktivistin toimesta huhtikuussa 1995⁴⁹. Järjestön perustamisen julkilausuttuna syynä oli osaltaan aktivistien kokemus

⁴⁹ Muita suomalaiseen eläinoikeusliikkeeseen mukaan laskettuja toimijoita ovat ainakin turkistarhaiskuista tunnetuksi tullut Eläinten Vapautusrintama (EVR), EVR:aa laillisin keinoin tukeva Eläinten vapautuksen tukiryhmä (EVTR) ja eläinoikeudellisista syistä vegaaneiksi ryhtyneet (Juppi 2004, 39—44). Lisäksi liikkeeseen voisi ajatella lukeutuvan eläinoikeusyhdistys Fauna ry:n, sekä eläinten oloja vuodesta 2007 eteenpäin salakuvanneet aktivistit. Liikkeeseen kuulumisen rajatapauksina voitaneen pitää Vegaaniliittoa, sekä mahdollisesti myös vastikään perustettua Eläinoikeuspuoluetta (EOP).

tuotantoeläinten aseman huonontumisesta Suomessa tehomaatalouteen siirtymisen myötä 1980-luvulta alkaen⁵⁰. Samalla aktivistit olivat myös tyytymättömiä vakiintuneisiin eläinsuojelujärjestöihin, etenkin Animaliaan. Vanhat järjestöt näyttäytyivät aktivisteille byrokraattisina ja tehottomina, lähinnä hallinnollisten tahojen lobbaamiseen, sekä maineensa varjelemiseen keskittyneinä organisaatioina, jotka eivät kyenneet nostamaan eläinasiaa riittävän laajasti ja tarpeeksi radikaalissa muodossa esille. Tämän vastapainoksi OE:stä haluttiin ruohonjuuritason toimija, joka ajaisi päättäväisesti eläinten oikeuksia ja kyseenalaistaisi eläinten hyväksikäytön eläinten itseisarvoisuuden lähtökohdista, sekä palauttaisi eläinkysymyksen kaduille ja julkiseen keskusteluun. (Juppi 35, 40; Konttinen & Peltokoski 2004, 13—14, 24, 181; Tuomivaara & Purmonen 1998, 12, 29—30, 32.)

Lähes välittömästi perustamisensa jälkeen OE järjesti ensimmäisenä tapahtumanaan Vaasassa 8. huhtikuuta pidetyn turkistenvastaisen, noin sata henkeä keränneen mielenosoituksen (Luukka 1998, 53). Laajempaan tietoisuuteen järjestö nousi kuitenkin maaliskuussa Pohjanmaalla tapahtuneiden turkistarhaiskujen ja sitä seuranneen mediajulkisuuden myötä. Vaikka OE ei ollut omien sanojensa mukaan iskujen takana, aiheutti järjestön tapaukseen ottama ja radikaaliksi koettu ”emme hyväksy – emmekä tuomitse” -kanta paljon kohua ja imaisi OE:n ensi kerran mukaan mediamyllytykseen. (Luukka 1998, 54, 56.) Perustamisvuotensa jälkeisinä vuosina OE organisoii monia tapahtumia kampanjoita, joista OE:n itsensä mukaan maininnan arvoisia ovat muun muassa vuonna 1996 Vantaan Fur Centerillä järjestetty, useamman sadan hengen mielenosoitus, vuonna 1997 käynnistetty Karttulan koe-eläinkasvattamon vastainen kampanja, Marimekon vastaisen kampanjan alkaminen vuonna 2000, turkissomisteita myyvien liikkeiden vastainen kampanja alkaen vuodesta 2004, sekä Halosta vastaan käyty kampanja vuonna 2005 (OE 6, 4).

OE:n mediajulkisuuden toinen vaihe ja samalla järjestön nykyisen toiminnan näkyvin osa käynnistyi puolestaan vuonna 2007 ”Tehotuotanto.net” -mediakampanjan myötä. Kampanjassa OE julkaisi tuntemattomien aktivistien salaa kuvaamia ja eläinten oloja dokumentoivia videoita ja valokuvia yli sadalta suomalaiselta sika-, kana- ja broileritilalta.

⁵⁰ Finsen ja Finsen (1994, 5) pitävät yleisemminkin eläinoikeusliikkeen synnyn eräänä selittäjänä nimenomaan eläinten käytön räjähdysmäistä lisääntymistä ja samalla käyttökoneiden tehostamista.

Valtamedia kierrätti julkaistua materiaalia uutisissaan toista viikkoa ja asian tiimoilta käytiin kiivasta julkista keskustelua. Tehotuotanto.net -kampanjaa seurasi vuonna 2009 Sikatehtaat-mediakampanja, jossa OE julkaisi salaa kuvattua materiaalia kolmeltakymmeneltä suomalaiselta sikalalta. Myös tällä kertaa materiaalista nousi julkisuuskohu. Vuonna 2010 käynnistyi puolestaan ”Tarhauskielto”-mediakampanja, jossa vaadittiin turkistarhan kieltämistä lailla ja jonka osana julkaistiin videoita ja kuvia kolmeltakymmeneltä suomalaiselta turkistilalta. Myös turkistarha-kampanja oli näkyvästi esillä mediassa ja mediakeskustelussa. (OE 6, 15—16; ks. myös Niinikoski 2013; Sipilä 2011.)

5.1.2 Eläineettinen positio

Oikeutta Eläimille -järjestö on pysynyt läpi historiansa uskollisena perustamisajatukselleen ja ajaa edelleen eläinten oikeuksia, sekä kritisoi eläinten hyväksikäyttöä eläinten itseisarvon näkökulmasta. Omilla kotisivuillaan OE tiivistää eläineettisen positionsa seuraavasti

Oikeutta eläimille kyseenalaistaa eläinten hyväksikäytön ajatuksen. Suhteemme eläimiin tulisi perustua vastavuoroisuuteen nykyisen yksisuuntaisen hyödyntävoittelun sijasta. Eläimillä on oikeus elämään ja omaehtoisuuteen. Eläimet ovat tuntevia ja kärsimiskykyisiä olentoja, joilla on aitoja hyvinvointivaatimuksia. Meillä on eettinen vastuu ottaa huomioon nämä vaatimukset. (OE 5.)

Kuten edellä esitetystä historiikistakin käy hyvin ilmi, toiminnassaan OE on toistaiseksi keskittynyt erityisesti turkistarhaeläinten, kuten kettujen ja minkkien, sekä tehotuotantoeläinten, kuten broilereiden ja sikojen oikeuksien ajamiseen⁵¹ (ks. myös Konttinen & Peltokoski 2004, 24). Yllä mainitut ja monet muut eläimet ovat OE:n mukaan arvokkaita itsessään, siis arvokkaita yksilöinä niiden ihmiselle tuomasta hyödystä riippumatta, koska niillä on tietoisuus, sekä tietoisuuden mukanaan tuoma yksilöllinen kokemus maailmasta ja omasta hyvinvoinnistaan.

⁵¹ Muita OE:n toimintakohteita ovat eläinkokeet, eläinten käyttö viihteen välineinä esimerkiksi sirkuksissa ja delfinaarioissa, sekä metsästyksen, kalastuksen ja lemmikkieläinten kohteluun liittyvät eläinten oikeuksien loukkaukset (OE 5).

Kognitiivinen etologia osoittaa, että erittäin luultavasti kaikki nisäkkäät ja linnut, sekä myös monet selkärangattomat [...] ovat tietoisia olentoja. Tämä tarkoittaa, että sitä, että ne kykenevät kokemaan olemassaolonsa jonkinlaisena – on jonkinlaista olla kana, sika kettu, rotta tai ahven. Tämä tuo eläimet moraalisen arvon piiriin. (OE 2.)

Eläinten moraalisesta itseisarvosta puolestaan seuraa OE:n mukaan eläinten oikeudet elämään ja lajityypillisten tarpeiden ja kykyjen perustalta määrittyvään hyvinvointiin, sekä ihmisten velvollisuus kunnioittaa näitä oikeuksia (OE 2; OE 4). Eläinten oikeuksien kunnioittaminen edellyttää, että

[...] eläimet “jätetään silleen”, omiin luontaisiin kasvuympäristöihinsä, noiden ympäristöjen selviytymistä tukien. Tämä ei tarkoita, että lehmät ja siat tulisi vapauttaa navetoista Suomen hankikinosten keskelle, vaan sitä, että vegaanista, kunnioittavaa eläinsuhdetta edistämällä tuotantoeläinkannat ajetaan minimiin: uusia eläimiä ei enää tuoteta. (OE 2.)

Vielä vuonna 2009 OE ilmaisi kantansa tätäkin selvemmin julistaessaan, että

[t]urkistarhaus, maatalouseläinten kasvatus tehotuotanto-oloissa, eläinkokeet, huvimetsästy, sekä huvi- ja tehokalastus on lopetettava. Lemmikkieläinten jalostukseen, kauppaan ja ylläpitoon liittyy eläinten oikeuksien loukkauksia, joita Oikeutta Eläimille vastustaa. Oikeutta Eläimille vastustaa myös eläinten käyttöä viihteen välineinä, kuten eläinten käyttöä sirkuksissa ja delfinaarioissa. (Männistö 2009, 5; ks. myös Juppi 2004, 36.)

Kuten eläinoikeusliikkeessä yleensä, myös OE:ssä eläinten itseisarvon kieltävän hyväksikäytön ja välineellisen kohtelun nähdään osin kumpuavan länsimaisissa yhteiskunnissa vallalla olevasta taloudellisen kasvun pakosta, sekä sitä ilmentävästä tehokkuusajattelusta. Näkemyksen mukaan tässä tehokkuusajattelussa myös eläimestä tulee tuotantoväline tai tuote, jonka arvo samaistetaan sen tuottamaan hyötyyn ja jonka kohtelua määrittää vain kustannustehokkuus. (OE 1; Jasper & Nelkin 1992, 5—6; Luukka 1996, 71; Konttinen & Peltokoski, 181.) Tehotuotantoa käsitellessään OE muun muassa toteaa:

Maatalouden muutoksessa eläimet ovat menettäneet jotakin niille olennaista. Eläimistä on tullut tuotantovälineiden asemassa olevia koneita, joiden arvo on rinnastettavissa virvoitusjuomapullon tehtaalla tai paperiin sanomalehtipainossa. Tehomaataloudessa eläinten arvo määräytyy vain suhteessa siihen lopputuotteeseen, jota tuotannolla tavoitellaan. Broilerilla, sialla ja naudalla on kilohintansa ja kanan munilla sekä lehmän maidolla omansa. (OE 3.)

OE myös esittää kotisivuillaan eksplisiittistä kritiikkiä eläinten itseisarvon kieltäviä näkökantoja kohtaan. OE:n mukaan eläinten itseisarvo on pyritty kiistämään väittämällä moraalisen itseisarvon kuuluvan ainoastaan ihmisille joko ihmisyyden itsensä, tai yksinomaan ihmisille kuuluvien kehittyneiden kognitiivisten kykyjen nojalla. OE kuitenkin esittää, että ihmisyyden asettaminen itseisarvon kriteeriksi on mielivaltaista lajisyrrjintää, eli spesismiä. Myöskään kehittynyt kognitiivinen kyvykyys ei OE:n mukaan käy moraalisen itseisarvon kriteeriksi, koska tällöin myös kognitiivisesti vähemmän kyvykkäät ihmiset rajautuisivat moraalisen arvon ulkopuolelle. Samaten kognitiivisesti kehittyneimmät eläimet kuuluisivat kriteerin nojalla mitä luultavammin moraalisesti itseisarvoisten joukkoon, jolloin raja ei enää kulkisikaan yksioikoisesti ihmisten ja eläinten välillä. (OE 2.)

Lisäksi OE kritisoi tuotantoeläinten kohtelua vertaamalla sitä lemmikkieläinten kohteluun. OE:n mukaan

Lemmikin omistajat tietävät lemmikkieläinten olevan tuntevia yksilöitä, jotka pystyvät kokemaan kiintymystä, vihaa, pelkoa, kipua, iloa ja monia muita tunteita. (OE 7.)

Ongelmana on, että samalla monet lemmikkien yksilöllisen arvon tunnustavat eivät huomaa kuinka

[k]anat, tai muutkaan tuotantoeläimet eivät eroa tässä suhteessa lemmikeistä. [...] Tuotantoeläimiksi luokitellut eläimet ovat aivan samalla tavoin tuntevia olentoja, kuin lemmikitkin, mutta niiden arvoa ei vielä kunnioiteta. Ihmiset olisivat raivoissaan, jos koiria kasvatettaisiin lihaksi, kuten sikoja. (OE 7.)

Koska OE:n mukaan eläinten moraalisen yksilöarvon perusta on kuitenkin aina tietoisuuden mahdollistamassa kokemuksellisuudessa, sortuvat nämä ihmiset OE:n silmissä epäjohdonmukaisuuteen arvottaessaan lemmikkejä ja tuotantoeläimiä eri tavoin. OE summaa

Ainoa merkityksellinen seikka eläinten käytön oikeutuksen kannalta on kokemuksellisuus. Eläimet ovat tuntevia yksilöitä, jotka kokevat maailman jonkinlaisena. Meillä ei ole oikeutta syödä [tai muulla tavoin hyväksikäyttää] toisia tuntevia olentoja, ovatpa nämä sitten kanoja, sikoja, koiria tai ihmisiä. (OE 7.)

Kaikkineen edellä tiivistä esitetystä OE:n eläineettisessä positiossa näkyy selviä yhtymäkohtia kahden eläinoikeusliikkeeseen sekä Suomessa että maailmalla keskeisesti vaikuttaneen eläinfilosofin, Peter Singerin ja Tom Reganin ajatteluun (ks. Finsen & Finsen 179—206; Luukka, 48; Juppi 36—37). Utilitaristista moraalifilosofian traditiota edustavan Singerin argumentoinnissa keskeisellä sijalla on eläinten intressien huomioiminen moraalissa päätöksenteossa samanarvoisena ihmisten vastaavien intressien kanssa (Aaltola 2004, 121—122; Singer 1990; Singer 2013, 76). Deonttisesta traditiosta ammentava Regan puolestaan painottaa useimpien eläinten olevan ihmisten tavoin tietoisia, oman elämänsä subjekteja, joilla on itseisarvo ja tämän arvon kunnioittamisen edellyttämiä oikeuksia (Aaltola 2004, 135—136; Regan 1983; Regan 2013, 96—100). Samalla molempia ajattelijointa yhdistävät vaatimukset edistää eläinten lajityypillisten taipumusten ja kykyjen kautta määrittyvää hyvinvointia, sekä lopettaa eläinten institutionalisoitu hyväksikäyttö (Aaltola 2004, 133, 151—152, Regan 1983; Regan 2013, 96—100; Singer 1990; Singer 2013, 77—81). En kuitenkaan syvenny tässä työssä tarkemmin näiden, enkä muidenkaan keskeisten eläinfilosofien ajatteluun, koska analyyseissani taustoittavana apuna toimii nimenomaisesti OE:n omaksuma ja muotoilema eläineettinen positio, sekä sen mukanaan tuomat julkiset sitoumukset.

5.1.3 Facebook vaikuttamiskanavana

Vaikka OE:n toimintarepertuaariin kuuluu monenlaista ruohonjuuritason aktivismia, kuten luentotilaisuuksien järjestämistä, lentolehtisten jakamista, infopöydän pitämistä, sekä mielenosoituksia ja erilaisia katutempauksia, on mediavaikuttamisesta tullut varsinkin viime vuosina näkyvin osa OE:n toimintaa (Niinikoski 2013, 1; OE 5). Mediavaikuttamisen osalta OE:n aktivistit ovat korostaneet television ja sanomalehdistön hyödyllisyyttä suuren yleisön tavoittamisessa, mutta painottaneet samalla myös sosiaalisen median, kuten Facebookin

tärkeyttä kampanjoinnilleen⁵² (Sipilä 2010, 69—71). Oireellisena osviittana Facebookin merkityksestä OE:lle voitaneen pitää myös järjestön perustamien Facebook-sivujen⁵³ tykkääjämääriä, sekä niiden kasvua. Vieraillessani sivustolla ensi kertoja 24.2.2015 oli sivuston tykkääjien määrä 43 418. Tätä kirjoittaessani 31.8.2016, on tykkääjien määrä kasvanut yli kahdella kymmenellä tuhannella ja on tällä hetkellä 65 169. Tykkääjien määrä on huomattavan suuri, etenkin kun sitä vertaa tunnetuimpiin suomalaisiin eläin- ja ympäristöjärjestöihin. Esimerkiksi Animalialla on nykyisellään 49 794, Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitolla (SEY) 41 058 ja Greenpeace Suomella 54 205 tykkääjää. Ainoastaan Suomen luonnonsuojeluliiton (SLL) 83 688, sekä WWF Suomen 102 848 tykkääjää ylittävät OE:n lukemat.

Perusteita sille, miksi Facebook voi näyttäytyä houkuttelevana viestintä- ja vaikuttamiskanava OE:n kaltaiselle, yhteiskunnalliseen liikkeeseen kuuluvalla järjestölle, voidaan etsiä sekä viestien levittämisen, että tuottamisen näkökulmasta. Ensinnäkin, koska Facebookilla on valtavasti käyttäjiä⁵⁴ ja koska käyttäjät ovat verkostoituneet monin tavoin

⁵² Käsitteen ”sosiaalinen media” yksiselitteinen määrittely on osoittautunut huomattavan hankalaksi tehtäväksi. Määrittely on vaikeaa, koska sosiaalinen media on ilmiönä hyvin laaja-alainen ja monipuolinen, sekä samalla jatkuvassa muutoksessa. Yleisellä tasolla voidaan kuitenkin sanoa, että sosiaalisessa mediassa on kyse teknologian mahdollistamasta käyttäjien välisestä vuorovaikutuksesta, sekä käyttäjälähtöisestä sisällöntuotannosta. Tämän nojalla sosiaaliseen mediaan voidaan listata sisältyviksi esimerkiksi verkostoitumiseen ja yhteisöpalveluihin, yhteistuotantoon, sisältöjen jakamiseen, sekä bloggaamiseen ja mikrobloggaamiseen liittyviä sovellutuksia ja palveluita. (Hintikka 2015; Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013, 14—16; Suominen, Östman, Saarikoski & Turtiainen 14, 17; Pönkä 2014, 36.)

Keskeisin osa sosiaalisen median palveluista on yhteisöpalveluita, joita on kutsuttu eri yhteyksissä myös sosiaalisiksi verkostopalveluiksi (SNS) ja verkkoyhteisöpalveluiksi. Nimensä mukaisesti yhteisöpalveluissa olennaista on käyttäjien välisten suhteiden tuottaminen ja ylläpitäminen. Tyypillisesti yhteisöpalveluiden käyttäjät luovat itselleen profiilin, joka näkyy muille käyttäjille ja jonka varassa he verkostoituvat muiden käyttäjien kanssa. Lisäksi käyttäjät yleensä välittävät toisilleen viestejä ja muita tuottamia sisältöjä näiden rakentamiensa verkostojen varassa. Yhteisöpalveluihin lukeutuvat muun muassa Myspace, IRC-Galleria, sekä tämän työn keskiössä oleva, mainosrahoitteisesti toimiva Facebook. (Pönkä 2014, 83-84; boyd & Ellison 2013; TSK 40 2010)

⁵³ Facebook-fanisivujen, tai lyhyemmin Facebook-sivujen luonti on ollut mahdollista vuodesta 2007 lähtien. Alkujaan fanisivun tarkoituksena oli tarjota yrityksille mahdollisuus yhteydenpitoon asiakkaiden kanssa, mutta fanisivu voidaan perustaa myös esimerkiksi aatepohjaisten järjestöjen, kuten OE:n, käyttöön. Henkilökohtaisten profiilisivujen tapaan fanisivuston keskeisenä ominaisuutena on niin kutsuttu aikajana, jolla sivuston ylläpitäjä voi julkaista haluamaansa materiaalia tilapäivitysten muodossa. Tilapäivitykset voivat sisältää esimerkiksi tekstipohjaisia viestejä, kuvia ja videoita, joista toiset käyttäjät voivat tykätä ja joita he voivat kommentoida, tai jakaa omilla sivuillaan. Fanisivujen ominaispiirteisiin kuuluu myös se, että niillä julkaistu materiaali on täysin julkista ja kaikkien saatavilla olevaa. Lisäksi, mikäli henkilökohtaisen profiilin omaava käyttäjä tykkää fanisivustosta, saattaa hän saada fanisivuston julkaisemat päivitykset myös omalla profiilisivullaan näkyvään uutisvirtaan. (Facebook, Ohje- ja tukikeskus; Pönkä 2014, 91.)

⁵⁴ Globaalisti Facebookilla oli vuonna 2014 1,32 miljardia kuukausittaista käyttäjää. Suomalaisia Facebookin käyttäjiä on tätä nykyä noin 2,2 miljoonaa. (Pönkä 2014, 42—43)

keskenään, luo tämä järjestölle potentiaalisen mahdollisuuden levittää nopeasti viestejään suurelle yleisöjoukolle. Lisäksi, koska Facebook on käyttäjilleen ilmainen palvelu, on sen avulla viestiminen usein myös kustannustehokasta. Kolmas syy, jonka vuoksi Facebookin käyttäminen viestien levittämisessä voi näyttäytyä houkuttelevana on se, että tällä tavoin järjestö voi viestiä suoraan yleisölleen ilman valtamedian, tai minkään muunkaan toimijan oletettua, viestiä vääristävää väliintuloa. (Gaby & Garen 2015, 367—368; Harlow 2011, 227; Hara & Huang 2011, 503.) Viestien tuottamisen näkökulmasta Facebook puolestaan voi olla houkutteleva siksi, että teknologisenä alustana se mahdollistaa varsin monipuolisen viestinnän. Liikkeet ja järjestöt voivat esimerkiksi täyttää Facebook-sivunsa tekstin lisäksi kuvilla ja videoilla, lähettää live-kuvaa, kutsua käyttäjiä järjestämiinsä tapahtumiin ja jakaa sivuillaan muiden käyttäjien tuottamaa materiaalia (Facebook, Ohje- ja tukikeskus).

Toisaalta mahdollisten hyötyjen ohella Facebookin käyttämiseen liittyy myös erityisiä viestinnällisiä haasteita. Kenties keskeisin näistä haasteista on viestin perille saaminen Facebookin informaatioähkässä ympäristössä, jossa erilaiset päivitykset ja muu informaatio kilpailevat käyttäjien usein lyhyttempoisesta ja helposti uudelleen suuntautuvasta huomioista (Lim 2013, 651; Mäkinen 2013, 47). Liikkeet ja järjestöt voivat kuitenkin pyrkiä vastaamaan tähän haasteeseen esimerkiksi pitämällä viestinsä riittävän tiiviinä ja helposti ymmärrettävinä, sekä sisällyttämällä viesteihin huumoria tai muita kiinnostusta herättäviä elementtejä (Lim 2013, 638; Mäkinen 2013, 40). Koska tämä Facebookin tuottama viestinnällinen haaste on samalla sellainen, jonka myös OE oletettavasti joutuu huomioimaan omia tilapäivityksiä muotoillessaan, tulen esimerkkianalyyseissä osaltaan myös tarkastelemaan, miten OE pyrkii tähän haasteeseen mahdollisesti vastaamaan.

5.2 Tilapäivitysten valinta

Esimerkki analyyseiksi valitut kolme OE:n Facebook-sivuillaan julkaisemaa tilapäivitystä⁵⁵, I⁵⁶, II⁵⁷ ja III⁵⁸ on esitetty alla (ks. kuvat 5.1, 5.2 ja 5.3). Päivitykset on poimittu OE:n aikajanalta kuvankaappaustekniikkaa käyttäen 8.3.2015. Kyseiset päivitykset on valittu harkinnanvaraisesti kaikkien niiden tilapäivitysten joukosta, jotka OE on julkaissut etusivullaan vuoden pituisena aikavälillä 1.3.2014 – 28.2.15. Valitsin kyseisen aikavälin taatakseni päivitysten tuoreuden ja toisaalta varmistaakseni, että päivitykset on valittu kriteerieni valossa kyllin kattavasta raaka-aineistosta.

Kuva 5.1 Tilapäivitys I

⁵⁵ Kiitän Oikeutta Eläimille -järjestöä luvasta käyttää päivityksiä työssäni.

⁵⁶ <https://www.facebook.com/oikeuttaelaimille/photos/a.10150250139927434.308648.194897307433/10152465246502434/?type=3&theater> (viitattu 2.9.2016)

⁵⁷ <https://www.facebook.com/oikeuttaelaimille/photos/a.10150250139927434.308648.194897307433/10152367347407434/?type=3&theater> (viitattu 2.9.2016)

⁵⁸ <https://www.facebook.com/oikeuttaelaimille/photos/a.10150250139927434.308648.194897307433/10151922570517434/?type=3&theater> (viitattu 2.9.2016)

Oikeutta Eläimille lisäsi 3 uutta kuvaa.

2. joulukuuta 2014 · 🌐

Tässä vielä tunnelmia viime perjantaina vietetystä kansainvälisestä turkisten vastaisesta päivästä. Helsingissä näytettiin kuvia suomalaisilta turkistarhoilta ja Turussa kettupukuun pukeutunut ihminen havainnollisti, millaisessa tilassa tarhaketut viettävät koko elämänsä.

Tykkää · Kommentoi · Jaa · 👍 297 ➦ 3

Kuva 5.2 Tilapäivitys II

Oikeutta Eläimille

6. huhtikuuta 2014 · 🌐

<http://elaintehaat.fi/broileritila-pöytyällä-marraskuu-2013>

Broilerin tuotanto on ehkä kaikkein tehdasmaisinta eläintuotantoa. Kymmenien tuhansien eläinten hallissa lintuja on täysin mahdotonta nähdä yksilöinä. Nopean kasvun vuoksi osa eläimistä kuolee erilaisiin sairauksiin. Sairaita ei hoideta, vaan ne tapetaan mikäli huomataan. Tämä hävikki lasketaan osaksi tuotantoa.

Tykkää · Kommentoi · Jaa · 👍 564 🗨️ 50 ➦ 90

Kuva 5.3 Tilapäivitys III

Sovelsin tilapäivitysten harkinnanvaraisessa valinnassa useita, tutkimukseni tehtävänannosta seuraavia kriteereitä⁵⁹. Valittujen tilapäivitysten tuli olla:

1. OE:n itsensä alun perin julkaisemia
2. Kuvallis-tekstuaalisia
3. Argumentatiivisia
4. Analyttisesti havainnollistavia, eli
 - 4.1 Kompleksisia
 - 4.2 Vaihtelevia topikaalisten valintojen suhteen
 - 4.3 Vaihtelevia esityksellisten valintojen suhteen

Kriteereistä ensimmäinen sulki pois sellaiset tilapäivitykset, jotka olivat alun perin jonkin toisen Facebook-käyttäjän tai esimerkiksi uutismedian tuottamia ja jotka OE on vain jakanut omalla sivullaan. Käyttämällä tätä kriteeriä pyrin varmistamaan, että analyysiin ei valikoituisi sellaisia päivityksiä, joiden sisältöön OE ei välttämättä olisi täysin sitoutunut. Analyysieni kannalta tämä olisi ollut erittäin ongelmallista, sillä tällöin en olisi voinut olla varma, kuka päivityksessä täsmälleen ottaen argumentoi, eikä siten myöskään siitä, mitä taustoittavaa tietoa voidaan oikeutetusti analyysin apuna käyttää.

Toinen ja kolmas kriteeri puolestaan varmistivat, että valitut päivitykset sisältäisivät työni fokuksen mukaisesti kuvallis-tekstuaalista argumentaatiota. Näin ollen pois rajautuivat esimerkiksi kaikki videokuvaa sisältävät päivitykset. Samaten huomiotta jäivät kaikkia ei-argumentatiiviset, esimerkiksi puhtaasti sivuston tykkääjämäärää juhlistavat päivitykset.

⁵⁹ Se, kuinka tarkkaan analysoitavien kohteiden valinta on perusteltava, riippuu viime kädessä tehtävänannosta. Koska työssäni analysoitavien päivitysten funktiona on toimia sekä mahdollisimman havainnollistavina esimerkkeinä menetelmän käytöstä että alustavina koetinkivinä menetelmäni käyttökelpoisuudesta, olen perustellut valintani erityisen huolellisesti. Useinkaan analyysikohteiden valintaa on tuskin tarpeen perustella yhtä seikkaperäisesti.

Olin kuitenkin varsin varovainen ei-argumentatiivisten päivitysten ulos sulkemisessa, sillä varsin monet tilapäivitykset sisälsivät rajatapauksia, joiden argumentatiivisesta luonteesta ei voi olla täysin varma, mutta jotka ovat maksimaalisesti järkevän rekonstruoinnin periaatteen nojalla kuitenkin argumenteiksi analysoitavissa (ks. luku 2.3.1).

Neljännän kriteerin nojalla pyrin puolestani varmistamaan, että valikoidut päivitykset olisivat työni tehtävänannon mukaisesti analyttisesti mahdollisimman havainnollistavia. Siksi edellytin, että valitut päivitykset ovat ensinnäkin argumentaatioltaan kompleksisia ja siten riittävän haastavia analysoitaviksi. Lisäksi edellytin, että valitut tilapäivitykset sisältävät keskinäistä variaatiota niin topikaalisten, kuin esityksellisten valintojen suhteen, jotta lukija saisi käsityksen menetelmän soveltamisesta toisistaan poikkeavissa analyysitilanteissa. Taatakseni variaation topikaalisten valintojen osalta hyödynsin OE:n eläineettiseen positioon sisältyvää kolmea, toisistaan selvästi erotettavissa olevaa ja samalla moraalisesti relevanttia suhdetta. Näitä ovat tuotantoeläinten ja lemmikkien välinen suhde, tuotantoeläinten ja ihmisten välinen suhde, sekä tuotantoeläinten ja esineiden välinen suhde. Esityksellisten valintojen variaation takaamiseksi kiinnitin huomiota muun muassa vaihtelevuuteen kuvien genressä, sekä käytettyihin figureihin ja trooppeihin.

Kukin luvun alussa esitetyistä tilapäivityksistä I, II ja III vastaavat yllä lueteltuja kriteereitä ja ovat näkemykseni mukaan samalla näiden kriteereiden valossa optimaalisesti valittuja. Kaikki kolme päivitystä ovat alun perin OE:n itsensä julkaisemia, kuvallis-tekstuaalisia ja kuten seuraavissa luvuissa osoitan, sisältävät kompleksista⁶⁰ argumentaatiota. Myös topikaalisilta valinnoiltaan päivityksen vaihtelevat edellä edellytetyn mukaisesti. Päivityksen I lampaat ja koira manifestoivat tuotantoeläinten ja lemmikkieläinten suhdetta. Päivityksessä II tuotantoeläimen ja ihmisten suhdetta ilmentetään rinnastamalla turkiseläimet ja keskitysleirien vangit. Päivityksessä III puolestaan kana ja kynä ilmaisevat suhdetta tuotantoeläinten ja esineiden välillä. Samalla päivityksissä käsitellään OE kahta keskeisintä toimintakohdetta, eli turkistarhausta ja eläinten tehotuotantoa. Lopuksi päivitykset poikkeavat toisistaan myös esityksellisiltä valinnoiltaan. Esimerkiksi päivityksissä I ja II käytetään päivityksen yhteydessä valokuvia, kun taas päivityksessä

⁶⁰ Siten esimerkianalyysini samalla kumoavat Blairin (2004, 52) esittämän väitteen, jonka mukaan visuaaliset argumentit ovat rakenteeltaan minimalistisia ja sisältävät vain yhden tai kaksi premissiä.

kolme on myös piirretty elementti. Samaten päivityksissä käytetään eri trooppeja ja figuureita, kuten tulen seuraavissa luvuissa osoittamaan.

Ennen analyysiin siirtymistä on käsitteellisen selvyyden vuoksi vielä syytä tehdä muutamia tilapäivityksien sisältämiä komponentteja koskevia terminologisia tarkennuksia (ks. kuva 5.4 alla.). Viitataan tässä työssä termillä *päivitysteksti* tilapäivityksen sisältämään puhtaasti tekstuaaliseen komponenttiin. Tämä komponentti esiintyy päivityksissä aina ylhäältä katsoen ensimmäisenä, eikä se voi itsessään sisältää kuvallisia elementtejä. Toiseksi kutsun päivitystekstin alapuolella sijaitsevaa kuvallista komponenttia *päivityskuvaksi*. Mikäli päivityskuva sisältää useita toisistaan selkeästi erotettavia kuvia kutsun näitä *osakuviksi*. Mikäli päivityskuvaan tai kuvan välittömään yhteyteen on liitetty lisäksi päivitystekstin ulkopuolelle jääviä tekstuaalisia komponentteja, nimitän näitä työssäni *kuvateksteiksi*.

Kuva 5.4 Tilapäivityksen komponentit ja niistä käytetyt termit

6 ENSIMMÄINEN ANALYYSI: TUOTANTOELÄINTEN JA LEMMIKKIELÄINTEN VÄLILLÄ EI OLE MORAALISESTI RATKAISEVAA EROA

 Oikeutta Eläimille
13. tammikuuta · 🌐

Kuka ei kuulu joukkoon?
Yksi näistä on rakastettu perheenjäsen ja lopuista tehdään turkkeja ja kyljyksiä. Mikä on se ratkaiseva ero, jolla tällainen oikeutetaan?

Tykkää · Kommentoi · Jaa · 👍 940 💬 38 ➦ 108

Kuva 6.1 Tilapäivitys I

Tässä ja seuraavissa kahdessa luvussa (ks. luvut 7 ja 8) analysoin valitsemiani kolmea tilapäivitystä kehittelemääni analyysimenetelmää käyttäen. Tarkoitukseni on ennen kaikkea havainnollistaa, miten menetelmää sovelletaan todellisiin analyysitilanteisiin. Lisäksi analyysien on määrä toimia myös alustavina koetinkivinä menetelmäni käyttökelpoisuudesta. Koska menetelmän ensimmäiseen vaiheeseen kuuluva taustoitus on tehty kaikkien tilapäivityksen osalta jo edellisessä luvussa 5, aloitan kunkin esimerkkianalyysin suoraan menetelmän toisesta, kuvailevasta vaiheesta. Tämän luvun analyysin kohteena on yllä esitetty tilapäivitys I (ks. kuva 6.1). Kyseinen päivitys on julkaistu OE:n aikajanalla 13.1.2015. Tilapäivityksestä oli aineiston keruupäivänä (8.3.2015) tykätty 940 kertaa, kommentoitu 38 kertaa ja jaettu 108 kertaa.

6.1 Kuvailu

Analyysin toisessa vaiheessa tehtävänä on kuvailla analyysin kohteena olevan tilapäivityksen keskeiset elementit ja piirteet. Tämä edellyttää huomion kiinnittämistä yhtä lailla päivitystekstiin, päivityskuvaan kuin mahdollisiin kuvateksteihinkin. Nyt analyysin alla oleva tilapäivitys I sisältää päivityskuvan, sekä päivitystekstiä. Sen sijaan kuvatekstiä ei tässä tilapäivityksessä esiinny. Päivityskuvana toimivan valokuvan etualalla ja fokuksena on joukko vaaleita, kasvopiirteidensä nojalla yksilöitävissä olevia lampaita. Lampaat seisovat liikkumattomina useassa rivissä kameraa kohti katsoen, aivan kuin kameralle poseeraten. Joukon keskimmäisenä ja kuvan keskipisteenä erottuu myös vaalea koira, joka lampaiden tavoin katsoo kameraan ja muistuttaa sekä väritykseltään että joiltakin muilta piirteiltään kuvan lampaita. Lisäksi lammasrivistön oikeassa reunassa toisessa rivissä näkyy hieman väriltään mustan lampaan toisesta korvasta ja otsasta. Kuvan tausta muodostuu fokusoimattomasta maalaismaisesta maisemasta puineen ja ilmeisesti oikealla olevine puhelinpylväineen.

Kuva on otettu suurin piirtein eläinjoukon tasalta, ehkä aavistuksen alaviistosta. Valokuva on rajattu sivuilta niin, että sivummaiseta lampaat näkyvät kuvassa vain osittain. Kuvan alareunassa on näkyvissä kapea kaistale soramaata. Päivityskuvan yläpuolella on kolme rivillistä päivitystekstiä. Ylimmällä rivillä on kysymys ”Kuka ei kuulu joukkoon?”

Kysymyksen alla ovat lauseet ”Yksi näistä on rakastettu perheenjäsen ja lopuista tehdään turkkeja ja kyljyksiä. Mikä on se ratkaiseva ero, jolla tällainen oikeutetaan?”

6.2 Avainsiirtojen paikantaminen ja rekonstruointi

Analyysin kolmannessa vaiheessa tilapäivityksen sisältämiä keskeisiä elementtejä ja piirteitä ryhdytään tarkastelemaan niiden argumentatiivisen relevanssin näkökulmasta. Tarkoituksena tässä analyysin vaiheessa on paikantaa ja rekonstruoida päivityksestä esiin niitä keskeisiä argumentatiivisia avainsiirtoja, joiden avustuksella dialektisen kokonaiskuvan muodostaminen käy analyysin kolmannessa vaiheessa mahdolliseksi. Samalla avainsiirtoja rekonstruoidaessa on myös koko ajan pidettävä silmällä muodostumassa olevaa kokonaiskuvaa ja eksplikoitava siirrot niin, että ne istuvat tähän kokonaisuuteen mahdollisimman koherentisti. Nyt analysoitavassa tilapäivityksessä kyseisenlaisia avainsiirtoja on rekonstruoidavissa neljä kappaletta, joista yksi on ilmaistu päivitystekstissä, yksi päivitystekstin ja -kuvan muodostaman arvoituksen välityksellä, sekä kaksi päivityskuvassa käytetyin elementein. Aloitan päivitystekstin sisältämästä siirrosta.

Päivitystekstissä kommunikoitu avainsiirto paikantuu tarkemmin ottaen päivitystekstissä esitettyyn, ilmiänsuhtaan kysymysmuotoiseen kommunikaatiosiiirtoon ”Mikä on se ratkaiseva [koiran ja lampaiden välillä vallitseva] ero, jolla tällainen [lampaista turkkien ja kyljyksien tekeminen ja samalla koiran rakastettuna perheenjäsenenä kohtelu] oikeutetaan?”⁶¹. Koska OE:tä koskevan taustatiedon nojalla on selvää, ettei OE todellisuudessa hyväksy kyseisenlaisen moraalisesti relevantin eron olemassaoloa, vaan pitää tietoisten ja kokemuksellisten eläinten välineellistä kohtelua epäoikeutettuna lajista riippumatta, rikkoo kyseinen kommunikaatiosiiirto kirjaimellisesti tulkittuna toista kommunikaatiosääntöä (ole rehellinen) (ks. luku 2.3.1). Siksi siirtoa ei voidakaan pitää aitona kysymyksenä ja se on analyysissä pikemminkin rekonstruoidava epäsuoraan ilmaistuksi väitteeksi, jonka mukaan

⁶¹ Olen eksplikoinut kysymyksen koskemaan koiraa rakastettuna perheenjäsenenä ja lampaita kyljyksinä ja turkkeina, vaikka päivitystekstissä ei koiraa tai lampaita eksplisiittisesti mainitakaan. Kuitenkin kuvassa oleva koira ja lampaat yhdessä yleisen koiria ja lampaita koskevan taustatiedon kanssa riittävät tekemään eksplikoinnin ilmeiseksi.

tällaista, moraalisesti ratkaisevaa eroa ei ole⁶². Kun lisäksi huomioidaan siirron suhde muodostumassa olevaan kokonaiskuvaan, voidaan väite eksplikoida täsmälliseen muotoon: *Lampaiden ja koirien välillä ei ole erilaisen kohtelun oikeuttavaa, moraalisesti ratkaisevaa eroa*. Koska siirto on kuitenkin alun perin esitetty kysymysmuodossa, ohjaa se samalla etsimään päivityksestä väitteelle esitettyjä perusteluita ja auttaa näin osaltaan muiden argumentaatio-siirtojen löytymisessä.

Seuraavan avainsiirron rekonstruoinniseksi on puolestaan kiinnitettävä huomiota tilapäivityksessä kuvallis-tekstuaalisesti ilmaistuun arvoitukseen, sekä etenkin siihen, minkä päivityksen elementtien ja piirteiden pohjalta arvoitus toimii. Tilapäivityksen toiminta arvoituksena perustuu ensinnäkin päivitystekstissä esitettyyn, arvoitustehtävistä tuttuun kysymykseen ”Kuka ei kuulu joukkoon?”, josta päivityksen luonne arvoituksena käy selväksi ja joka samalla epäsuorasti kehottaa⁶³ ratkaisemaan sen. Lisäksi päivitystekstissä myös vihjataan ratkaisun liittyvän ”rakastettuun perheenjäseneseen”, eli kuvaan kätkeytyyn koiraan.

Toiseksi päivityksen toiminta arvoituksena nojaa olennaisesti siihen, että päivityskuvassa koira sulautuu lampaiden joukkoon tavalla, joka tekee koiran erottamisesta ainakin nopealla vilkaisulla haastavaa. Kuvan koira sulautuu joukkoon tehokkaasti, koska se on monessa suhteessa saman näköinen lampaiden kanssa. Mikäli koira olisi esimerkiksi erivärinen tai vain pystykorvainen, ei sulautumista enää tapahtuisi samalla tavalla. Sulauttamista palvelee myös lampaiden suuri joukko koiran ympärillä. Mikäli lampaita olisi vain muutama, tai ne olisivat koirasta erillään, erottaisi koiran kuvasta helposti. Arvoituksen haastavuutta voi vielä lisätä kuvan oikeaan reunaan sijoitettu ja osin kuvasta rajattu musta lammas, koska se saattaa erottua kuvasta helpommin kuin koira ja siten harhauttaa vastaanottajaa pitämään

⁶² Saattaisi olla houkuttelevaa pitää kyseistä puheaktia samalla retorisenä kysymyksenä. Nähdäkseni tämä ei kuitenkaan ole oikea tulkinta sen vuoksi, että retorisessa kysymyksessä kommunikoija ilmaisee kysymysmuodossa jonkin sellaisen väitteen, jonka hän samalla olettaa yleisönsä automaattisesti hyväksyvän (ks. Snoeck Henkemans 2009a, 16—17). Yllä olevan väitteen tapauksessa ei kuitenkaan ole mitenkään itsestään selvää, että OE olettaisi yleisönsä hyväksyvän väitteen ilman kriittisiä reaktioita. Itse asiassa, kuten myöhemmin nähdään, OE esittää väitteelle perusteluita, mikä indikoi pikemminkin päinvastaista.

⁶³ Tämä näennäisesti kysymysmuodossa esitetty puheakti ei voi olla aito kysymys, koska sen esittänyt OE luonnollisesti tietää jo ennalta vastauksen, eikä asian kysyminen ole siksi enää tarpeellista. Näin ollen kirjaimellisesti tulkittuna puheakti rikkoo kolmatta, kommunikaation tehokkuutta koskevaa sääntöä.

kyseistä lammasta koiran sijaan arvoituksen ratkaisuna⁶⁴. Mahdollisena ratkaisuyrityksenä musta lammas osoittautuu kuitenkin ilmeisen epätydyttäväksi, sillä tällöin väite ”Yksi näistä on rakastettu perheenjäsen ja lopuista tehdään turkkeja ja kyljyksiä” ei päde. Ei ole nimittäin perusteltua olettaa, että mustia lampaita kohdeltaisiin yleisesti eri tavoin kuin valkoisia. Lisäksi, kuten tunnettua, musta lammas viittaa symbolisesti pikemminkin kielteisesti muusta suvusta poikkeavaan yksilöön, eikä rakastettuun perheenjäseneseen.

Kolmanneksi päivityksen toiminta arvoituksena perustuu tietysti myös siihen, että koira on samankaltaisuudestaan huolimatta lopulta löydettävissä lampaiden joukosta ja arvoitus on näin ratkaistavissa. Koiran löytymistä edesauttaa paitsi edellä mainittu päivitystekstin sisältämä vihje, myös jotkin päivityskuvan piirteet, kuten koiran sijoittuminen aivan lammassjoukon keskiöön. Samaten, vaikka koira on ulkonäöltään paljon lampaita muistuttava, on se silti erotettavissa niistä esimerkiksi jalkojen paksuuden, kuononpään ja silmien erilaisuuden nojalla.

Edellä avattu arvoitus on rekonstruointiprosessin kannalta relevantti, koska se tuo hyvin korostetulla ja havainnollisella tavalla esiin, ettei päivityskuvan koiran ja lampaiden välillä ole välittömästi havaittavaa, ulkonäöllisesti ratkaisevaa eroa. Tällä tavoin arvoituksessa käytetyt kuvalliset ja tekstuaaliset elementit ilmaisevat samalla epäsuoraan avainsiirron. Tämä siirto voidaan rekonstruoida väitteeksi: *Kuvan lampaiden ja koiran välillä ei ole ratkaisevaa ulkonäöllistä eroa.*

Kaksi viimeistä avainsiirtoa on puolestaan rekonstruoitavissa päivityskuvan sisältämien elementtien välityksellä, kun samalla huomioidaan myös OE:ta koskeva olennainen taustatieto. Ensimmäinen näistä avainsiirroista on ilmaistu metonymisesti kolmen toisiinsa yhdistyvän kuvallisen elementin nojalla. Näitä elementtejä ovat ensinnäkin kuvan eläinten yksilöitävissä olevat kasvopiirteet, jotka representoivat samalla eläinten ainutlaatuisuutta ja yksilöllisyyttä. Toiseksi se, että kuvassa koira ja lampaat katsovat kohti kameraa ja

⁶⁴ Myös muiden lampaiden välillä havaittavat ulkonäölliset erot saattavat samalla tavoin harhauttaa vastaanottajaa.

näyttävät jopa tieteen tahtoon poseeraavan sille⁶⁵, viittaa metonymisesti eläinten omaamaan tietoisuuteen. Kolmanneksi kuvassa käytetty rajaus, joka jättää osan eläinjoukosta osin kuvan ulkopuolelle, toimii samalla metonymisena, ja tarkemmin sanottuna synekdoakisena ilmauksena siitä, että viittauksen kohteena ovat todellisuudessa kuvaa kattavampi eläinjoukko, nimittäin koirat ja lampaat yleisesti⁶⁶. Nämä kolme metonymista ilmausta yhdistämällä avainsiirto on rekonstruoitavissa OE:n eläineettisen position kanssa yhteensopivaksi väitteeksi: *Lampaat ja koirat ovat tietoisia yksilöitä.*

Viimeisen avainsiirron rekonstruoinnaksi on vielä kiinnitettävä huomiota siihen, kuinka päivityskuvassa kameraan katsoessaan eläimet samalla näyttävät katsovan suoraan kohti kuvan katsojaa ja näin ikään kuin vastaavat katsojan katseeseen. Koska katseiden kohtaaminen voi puolestaan merkitä moraalisesti vastuuttavan sidoksen syntymistä, representoi kyseinen kuvan piirre kyseisessä kontekstissa vastaanottajan moraalista vastuuta eläinjoukosta ja sen kohtelusta (ks. luku 3.3.2). Kokonaiskuvan koherenttiuden nojalla on lisäksi tarkennettavissa, että kuvassa vastaanottajaa vastuullistetaan nimenomaisesti lampaiden kohtelusta. Näin ollen viimeinen avainsiirroista on rekonstruoitavissa vastaanottajaa sinä-muodossa puhuttelevaksi väitteeksi: *Sinä olet moraalisesti vastuussa lampaiden kohtelusta.*

6.3 Dialektisen kokonaiskuvan muodostaminen

Analyysin neljännessä vaiheessa tehtävänä on muodostaa tilapäivityksen sisältämästä argumentatiivisesta diskurssista dialektinen kokonaiskuva, josta kaikki erimielisyyden ratkaisemisen kannalta relevantit komponentit käyvät selkeällä tavalla ilmi. Dialektisen kokonaiskuvan tuottamiseksi analyysin kolmas vaihe aloitetaan rekonstruoinnalla avainsiirtoja ja muita analyysin apuvälineitä hyödyntäen argumentaatiokaaviona esiin

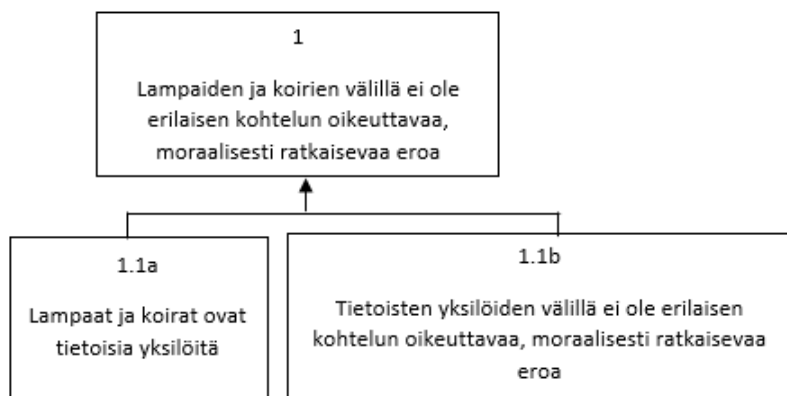
⁶⁵ Tässä suhteessa kuva muistuttaa erilaisia ryhmäkuvia ja erityisesti luokkakuvaa, jossa oppilaat samaan tapaan poseeraavat rivimuodostelmassa kameralle. Eläinkuvastossa kyseisenlainen poseeraaminen ei kuitenkaan ole tyypillistä, minkä vuoksi se tuo kuvaan vangitsevaa omituisuutta ja herättää samalla pohtimaan poseerauksen merkitystä tilapäivityksen kokonaisviestin kannalta.

⁶⁶ Tämä synekdoakin tulkinta vahvistaa samalla argumentatiivisen kokonaiskuvan koherenttiutta (ks. luku 6.3), mikä niin ikään puoltaa sen valintaa.

päivityksessä ilmaistun kokonaisargumentin sisältö, rakenne ja skeemat, sekä se näkökanta, jota kyseisellä argumentilla puolustetaan. Samalla näin rekonstruoidusta kaaviosta käyvät myös perustelemattomien premissien muodossa ilmi yhteisesti jaetuiksi tarkoitettut materiaaliset lähtökohdat. Lisäksi kaavioon merkitään analyysin neljättä vaihetta silmällä pitäen vielä kunkin argumentaatiosiirron esittämisessä käytetty perustekniikka. Kaavion rekonstruoinnin jälkeen voidaan sen pohjalta puolestaan täsmentää päivityksessä esiintyvän erimielisyyden tyyppi, sekä omaksutut keskusteluroolit ja saattaa näin dialektisen kokonaiskuvan muodostaminen päätökseensä.

Esitän seuraavaksi siirto kerrallaan, kuinka tilapäivityksen I kohdalla argumentaatiokaavio käytännössä rekonstruoidaan kokoon⁶⁷. Aloitan kaavion rakentamisen edellä rekonstruoidusta avainsiirrosta ”Lampaiden ja koirien välillä ei ole erilaisen kohtelun oikeuttavaa, moraalisesti ratkaisevaa eroa”. Koska kyseinen siirto on väitemuotoinen assertiivi, on mahdollista, että siirrossa ilmaistaan premissi tai näkökanta. Siksi ensimmäiseksi selvitettävä seikka on, perustellaanko kyseistä väitettä jollakin tapaa tilapäivityksen sisältämissä muissa siirroissa. Tällainen perustelu onkin löydettävissä avainsiirtona niin ikään rekonstruoidusta väitteestä ”Lampaat ja koirat ovat tietoisia yksilöitä”, kun sitä vielä täydennetään OE:n eläineettisen position kanssa luontevasti yhteen sopivalla ilmaisemattomalla premissillä ”Tietoisten yksilöiden välillä ei ole erilaisen kohtelun oikeuttavaa, moraalisesti ratkaisevaa eroa”. Tämä rakenteeltaan yksinkertainen ja skeemaltaan symptomaattinen argumentti on esitetty alla kaaviossa 6.1.

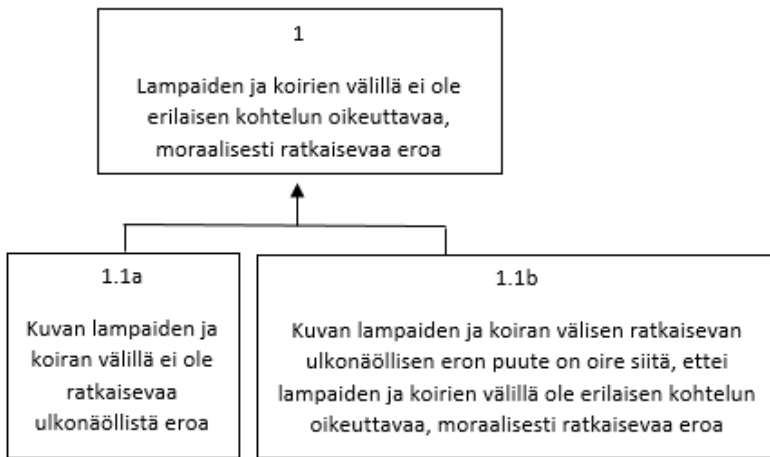
⁶⁷ Se, kuinka tarkasti analyysin kulkua on esiteltävä, riippuu tehtävänannosta. Koska työssäni tavoitteenani on tarjota mahdollisimman havainnollistavia esimerkkejä menetelmän käytöstä, esitellään seuraavassa myös neljännen vaiheen rekonstruointiprosessia hyvin yksityiskohtaisella tasolla. Tyypillisesti näin yksityiskohtainen esitys on tuskin tarpeen. Kuitenkin analyysin tarkkuuden taso tulisi aina olla sellainen, että analyysi on valitulla tasolla tarkasteltuna oikeutettavissa olevaa.

Kaavio 6.1 Argumentatiivinen osakaavio I tilapäivityksestä I

Lisäksi väitetä ”Lampaiden ja koirien välillä ei ole erilaisen kohtelun oikeuttavaa, moraalisesti ratkaisevaa eroa” perustellaan tilapäivityksessä myös toisella avainsiirrolla, nimittäin päivityksessä kuvallis-tekstuaalisesti ilmaistulla väitteellä ”Kuvan lampaiden ja koiran välillä ei ole ulkonäöllisesti ratkaisevaa eroa”. Pragmaattisesti optimaalisen tulkinnan mukaan (ks. luku 2.3.1) tässä perustelussa ratkaisevan ulkonäöllisen eron puuttuminen toimii samalla oireena, merkinä, tai vihjeenä moraalisesti ratkaisevan eron puuttumiselle⁶⁸. Siksi kyseistä perustelua on täydennettävä symptomaattista argumentaatiokeemaa ilmentävällä ilmaisemattomalla premissillä ”Kuvan lampaiden ja koiran välisen ratkaisevan ulkonäöllisen eron puute on oire siitä, ettei lampaiden ja koirien välillä ole erilaisen kohtelun oikeuttavaa, moraalisesti ratkaisevaa eroa”. Näin rekonstruoitu yksinkertainen argumentti on ilmaistu kaaviossa 6.2 seuraavalla sivulla.

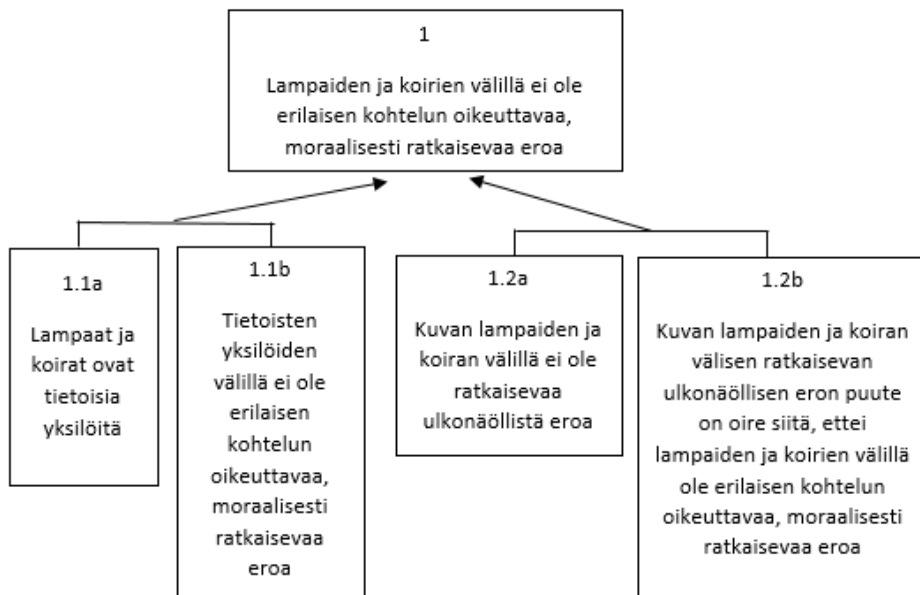
⁶⁸ Vaikka kyseinen symptomaattinen perustelusuhte saattaa vaikuttaa ensiajattelulta varsin oudolta, käytetään uskoakseni samantapaista perustelua useinkin arjessa. Ei esimerkiksi ole kovinkaan tavatonta, että jonkun henkilön moraalisesti kyseenalainen tai hyveellinen luonne perustellaan tämän tietynlaiseen ulkoiseen habitukseen viittaamalla. Tällöin tietyt ulkonäölliset piirteet toimivat vihjeenä, oireena tai merkinä henkilön moraalisesti relevanteista luonteenpiirteistä.

Kaavio 6.2 Argumentatiivinen osakaavio II tilapäivityksestä I

Samalla on kuitenkin syytä panna merkille kyseisen argumentin melko ilmeinen dialektinen heikkous. Argumentti on heikko ensinnäkin sen vuoksi, että ratkaisevan ulkonäöllisen eron puute ei ainakaan aina ole luotettava merkki ratkaisevan moraalisen eron puutteesta. Esimerkiksi tietty ihminen ja tätä ihmistä mallintava vahanukke eivät välttämättä ulkonäöllisesti eroa lainkaan toisistaan, mutta ainoastaan ihmisellä on moraalisesti arvokkaaksi tekeviä ominaisuuksia⁶⁹. Toiseksi on ongelmallista, että argumentissa tiettyjen partikulaarien lampaiden ja tietyn partikulaarin koiran välisen ulkonäöllisen eron puutteella perustellaan yleisesti lampaiden ja koirien välillä vallitsevaa, moraalisesti ratkaisevan eron puutetta. Tällainen yleistäminen ei nimittäin näytä oikeutetulta, etenkin kun huomioidaan, että jotkin koirat, esimerkiksi kaikki mopsit, eroavat ulkonäöllisesti tyystin lampaista. Koska kyseinen argumentti on suhteellisen heikko ja siksi helpohkosti kumottavissa, tulee se maksimaalisen argumentatiivisen analyysin periaatteen (ks. 2.3.2) mukaisesti erottaa osakaaviossa I esitetystä, potentiaalisesti vahvemmassa argumentista ja rekonstruoida näiden välinen argumentaatorakenne moninkertaiseksi kaaviossa 6.2 (ks. alla) kuvatulla tavalla.

⁶⁹ Kyseinen vastaesimerkki on muodostettu hyödyntämällä symptomaattisen skeemaan käyttöä koskevaa kriittistä kysymystä (ks. luku 2.3.2).

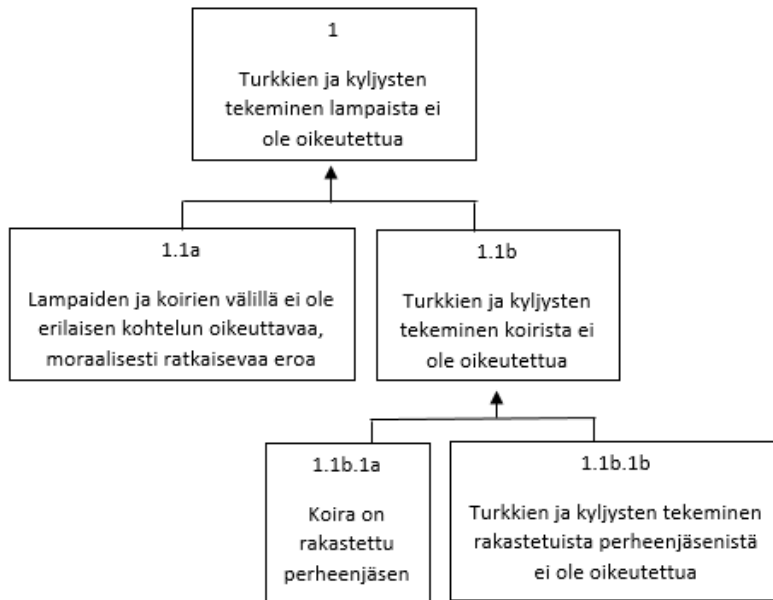
Kaavio 6.3 Argumentatiivinen osakaavio III tilapäivityksestä I

Seuraavaksi kaavion rekonstruoinnissa on selvitettävä, onko väite ”Lampaiden ja koirien välillä ei ole erilaisen kohtelun oikeuttavaa, moraalisesti ratkaisevaa eroa”, paitsi perusteluiden kohde, myös itsessään perustelu joillekin muulle väitteelle. Tähän kysymykseen vastaamiseksi on ensiksi huomattava kuinka kyseinen väite implikoi, että mikäli koiraa ei ole oikeutettua kohdella jollakin tietyllä tavalla, ei analogisesti myöskään lampaita ole oikeutettua kohdella tällä samalla tavalla. Koska päivitystekstissä lampaiden kohtelulla viitataan nimenomaisesti turkkien ja kyljysten tekemiseen lampaista, on analogiassa kysymys tarkemmin sanottuna siitä, että mikäli koirista ei ole oikeutettua tehdä turkkeja ja kyljyksiä, myöskään lampaista ei ole oikeutettua tehdä turkkeja ja kyljyksiä⁷⁰. Koska päivitystekstissä lisäksi väitetään koiran olevan rakastettu perheenjäsen⁷¹ ja koska rakastetuista perheenjäsenistä ei yleisen käsityksen mukaan ole oikeutettua tehdä turkkeja ja kyljyksiä, toimii tämä koirien perheenjäsenyyttä koskeva väite edelleen symptomaattisena perusteluna sille, ettei koirista ole oikeutettua tehdä turkkeja ja kyljyksiä. Niinpä analogian mukaan myöskään lampaista ei ole oikeutettua tehdä turkkeja ja kyljyksiä. Näin ollen voidaan perustellusti sanoa, että kappaleen alussa esitetty väite ”Lampaiden ja koirien välillä ei ole erilaisen kohtelun oikeuttavaa, moraalisesti ratkaisevaa eroa” toimii yhtenä premissinä

⁷⁰ Tässä kohdin voidaan kylläkin kriittisesti kysyä, kuinka usein lampaista todellisuudessa tehdään turkkeja keritsemisen sijaan. Saattaa hyvinkin olla, että tarve dramatisoida lampaiden välineellistä kohtelua on johtanut tässä kohden OE:n tekemään topikaalisesti kyseenalaisen ratkaisun. Kiitän John Pajusta tästä huomiosta.

⁷¹ Ks. päivitystekstin kohta ”Yksi näistä on rakastettu perheenjäsen”

päivityksessä ilmaisematonta väitettä ”Turkkien ja kyljysten tekeminen lampaista ei ole oikeutettua” puolustavassa argumentissa⁷². Tämä argumentti on ilmaistu vielä kokonaisuudessaan alla kaaviossa 6.4.

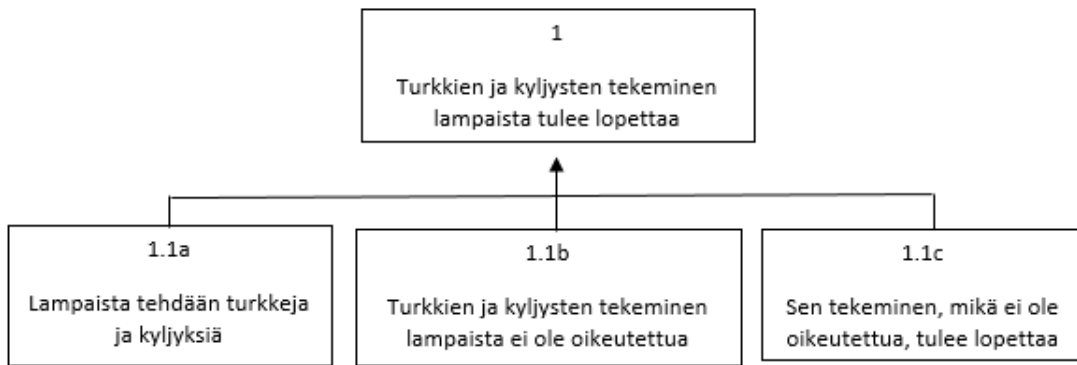

Kaavio 6.4 Argumentatiivinen osakaavio IV tilapäivityksestä I

Edellä rekonstruoitu väite ”Turkkien ja kyljysten tekeminen lampaista ei ole oikeutettua” toimii puolestaan jälleen itse perusteluna seuraavassa argumentissa, jossa kaksi muuta premissiä ovat päivitystekstissä epäsuoraan ilmaistu väite ”Lampaista tehdään turkkeja ja kyljyksiä”⁷³, sekä yleisen taustatiedon nojalla rekonstruoitu ilmaisematon premissi ”Sen tekeminen, mikä ei ole oikeutettua, tulee lopettaa”. Yhdessä nämä premissit perustelevat OE:n maatalouseläinten tehotuotannon lopettamista koskevan tavoitteen kanssa yhteensopivaa ilmaisematonta väitettä ”Turkkien ja kyljysten tekeminen lampaista tulee lopettaa”. Kaaviossa 6.5 alla on kuvaus argumentaation tästä osasta.

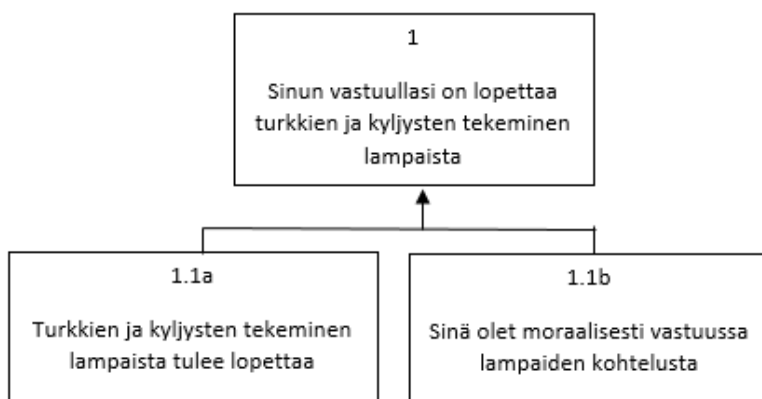
⁷² Viimeksi mainittu väite on samalla linjassa OE:tä koskevan taustatiedon kanssa, sillä lampaista turkkien ja kyljysten tekeminen on paradigmaattinen esimerkki sellaisesta tuotantoeläinten välineellisestä kohtelusta, jonka moraalisen hyväksyttävyyden ja oikeutuksen OE eksplisiittisesti kyseenalaistaa. Näin ollen väitteen rekonstruointi kyseiseen muotoon saa vahvistusta myös taustatiedon nojalla.

⁷³ Ks. päivitystekstin kohta ”lopuista tehdään turkkeja ja kyljyksiä”

Kaavio 6.5 Argumentatiivinen osakaavio V tilapäivityksestä I

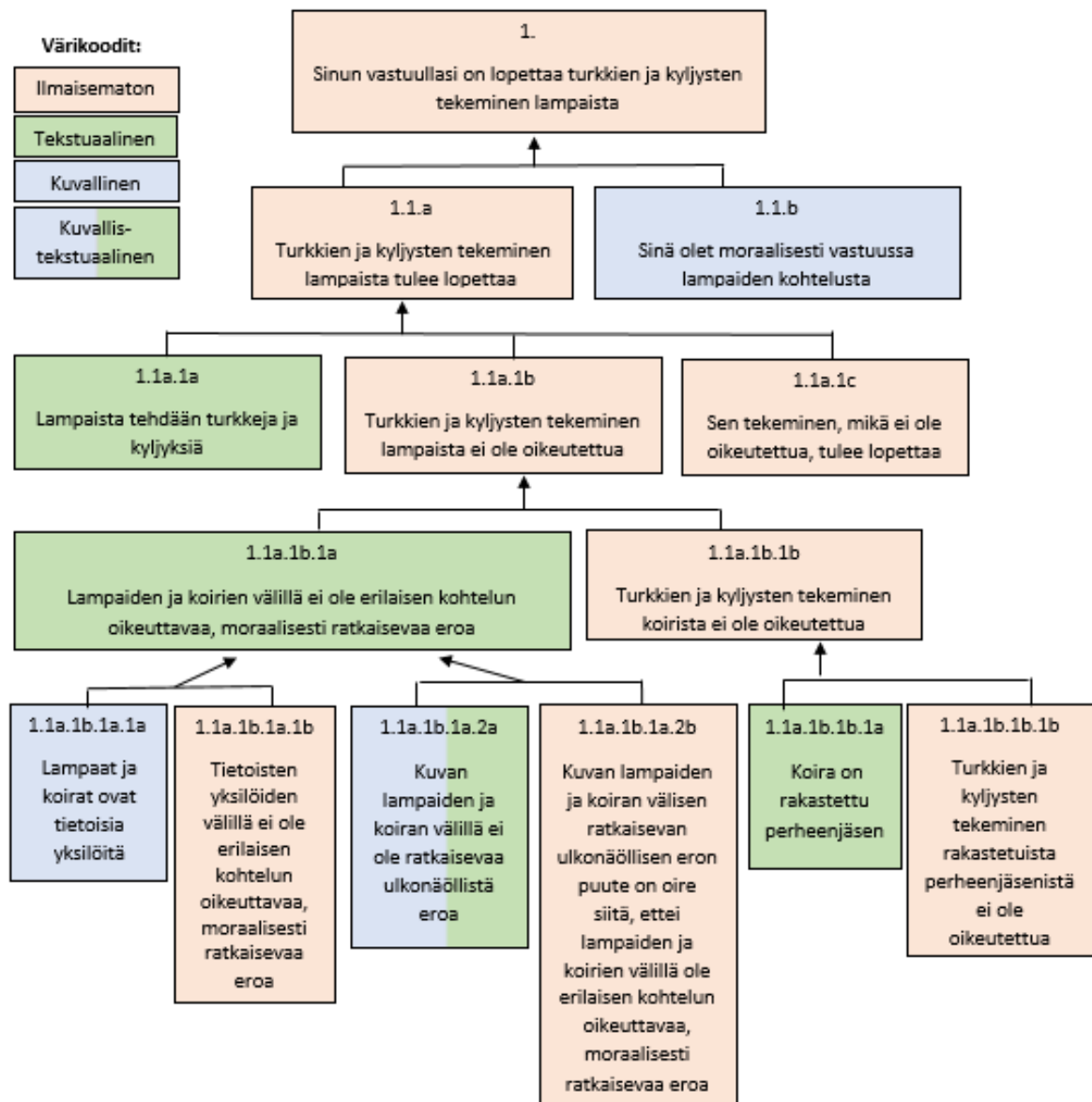
Lisäksi kaavion muodostamisessa on huomioitava vielä analyysin toisessa vaiheessa rekonstruoitu ja toistaiseksi kaavioon sijoittamaton kuvallinen avainsiirto ”Sinä olet moraalisesti vastuussa lampaiden kohtelusta”. Tämä siirto on luontevinta sijoittaa yhteen viimeksi rekonstruoidun väitteen ”Turkkien ja kyljysten tekeminen lampaista on lopettava” kanssa. Yhdessä nämä väitteet perustelevat ilmaisematonta väitettä ”Sinun vastuullasi on lopettaa turkkien ja kyljysten tekeminen lampaista” alapuolisessa kaaviossa 6.6 esitetyllä tavalla.

Kaavio 6.6 Argumentatiivinen osakaavio VI tilapäivityksestä I

Koska tilapäivityksen pohjalta ei ole enää rekonstruoitavissa muita argumentaatioiirtoja, voidaan väitettä ”Sinun vastuullasi on lopettaa turkkien ja kyljysten tekeminen lampaista” pitää samalla tilapäivityksessä puolustettuna näkökantana. Kun kaikki edellä rekonstruoidut

kaavion osat liitetään toisiinsa, saadaan näkyviin tätä näkökantaa tilapäivityksessä puolustavan kompleksisen argumentaation sisältö ja rakenne ja skemaattinen luonne kokonaisuudessaan. Lisäksi kaaviosta käyvät perustelemattomina premisseinä ilmi kaikki argumentaation jaetuiksi materiaalisiksi lähtökohdiksi tarkoitetut siirrot. Rekonstruoitu kokonaiskaavio on esitetty alla kaaviossa 6.7. Kaavioon on analyysin viimeistä vaihetta silmällä pitäen merkitty nyt myös värikoodein näkyviin, mitä esityksellistä perusvalintaa kunkin siirron kohdalla tilapäivityksessä on käytetty. Värikoodeista punainen merkitsee ilmaisematonta, sininen kuvallista, vihreä tekstuaalista ja sinivihreä kuvallis-tekstuaalista siirtoa.

Kaavio 6.7 Argumentatiivinen kokonaiskaavio tilapäivityksestä I

Tämän jälkeen kaavion pohjalta on myös helppo määrittää tilapäivityksen sisältämä erimielisyyden tyyppi, sekä omaksutut keskusteluroolit. Koska tilapäivityksessä ainoastaan OE esittää oman, yhdestä väitteestä koostuvan näkökantansa, eikä myöskään selvästi indikoi vastakkaisen näkökannan olemassaoloa, voidaan erimielisyyden tyyppiksi määrittää yksisuuntainen ja yksitahoinen erimielisyys. Erimielisyyden ratkaisuyrityksessä OE toimii protagonistina ja antagonistin rooli jää vastaavasti sille Facebook-yleisölle, jolle tilapäivitys on suunnattu.

6.4 Esityksellisten tekniikoiden retoristen funktioiden analyysi

Analyysin viimeisessä vaiheessa tehtävänä on selvittää, mitä potentiaalisia retorisia funktioita protagonistin tilapäivityksessä käyttämällä esityksellisillä tekniikoilla on. Tarkemmin sanottuna tehtävänä on tällöin tarkastella, miten protagonistin tilapäivityksessä mahdollisesti pyrkii lisäämään tekemiensä topikaalisten valintojen hyväksyttävyyttä kommunikoimalla valinnat tietyllä tavoin. Menetelmässäni tähän yritetään vastata identifioimalla protagonistin topikaalisten valintojen hyväksyttävyyteen liittyviä strategisia haasteita, joiden retorisia ratkaisuja tai osaratkaisuja käytetyt esitykselliset tekniikat mahdollisesti toimivat.

Olen koonnut alla olevaan taulukkoon 6.1 useita tilapäivityksestä I identifioimiani strategisia haasteita mahdollisine esityksellisine ratkaisuineen. Vaikka taulukko on varsin kattava, en kuitenkaan missään nimessä väitä, että se olisi tyhjentävä katsaus kaikista tilapäivityksessä käytettyjen esityksellisten tekniikoiden potentiaalisista retorisista funktioista. Taulukossa esitetään vasemmalta alkaen tarkasteltava topikaalinen valinta, tämän valinnan hyväksyttävyyttä koskeva mahdollinen strateginen haaste, haasteen ratkaisemiseen mahdollisesti käytetty esityksellinen tekniikka, tuon tekniikan potentiaalinen retorinen efekti, sekä viimein esityksellisen tekniikan potentiaalinen retorinen funktio. Samalla taulukko edustaa näkemykseni mukaan yhtä selkeää tapaa tuottaa ja raportoida analyysin viimeinen vaihe silloin, kun tavoitteena on yleiskuvan muodostaminen esityksellisistä

retorisista funktioista. Keskityn seuraavassa vielä hieman tarkemmin kolmeen taulukossa esitettyyn strategiseen haasteeseen

Taulukko 6.1 OE:n käyttämien esityksellisten tekniikoiden potentiaaliset retoriset funktiot identifioitujen strategisten haasteiden mahdollisina ratkaisuyrityksinä tilapäivityksessä I

Tehty topikaalinen valinta	Topikaalista valintaa koskeva mahdollinen strateginen haaste	Strategisen haasteen ratkaisuun mahdollisesti liittyvä esityksellinen tekniikka	Esityksellisen tekniikan potentiaalinen retorinen efekti	Esityksellinen tekniikan potentiaalinen retorinen funktio
1 <i>Sinun vastuullasi on lopettaa turkkien ja kyljysten tekeminen lampaista</i>	Näkökanta vaikuttaa liian radikaalilta ja aiheuttaa siten antagonistissa protagonistin pyrkimykset tyhjäksi tekevän vastareaktion	Näkökannan jättäminen ilmaisemattomaksi	Näkökannan radikaalius ei ole samalla tavalla välittömästi havaittavissa antagonistille	Näkökannan radikaalius ei synnytä antagonistissa välitöntä kriittistä vastareaktiota
1.1b <i>Sinä olet moraalisesti vastuussa lampaiden kohtelusta</i>	Antagonisti ei empimättä hyväksy moraalista vastuutaan lampaista tai niiden kohtelusta	Lammasjoukon kohti käännetyt, ikään kuin antagonistin katseeseen vastaavat katseet	Antagonisti tulee kokemuksellisella tavalla tietoisemmaksi moraalista vastuustaan	Antagonisti hyväksyy lampaita koskevan moraalisen vastuunsa
	Antagonisti vetoaa itsensä ja lampaiden väliseen ratkaisevaan eriarvoisuuteen vastuunsa välttämiseksi	Eläinjoukon tasalta otettu kuvakulma, joka sijoittaa antagonistin samalle tasalla eläinten kanssa	Antagonistin on vaikeampi nähdä itseään ratkaisevasti eriarvoisena lampaiden kanssa	
1.1a.1b.1a <i>Lampaiden ja koirien välillä ei ole erilaisen kohtelun oikeuttavaa, moraalisesti ratkaisevaa eroa</i>	Antagonisti sijoittaa koiran arvohierarkiassa lampaan yläpuolelle, eikä hyväksy premissiä sille tarjotuista perustelusta huolimatta	Lampaat ja koira ovat kuvassa sijoitettu suurin piirtein samalla tasalle ja koira on lampaiden seassa	Antagonistin on aiempaa vaikeampi ylläpitää käsitystään koirista lampaita ylempiarvoisina olentoina kuvan liudentaessa tätä erottelua	Antagonisti luopuu lampaita ja koiria koskevasta arvohierarkisoinnista, mikä samalla edistää premissin hyväksyttävyyttä

1.1a.1b.1a.1a <i>Lampaat ja koirat ovat tietoisia yksilöitä</i>	Antagonisti ei empimättä hyväksy lampaiden olevan tietoisia ja yksilöllisiä olentoja	Tietyllä tavoin rajattu valokuva lampaiden ja koirien poseeruksesta kohti käännettyine katseineen ja yksilöitävine kasvopiirteineen (kompleksinen valokuvallinen metonymia)	Antagonistin on vaikea kyseenalaistaa lampaiden tietoisuutta ja yksilöllisyyttä valokuvan näitä piirteitä konkretisoivan ”todistusvoiman” edessä.	Antagonisti hyväksyy lampaiden olevan yksilöllisiä ja tietoisia olentoja
1.1a.1b.1a.2a <i>Kuvan koiran ja lampaiden välillä ei ole ratkaisevaa ulkonäöllistä eroa</i> ja 1.1a.1b.1a.2b <i>Kuvan lampaiden ja koiran välisen ratkaisevan ulkonäöllisen eron puute on oire siitä, ettei koirien ja lampaiden välillä ole erilaisen kohtelun oikeuttavaa, moraalisesti ratkaisevaa eroa</i>	Antagonisti kyseenalaistaa argumentin premissin 1.1a1b.1a.2b nojalla, koska ratkaisevan ulkonäöllisen eron puutteesta ei seuraa moraalisesti ratkaisevan eron puutetta ja/tai koska ratkaisevan ulkonäöllisen eron puute ei päde kaikkiin lampaisiin ja koiriin	Kuvallis-tekstuaalinen arvoitus keskeisine elementteineen	Kokemus kuvan lampaiden ja koiran välisen ratkaisevien ulkonäöllisten erojen puutteesta on niin voimallinen, että antagonisti assosioi sen moraalisesti ratkaisevan eron puutteeseen, eikä siksi huomaa kyseenalaistaa premissiä 1.1a.1b.1a.2b	Antagonisti ei kyseenalaista premissiä 1.1a.1b.1a.2b vaan pitää sen yhdessä premissin 1.1a.1b.1a.2a kanssa muodostamaa yksinkertaista argumenttia vahvana
		Premissin 1.1a.1b.1a.2b jättäminen ilmaisemattomaksi	Antagonistin on hankalampi hahmottaa premissin 1.1a.1b.2b täsmällinen sisältö ja siten kyseenalaistaa se	
<i>Topikaaliset valinnat kokonaisuudessaan</i> 1—1a.1b.1a.2b	Antagonisti ei kiinnostu Facebookin informaatioähkyssä ympäristössä esitetystä argumentaatiosta, saati sen hyväksyttävyydestä	Kuvallis-tekstuaalinen arvoitus keskeisine elementteineen	Tilapäivitys ja sen sisältämä argumentti näyttävät selvitettävänä ja ratkaisua kaipaavana hauskana haasteena	Antagonisti suhtautuu argumenttiin kiinnostuneesti

Ensimmäinen haasteista liittyy OE:n tekemien topikaalisten valintojen hyväksyttävyyteen kokonaisuudessaan. Koska Facebook on informaatioähky ympäristö, jossa käyttäjien huomio on usein lyhyttä ja tempoilevaa, saattaa OE ennakoida strategiseksi haasteekseen,

että antagonistin ei kiinnitä huomiota OE:n esittämään argumentaatioon, jolloin myöskään kysymys sen hyväksyttävyydestä ei ylipäätään nouse esiin (ks. luku 5.1.3). Siksi onkin mahdollista, että tiettyjen tilapäivityksessä käytettyjen esityksellisten tekniikoiden funktiona on ratkaista kyseinen strateginen haaste herättämällä antagonistin huomio ja ylläpitämällä tämän mielenkiintoa. Erityisesti tässä yhteydessä on pantava merkille päivityksessä käytetty kuvallis-tekstuaalinen arvoitus, jossa koira tulee löytää lampaiden joukosta. Koska kyseinen arvoitus on potentiaalisesti hauska ja haastava, saattaa sen retorisenä funktiona olla antagonistin huomion imeminen tilapäivitykseen ja siten siinä esitettyyn argumentaatioon (ks. luku 3.3.1).

Toinen tarkastelemani haaste koskee puolestaan topikaalisen potentiaalisen joukosta valittua premissiä 1.1a.1b.1a.1a: ”Lampaat ja koirat ovat tietoisia yksilöitä”. Tämän premissin kohdalla OE ennakoimana strategisena haasteena saattaa olla se, että antagonistin ei empimättä hyväksy etenkään lampaiden olevan tietoisia ja yksilöllisiä olentoja⁷⁴. Haasteen potentiaalisena ratkaisuyrityksenä voi puolestaan toimia premissin ilmaisussa käytetty kompleksinen valokuvallinen metonymia, jossa yksilöitävissä olevat lampaat näyttävät poseeraavan kameralle. Käyttämällä kyseistä tekniikkaa OE saattaa nimittäin pyrkiä ”todistamaan” lampaiden yksilöllisen ja tietoisien luonteen antagonistille. Tämä ”todistaminen” perustuisi olennaisesti valokuvaan yleisesti liitetyn todistusvoiman hyödyntämiseen yhdessä lampaiden yksilöllisyyttä konkretisoivien ja tietoisuudesta kielivien vihjeiden, eli eläinten kameraa kohti suuntautuneiden katseiden, yksilöitävien kasvopiirteiden ja poseeraamisen kanssa (ks. luku 3.3.1).

Kolmas ja viimeinen tässä esiin nostettavista haasteista liittyy väitteen 1.1a.1b.1a ”Lampaiden ja koirien välillä ei ole erilaisen kohtelun oikeuttavaa, moraalisesti ratkaisevaa eroa” puolustukseksi valittuun argumenttiin, joka koostuu premisseistä 1.1a.1b.1a.2a ”Kuvan koiran ja lampaiden välillä ei ole ratkaisevaa ulkonäöllistä eroa” ja 1.1a.1b.1a.2b ”Kuvan lampaiden ja koiran välisen ratkaisevan ulkonäöllisen eron puute on oire siitä, ettei koirien ja lampaiden välillä ole erilaisen kohtelun oikeuttavaa, moraalisesti ratkaisevaa

⁷⁴ Kuten esimerkiksi Aaltola (2004, 21–22) on todennut, lemmikeistä poiketen tuotantoeläimet tavataan länsimaissa määritellä ei-mielellisiksi, puhtaasti fysiologisiksi olennoiksi, joilla ei sen vuoksi myöskään ole moraalista arvoa.

eroa”. Koska kyseinen argumentti on dialektisesti tarkastellen varsin heikko, saattaa OE ennakoita tämän strategiseksi haasteekseen ja pyrkiä siksi valitsemillaan esityksellisillä tekniikoilla retorisesti paikkaamaan ja osin jopa ylittämään nämä heikkoudet. Tämän seikan ymmärtämiseksi on olennaista huomata, kuinka tiettyjä, analyysin toisessa vaiheessa eriteltyjä esityksellisiä tekniikoita käyttämällä tilapäivityksessä tehdään potentiaalisesti hyvin vahvalla ja kokemuksellisella tavalla havaittavaksi kuvan lampaiden ja koiran välisen, ulkonäöllisesti ratkaisevan eron puuttuminen. Tämä voimallinen havainto saattaa puolestaan ehkäistä antagonistin kykyä tehdä argumenttia vahingoittava, mutta dialektisesti relevantti erottelu ulkonäöllisesti ratkaisevan ja moraalisesti ratkaisevan eron välillä. Lisäksi tämän erottelun tekemistä oletettavasti vaikeuttaa myös argumentin premissin 1.1a.1b.1a.2b jättäminen ilmaisemattomaksi. Näin ollen OE saattaa pyrkiä mainittuja esityksellisiä tekniikoita yhdessä käyttämällä retorisesti houkuttelemaan antagonistin hyppäämään havainnostaan suoraan johtopäätökseen sen tarkemmin argumenttiin liittyviä heikkouksia pohtimatta. Mikäli näin on, suistuu OE:n strateginen luovinta kuitenkin tässä kohdin ilmiselvästi raiteiltaan tehokkuuspyrkimyksen ylittäessä järkevyysspyrkimyksen (ks. luku 3.1).

7 TOINEN ANALYYSI: TURKISELÄINTEN JA IHMISTEN VÄLILLÄ EI OLE MORAALISESTI RATKAISEVAA EROA

Kuva 7.1 Tilapäivitys II

Tässä luvussa analysoin kehittämäni pragma-dialektista menetelmää käyttäen rajatuilta osin yllä esitettyä tilapäivitystä II (ks. kuva 7.1). OE on lisännyt tilapäivityksen aikajanelle toinen joulukuuta 2014 ja se oli saanut hakuhetkellä (8.3.2015) osakseen 297 tykkäystä ja kolme jakoa, muttei yhtäkään kommenttia. Kyseisen tilapäivitys sisältää päivitystekstin ohella kolme vierekkäistä päivityskuvaa, joista kunkin voi yksi kerrallaan hiirellä klikkaamalla avata suurempana esiin. Rajaan kuitenkin analyysini koskemaan tarkemmin vain kuvista ensimmäisenä vasemmalla olevaa päivityskuvaa I (ks. kuva 7.2 seuraavalla sivulla), sillä, kuten analyysin edetessä käy ilmi, se edustaa yhdessä päivitystekstin sisältämien tulkinnallisten vihjeiden kanssa yhtä eheää argumentatiivista kokonaisuutta.

Kuva 7.2 Päivityskuva I

7.1 KUVAILU

Päivityskuva I koostuu edelleen kolmen valkokuvan muodostamasta neliön muotoisesta sommitelmasta. Vaikka sommitelman sisältämiä valokuvia ei voi todellisuudessa enää klikata erikseen auki, olen analyysin seurattavuuden parantamiseksi kuitenkin erottanut nämä kuvat toisistaan, sekä nimennyt ne oikealta ylhäältä aloittaen osakuviksi IA, IB ja IC (ks. kuvat 7.3, 7.4 ja 7.5 alla). Käyn seuraavassa kuvaillen läpi kunkin osakuvan keskeiset elementit ja piirteet yksi kuva kerrallaan.

Kuva 7.3 Osakuva IA

Hieman oikealta etu- ja alaviistosta otetussa osakuvassa IA (ks. kuva 7.3 yllä) näkyy vihreä telttakatos, jonka etuyläliepeessä lukee valkoisella ”Oikeutta eläimille”. Telttakatoksessa on kaksi henkilöä, punatakkainen nainen ja harmaatakkainen mies, jotka seisovat kahden pöydän takana. Vasemman puoleisen pöydän etureunaan on kiinnitetty kaksi lappua, joista vasemmalla olevassa lukee hädän tuskin erotettavasti ”Allekirjoita vetoomus” ja oikeassa ”eläinten puolesta!”. Pöydän päällä sijaitsee avonainen kansio. Oikeanpuoleinen pöytä on verhoiltu vihreällä pressulla, jossa esiintyy Oikeutta eläimille -järjestön logo (valkoinen käpälä ja nyrkki mustan tähden päällä), sekä sen perässä eri kirjaisintyypeillä tyylitelty, mustalla ja valkoisella kirjoitettu teksti ”oikeutta eläimille”. Pressun alareunassa on myös Oikeutta eläimille -järjestön kotisivuosoite. Pöydän päälle on kasattu useita paperi-, tai lehdykkäpinoja.

Lisäksi kuvassa etualalla vasemmalla seisoo kolmas, punahousuinen mieshenkilö, joka on kääntynyt katoksessa olijoiden puoleen. Mies hymyilee ja on nostanut oikean kätensä lähelle

kasvojaan, näyttäen olevan juomassa jotain. Teltassa oleva punatakkinen nainen katsoo miestä hymyillen. Teltassa oleva harmaatakkinen mies on puolestaan joko juuri tarttunut yhteen oikealla pöydällä olevista lehdykkäpinoista, tai laskemassa sitä käsistään. Kuvan etualalla näkyy myös harmaata katukivetystä. Kuvan taustan muodostavat rakennuksen julkisivu, sekä telttakatoksen takana näkyvä liikkeen ikkuna.

Kuva 7.4 Osakuva IB

Suoraan edestäpäin otetussa osakuvassa IB (ks. kuva 7.4 yllä) näkyy häkissä oleva kettupukuinen hahmo. Kettuhahmo istuu häkissä polvillaan jalkojensa päällä ja pitää tassuja sylissään. Hahmo katsoo suoraan kuvaajaa kohden ja kuva on otettu hahmon tasalta. Kuvassa oleva, puukehikoinen verkkohäkki muistuttaa ulkonäöltään turkiseläinten pidossa käytettyjä häkkeitä. Häkki ei sisällä kettuhahmon lisäksi muuta kuin kaksi alustaa, joiden päällä hahmo on. Häkin edessä molemmin puolin palaa joukko hautakynttilöitä. Kynttilöistä yksi on häkin oikealla ja loput vasemmalla puolen. Lisäksi kuvan vasemmassa reunassa

erottuu suurin piirtein puolet mustatakkisesta ja mustapipoisesta mieshenkilöstä. Loput henkilöstä rajautuu kuvan ulkopuolelle. Kuvan alaosassa näkyy myös harmaata katukivetystä. Kuvan taustan muodostaa kolme liikkeen ikkunaa, joista keskimäinen näkyy koko leveydeltään ja kaksi reunimmaista vain osittain.

Kuva 7.5 Osakuva IC

Kolmas ja alimmainen sommitelman osakuva IC (ks. kuva 7.5 yllä) osin toistaa kahden edellisen kuvan sisältöjä ja nivoo ne yhteen laajemman, selvästi oikealta etuviistosta otetun kuvakulman avulla. Samalla kuva tuo näkyviin uutta informaatiota. Osakuvan IA vihreä telttakatos näkyy nyt sivusuunnasta kuvattuna. Telttakatoksen pöytien edessä on tässä kuvassa neljä ihmistä, joista vihreätakkinen henkilö on kumartunut kirjoittamaan pöydällä olevaan kansioon. Lisäksi teltan sisällä seisoo neljä henkilöä, joista kaksi ovat aiemmin mainitut punatakkinen nainen ja harmaatakkinen mies. Myös osakuvan IB häkissä oleva kettuhahmo näkyy nyt sivusuunnasta kuvattuna ja katsoja huomaa häkin sijaitsevan heti telttakatoksen vieressä oikealla puolella. Edellisestä kuvasta poiketen kettuhahmo riiputtaa päätään ja on painanut oikean tassunsa häkin verkkoa vasten. Kuvasta käy myös ilmi, että hautakenttilöitä on runsaasti häkin oikealla puolellakin. Lisäksi kahdessa edellisessä kuvassa esiintynyt katukivetys paljastuu kuvassa osaksi samaa katua, jota koristavat valosarjat ja reunustavat useat rakennukset. Edellisten kuvissa esiintyneet liikkeen ikkunat puolestaan osoittautuvat apteekin vierekkäisiksi ikkunoiksi. Edelleen osakuvassa IB puoliksi näkynt

mustatakkinen ja -pipoinen mieshenkilö näkyy tässä kuvassa kokonaisuudessaan. Mies pitelee yhdessä toisen, punakenkäisen mieshenkilön kanssa valkoista lakanaa. Lakanassa lukee ylhäällä mustalla teksti ”TURKIS TARHAT”, sekä sen alla ”2000-LUVUN KESKITYS-LEIRIT”. Lisäksi lakanassa on kaksi punaista tassun jälkeä. Miehet ja lakana on sijoiteltu kuvan oikeaan reunaan, heti kettuhäkin oikealla puolen ja heidän rintamasuuntansa on sama kuin kettuhäkin ja telttakatoksen.

Edellä kuvaillun päivityskuvan I muodostavien osakuvien ohella analyysini kohteena on myös soveltuvilta osin tilapäivityksen sisältämä päivitysteksti. Tekstissä sanotaan: ”Tässä vielä tunnelmia viime perjantaina vietetystä kansainvälisestä turkisten vastaisesta päivästä. Helsingissä näytettiin kuvia suomalaisilta turkistarhoilta ja Turussa kettupukuun pukeutunut ihminen havainnollisti, millaisessa tilassa tarhaketut viettävät koko elämänsä”⁷⁵. Päivitystekstin perusteella päivityskuvan 1 osakuvien voidaan päätellä otetun Turussa.

7.2 Avainsiirtojen paikantaminen ja rekonstruointi

Päivityskuvan I sisältämien osakuvien ja kuvatekstin, sekä päivitystekstin nojalla tilapäivityksestä II on rekonstruoitavissa neljä avainsiirtoa. Avainsiirroista ensimmäinen on paikannettavissa osakuvan IC lakanassa esiintyvään kuvatekstiin ”TURKIS TARHAT 2000-LUVUN KESKITYS-LEIRIT”. Koska osakuva IC on otettu turkittomuuteen kannustavasta tapahtumasta ja sen on julkaissut järjestö, joka tuomitsee eläineettisen positionsa mukaan jyrkästi sekä turkistarhauksen että spesismän, voidaan kuvateksti tämän taustatiedon valossa ja kommunikaatiosääntöjen nojalla rekonstruoida ongelmitta väitteeksi: *Turkistarhat ovat 2000-luvun keskitysleirejä*⁷⁶.

⁷⁵ Tekstissä mainittua kansainvälistä turkisten vastaista päivää (Fur Free Friday) vietetään Animalian kotisivujen mukaan 28.11 ja sen tarkoituksena on kannustaa ihmisiä turkittomuuteen (Ks. <http://www.animalia.fi/turkitonperjantai> ja <http://www.animalia.fi/en/tiedotteet/suomi-kansainv%C3%A4lisen-turkistarhauksen-vastaisen-kampanjoinnin-huomion-kohteena-perjantain> Luettu 26.5.2016)

⁷⁶ Mikäli samaa lakanaa pitelisivät esimerkiksi turkistarhaajat, tai kuva olisi julkaistu jollakin turkistarhauksen myönteisesti suhtautuvalla sivustolla, ei tällainen rekonstruointi olisi toisen kommunikaatiosäännön (ole rehellinen) valossa enää mielekäs. Tällöin mielekkäämpää olisikin tekstin tulkitseminen ironiaksi.

Toisen avainsiirron paikantamiseksi ja rekonstruoimiseksi on huomio puolestaan kiinnitettävä etenkin osakuvaan IA ja IC. Imitasollaan kyseiset kuvat elementteineen voidaan tulkita⁷⁷ dokumenteiksi OE:n ruohonjuuritason toiminnasta Turun kävelykadulla turkistenvastaisena päivänä. Kuvien perusteella tähän toimintaan on tuolloin sisältynyt keskustelua kiinnostuneiden kansalaisten kanssa, esitteiden jakoa, nimien keräämistä vetoomukseen, sekä kettuhahmoon liittyvä katuperformanssi. Tämän dokumentoinnin ohella kyseiset valokuvat toimivat kuitenkin myös synekdokeena OE:n turkistenvastaiselle toiminnalle yleisemmin. Koska lisäksi kuvissa tuodaan esiin monenlaisia OE:n käyttämiä vaikuttamiskeinoja, representoidaan OE:ta kuvissa erityisen aktiivisena ja monipuolisena toimijana. Kun nämä huomiot vielä suhteutetaan muodostumassa olevaan argumentatiiviseen kokonaiskuvaan, voidaan toinen avainsiirto rekonstruoida väitteeksi: *Oikeutta Eläimille -järjestö ajaa aktiivisesti ja monin tavoin turkistarhauksen lopettamista.*

Kolmannen avainsiirron rekonstruoimisessa tärkeänä vihjeenä toimii päivitystekstin kohta ”Turussa kettupukuun pukeutunut ihminen havainnollisti, millaisessa tilassa tarhaketut viettävät koko elämänsä”. Osakuvia IB ja IC katsomalla selviää, että tekstissä viitattu tila, eli tarhahäkki on paitsi varsin ahdas kettuhahmon kokoon nähden, myös tyhjä, jonka voidaan tulkita merkitsevän virikkeettömyyttä. Osakuvissa näkyvä, tarhaketuja representoiva kettuhahmo puolestaan viestittää asennoillaan, etenkin kuvassa IC häkkiä vasten nostetulla tassullaan, sekä alas painetulla päällään tiettyä toivottomuutta, alistuneisuutta, sekä avun tarvetta⁷⁸. Lisäksi osakuvissa esiintyvät hautakynntilät häkin edessä ovat tässä kontekstissa ilmeinen symbolinen ilmaus niistä lukuisista ketuista, jotka ovat kuolleet kettutarhoilla. Verenpunaiset tassunjäljet kuvan IC lakanassa viestivät puolestaan metonymisesti turkiseläinten kokemasta väkivaltaisesta kohtelusta. Nämä huomiot yhteen kooten kolmas avainsiirto voidaan rekonstruoida väitteeksi: *Apua tarvitsevat tarhaketut elävät ja kuolevat*

⁷⁷ Tulkinnan pohjana on yleinen järjestöjen katukampanjointia koskeva tietämys. Tämän tietämyksen nojalla esimerkiksi kuvan IA teltassa olijoiden voidaan tulkita olevan OE:n aktivisteja ja heidän kanssaan keskustelemaan punahousuisen miehen olevan toiminnasta kiinnostunut kansalainen. Samaten pöydällä lepäävät lappuset ovat tulkittavissa kampanjamateriaaliksi, joita tällaisissa tilanteissa on tapana kiinnostuneille jakaa.

⁷⁸ On myös merkille pantavaa, että kettuhahmon asennot ja eleet kuvissa IB ja IC assosioituvat helposti kerjäämiseen ja kerjäläisyyteen, mikä omalta osaltaan vahvistaa tekemääni tulkintaa. Kiitän John Pajusta tästä huomiosta.

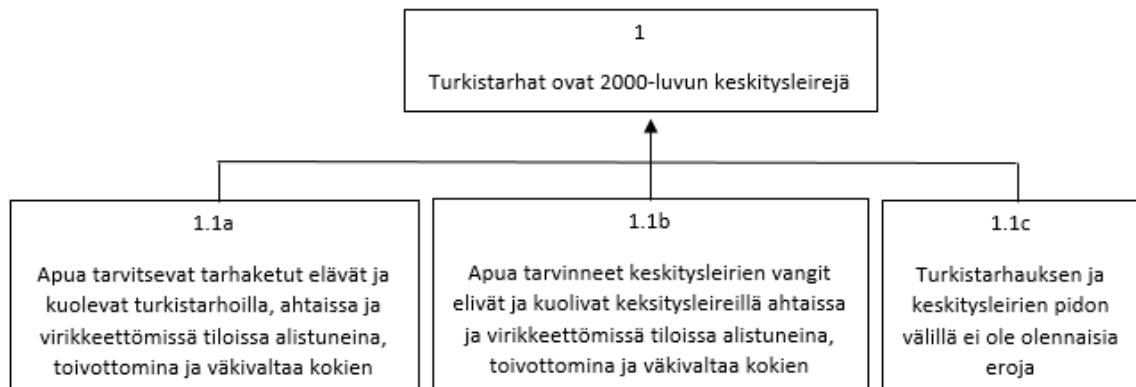
turkistarhoilla, ahtaissa ja virikkeettömissä tiloissa alistuneina, toivottomina ja väkivaltaa kokien.

Neljännän avainsiirron rekonstruoinnaksi on vielä huomattava, kuinka osakuvassa IB kettuhahmo katsoo suoraan kohti kameraa ja näin näyttää vastaavan kuvan katsojan katseeseen. Samaan tapaan kuin tilapäivityksen I kohdalla (ks. luku 6.2), tämä on tulkittava katsojan vastuuttamiseksi. Kun otetaan huomioon muodostumassa oleva argumentatiivinen kokonaisuus, voidaan tarkentaa, että kuvan katsojaa vastuullistetaan OE:n tavoitteiden mukaisesti nimenomaan turkistarhauksen lopettamisesta. Siksi neljäs ja viimeinen avainsiirto voidaan rekonstruoida katsojaa sinä-muodossa puhuttelevaksi väitteeksi: *Sinä olet moraalisesti vastuussa turkistarhauksen lopettamisesta.*

7.3 Dialektisen kokonaiskuvan muodostaminen

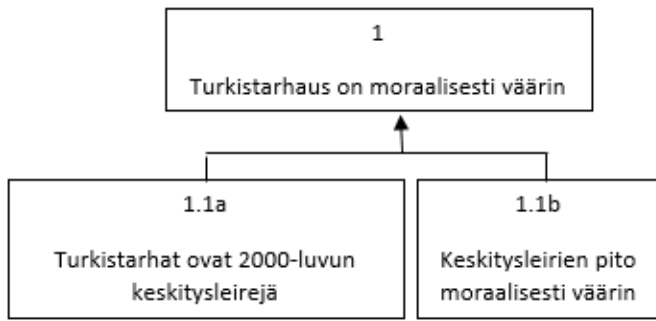
Avainsiirtojen, OE:ta koskevan taustoittavan tiedon ja muiden analyysin apuvälineiden avustuksella tilapäivityksestä II on muodostettavissa koherentti dialektinen kokonaiskuva. Aloitan argumentaatiokaavion rakentamisen ja siten dialektisen kokonaiskuvan muodostamisen edellä ensimmäiseksi rekonstruoidusta avainsiirrosta ”Turkistarhat ovat 2000-luvun keskitysleirejä”. Kyseiselle, turkistarhauksen ja keskitysleirit analogisesti rinnastavalle väitteelle on rekonstruoitavissa sitä puolustava argumentti, jonka yhtenä premissinä toimii puolestaan edellä niin ikään rekonstruoitu avainsiirto ”Apua tarvitsevat tarhaketut elävät ja kuolevat turkistarhoilla, ahtaissa ja virikkeettömissä tiloissa alistuneina, toivottomina ja väkivaltaa kokien”. Turkistarhauksen ja keskitysleirien analogisuuden perustelemiseksi tätä premissiä on kuitenkin täydennettävä tilapäivityksessä ilmaisemattomaksi jääneellä ja keskitysleirien kauhuja koskevan yleisen taustatiedon nojalla rekonstruoidulla premissillä ”Apua tarvitsevat keskitysleirien vangit elivät ja kuolivat keskitysleireillä ahtaissa ja virikkeettömissä tiloissa alistuneina, toivottomina ja väkivaltaa kokien”. Lisäksi turkistarhauksen ja keskitysleirien järkevä analoginen rinnastaminen edellyttää, että turkistarhauksen ja keskitysleirien pidon välillä ei ole relevantteja eroja (ks. luku 2.3.2). Siksi argumenttia on maksimaalisen järkevän tulkinnan periaatteen mukaisesti

täydennettävä vielä premissillä ”Turkistarhauksen ja keskitysleirien pidon välillä ei ole olennaisia eroja”. Kokonaisuudessaan edellä rekonstruoitu argumentaatio voidaan esittää osakaavion I tapaan (ks. kaavio 7.1 alla).

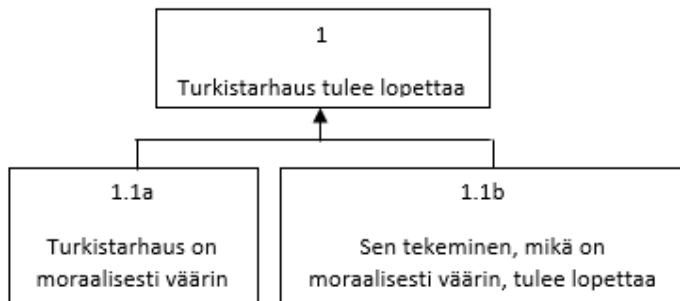
Kaavio 7.1 Argumentatiivinen osakaavio I tilapäiviyksestä II

Koska keskitysleirien pitoa pidetään yleisesti kauhistuttavana ja moraalisesti tuomittavana ja koska OE tuomitsee samoin myös turkistarhauksen moraalittomana, on ilmeistä, että rinnastamalla turkistarhauksen ja keskitysleirit OE argumentoi edelleen sen väitteen puolesta, että turkistarhaus on, keskitysleirien tapaan, moraalisesti väärin. Siten edellä mainittu väite ”Turkistarhat ovat 2000-luvun keskitysleirejä” yhdessä tilapäiviyksessä implisiittiseksi jätetyn premissin ”Keskitysleirit ovat moraalisesti väärin” kanssa muodostavat analogista skeemaa käyttävän argumentin ilmaisemattomalle väitteelle ”Turkistarhaus on moraalisesti väärin”. Osakaaviossa II alla (ks. kaavio 7.2) esitetään tämä osa kokonaisargumentista.

Kaavio 7.2 Argumentatiivinen osakaavio II tilapäivityksestä II

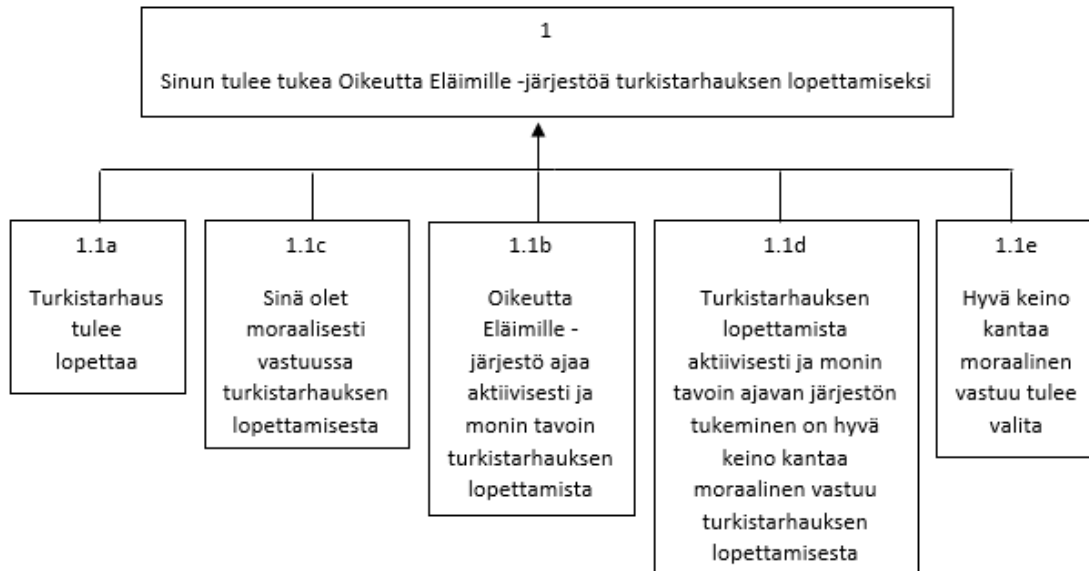
Kun väitettä ”Turkistarhaus on moraalisesti väärin” täydennetään puolestaan ilmaisemattomalla ja yleisen taustatiedon nojalla rekonstruoidulla väitteellä ”Sen tekeminen, mikä on moraalisesti väärin, tulee lopettaa”, muodostavat nämä kaksi väitettä argumentin tilapäivityksessä niin ikään ilmaisemattomatta jääneelle ja OE tavoitteiden kanssa yhteensopivalle väitteelle, ”Turkistarhaus tulee lopettaa”. Tämä osa argumentaatiota on esitetty osakaaviossa III alla (ks. kaavio 7.3).

Kaavio 7.3 Argumentatiivinen osakaavio III tilapäivityksestä II

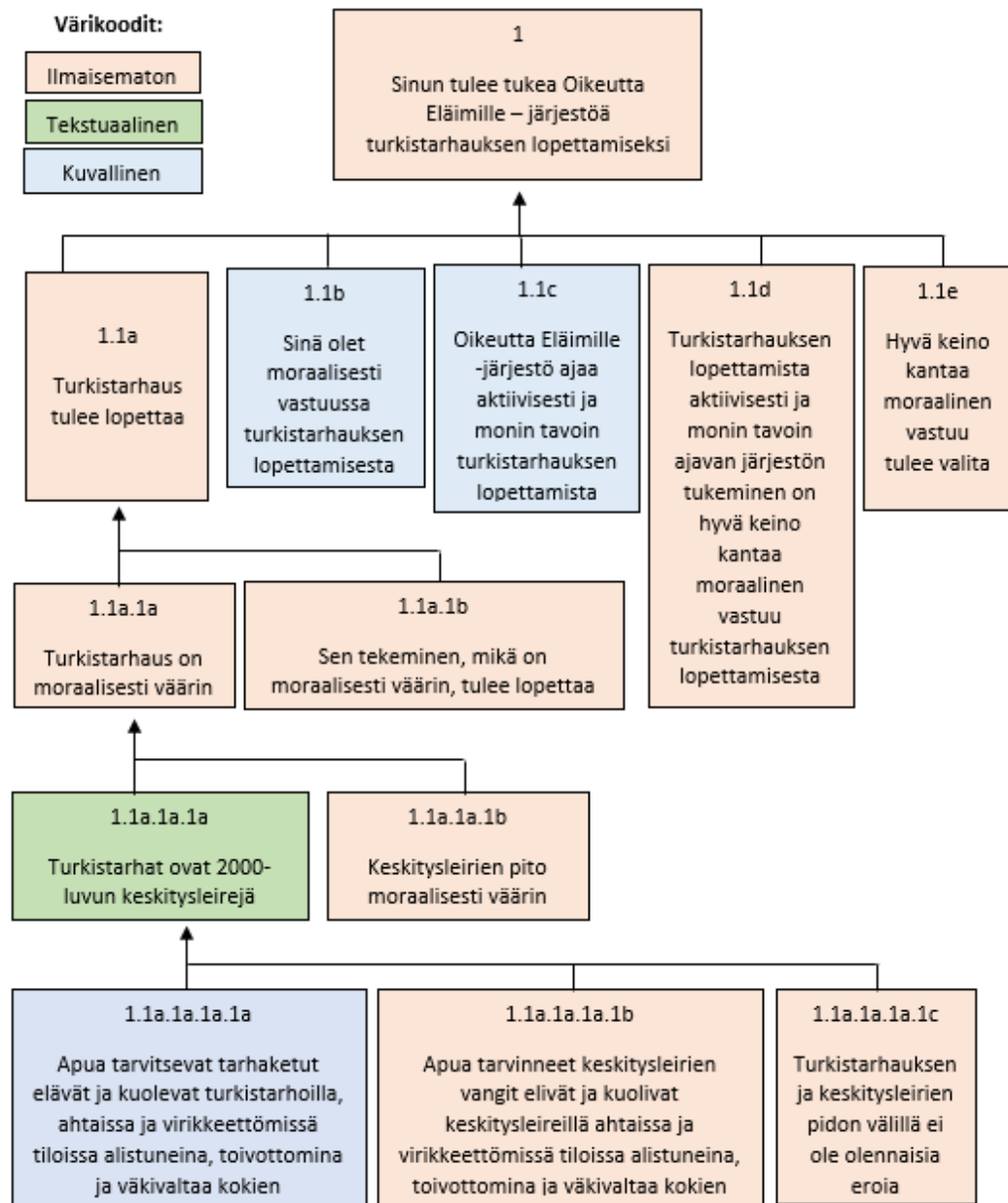
Edellä rekonstruoidun väitteen ”Turkistarhaus tulee lopettaa” yhteyteen voidaan taasen luontevasti sijoittaa toistaiseksi sijoittamattomat avainsiirrot ”Sinä olet moraalisesti vastuussa turkistarhauksen lopettamisesta”, sekä ”Oikeutta Eläimille -järjestö ajaa aktiivisesti ja monin tavoin turkistarhauksen lopettamista”. Kun kyseisiä siirtoja täydennetään päivityksessä ilmaisemattomilla premissiseillä ”Turkistarhauksen lopettamista aktiivisesti ja monin tavoin ajavan järjestön tukeminen on hyvä keino kantaa moraalinen vastuu turkistarhauksen lopettamisesta” ja ”Hyvä keino kantaa moraalinen

vastuu tulee valita” muodostuu kokonaisuudesta koherentti argumentti, joka puolustaa väitettä ”Sinun tulee tukea Oikeutta Eläimille -järjestöä turkistarhauksen lopettamiseksi”. Tämä kokonaisuus on jälleen esitetty kaaviona alla (ks. kaavio 7.4).

Kaavio 7.4 Argumentatiivinen osakaavio IV tilapäivityksestä II

Koska tilapäivityksestä II ei ole rekonstruoitavissa muita argumentaatioliikkeitä, voidaan väitettä ”Sinun tulee tukea Oikeutta Eläimille -järjestöä turkistarhauksen lopettamiseksi” pitää samalla päivityksessä puolustettuna näkökantana. Tämä näkökanta ja sitä puolustava kokonaisargumentaation materiaaliset lähtökohdat, sisältö, rakenne ja skemaattinen luonne on esitetty kootusti seuraavalla sivulla kaaviossa 7.5. Kokonaiskaavioon on lisäksi jälleen merkitty värikoodein kutakin siirtoa koskevat esitykselliset perusvalinnat. Kaavion pohjalta erimielisyyden tyyppiä voidaan määrittää yksisuuntainen ja yksitahoinen erimielisyys. Protagonistin roolin on omaksunut OE, joka pyrkii tilapäivityksessä II vakuuttamaan antagonistina toimivan Facebook-yleisön puolustamansa näkökannan hyväksyttävyydestä.

Kaavio 7.5 Argumentatiivinen kokonaiskaavio tilapäivätyksestä II

7.4 Esityksellisten tekniikoiden retoristen funktioiden analyysi

Toisin kuin edellisen analyysin yhteydessä (ks. luku 6.4), en tilapäivätyksen II osalta pyri esittämään kattavaa koontia mahdollisista OE:n ennakoimista topikaalisten valintojen hyväksyttävyyttä koskevista strategisista haasteista ja näiden haasteiden potentiaalisista, tiettyjen esityksellisten tekniikoiden käyttöön liittyvistä ratkaisuyrityksistä. Sen sijaan

kiinnitän tarkennetusti huomiota viimekädessä vain yhteen OE:n päivityksessä tekemään topikaaliseen valintaan mahdollisine haasteineen ja ratkaisuyrityksineen. Näin menettelemällä pystyn tarjoamaan esimerkin edellistä huomattavasti hienosyisemmästä esityksellisten tekniikoiden strategisten funktioiden analyysistä venyttämättä samalla analyysiäni kohtuuttoman pitkäksi.

Topikaalinen valinta, johon tulen analyysissäni viimekädessä keskittymään, on premissi 1.1a.1a.1a.1c, ”Turkistarhojen ja keskitysleirien pidon välillä ei ole olennaisia eroja”. Analyysin ymmärrettävyyden kannalta on kuitenkin syytä kiinnittää aluksi huomiota siihen argumenttiin, jonka osana kyseinen premissi toimii. Kuten yllä esitetystä kokonaiskaaviosta käy ilmi, tässä argumentissa puolustetaan premissien 1.1a.1a.1a.1a, 1.1a.1a.1a.1b ja 1.1a.1a.1a.1c nojalla turkistarhauksen ja keskitysleirien analogista rinnastamista (ks. premissi 1.1a.1a.1a). Voidaan myös väittää, että kyseinen argumentti on OE:n tilapäivityksessä esittämällä kokonaisargumentille erityisen keskeinen. Mikäli antagonistin nimittämien hyväksyy mainittujen premissien nojalla kyseisen analogian, tuottaa se samalla todennäköisesti hyvin vakuuttavan argumentin turkistarhauksen moraaliseen vääryydestä. Näin on sen vuoksi, että miltei jokaisen ihmisen voidaan olettaa tuomitsevan jyrkästi keskitysleirien pidon ja hyväksyvän siten premissin 1.1a.1a.1b⁷⁹.

OE:n ennakoimana strategisena haasteena voi kuitenkin tässä yhteydessä olla, ettei antagonistin hyväksy rinnastuksen puolustukseksi esitettyä argumenttia, eikä siten itse rinnastustakaan. Tällöin tilapäivityksessä esitetty argumentti kaatuisi rakenteensa vuoksi lopulta kokonaisuudessaan. Erityisen ongelmalliseksi OE saattaa ennakoida premissin 1.1a.1a.1a.1c, jossa väitetään, ettei turkistarhauksen ja keskitysleirien pidon välillä ole moraalisesti ratkaisevaa eroa. Koska turkistarhoilla uhrit ovat eläimiä ja keskitysleireillä ihmisiä, OE saattaa olettaa tämän premissin kohtaavan kriittisiä reaktioita varsinkin niiden taholta, jotka pitävät syystä tai toisesta ainoastaan ihmisiä moraalisesti arvokkaina (ks. luku 5.1.2). Näin ollen uhrien välinen erilaisuus kaataisi antagonistin silmissä premissin 1.1a.1a.1a.1c ja lopulta koko argumentin.

⁷⁹ Samalla kyseinen rinnastus saattaa olla myös emotionaalisesti tehokas, koska se voi edesauttaa keskitysleireihin liitettyjen kauhujen assosioimista turkistarhaukseen, mikä puolestaan edelleen lisää turkistarhauksen tuomittavuutta.

Olettaen, että OE ennakoi kyseisen premissin hyväksyttävyyden olevan keskeinen strateginen haaste, on seuraavaksi kysyttävä, voidaanko tilapäivityksestä paikantaa sellaisia OE:n käyttämiä esityksellisiä tekniikoita, joiden retorisenä funktiona olisi vastata tähän haasteeseen jollakin tavoin. Tällaisia tekniikoita näyttäisikin löytyvän lukuisia. Ensinnäkin on huomattava, että premissi 1.1a.1a.1a.1c on jätetty päivityksessä ilmaisemattomaksi. Tämän valinnan funktiona saattaa olla vaikeuttaa kyseisen premissin huomaamista ja siten sen kritisointia. Toiseksi on kiinnitettävä huomiota myös siihen, kuinka päivityksessä tarhakettuja representoidaan kettupukuisen ihmisen avulla, jonka eleet ja asennot ovat niin ikään hyvin inhimillisiä. Myös näiden esityksellisen valintojen funktiona saattaa olla premissin 1.1a.1a.1a.1c kritisoinnin vaikeuttaminen, sillä kyseiset valinnat inhimillistävät tarhakettuja voimakkaasti ja saattavat tällä tavoin hämärtää antagonistin silmissä eläinten ja ihmisten välistä moraalista rajanvetoa. Samaa funktiota saattavat palvella myös kuvissa näkyvät hautakynntilät, joilla yleensä muistetaan pikemminkin kuolleita ihmisiä, kuin turkiseläimiä. Kolmanneksi on vielä syytä kiinnittää kuvatekstin ”TURKIS TARHAT 2000-LUVUN KESKITYS-LEIRIT” täsmälliseen muotoiluun. Olennaista tässä yhteydessä on, että kuvatekstissä ei eksplisiittisesti väitetä turkistarhojen olevan 2000-luvun keskitysleirejä. Tämän esityksellisen valinnan funktiona voikin olla pehmentää rinnastusta niin, että antagonistit ei ryhdy kyseenalaistamaan sitä kriittisesti premissin 1.1a.1a.1a.1c nojalla. Samaten tätä funktiota palvelee mahdollisesti myös keskitysleirien ihmisvankeihin viittaavan premissin 1.1a.1a.1a.1b jättäminen ilmaisemattomaksi. Alla olevassa taulukossa 7.1 vielä tiivistetään edellä sanottu.

Taulukko 7.1 Premissiä 1.1a.1a.1a.1c koskeva mahdollinen strateginen haaste potentiaalisine esityksellisine ratkaisuihineen tilapäivityksessä II

Tehty topikaalinen valinta	Topikaalista valintaa koskeva mahdollinen strateginen haaste	Strategisen haasteen ratkaisuun mahdollisesti liittyvä esityksellinen tekniikka	Esityksellisen tekniikan potentiaalinen retorinen efekti	Esityksellinen tekniikan potentiaalinen retorinen funktio
1.1a.1a.1a.1c <i>Turkistarhojen ja keskitysleirien pidon välillä ei ole olennaisia eroja</i>	Antagonisti kyseenalaistaa premissin 1.1a.1a.1a.1c sen nojalla, että keskitysleireillä uhrin olivat ihmisiä, kun taas turkistarhoilla uhrin ovat eläimiä ja ainoastaan ihmisillä on moraalista arvoa	Premissin 1.1a.1a.1a.1c jättäminen ilmaisemattomaksi	Antagonisti ei havaitse premissiä	Antagonisti ei kyseenalaista premissiä 1.1a.1a.1a.1c
		Kettupukuinen ihminen inhimillisine eleineen tarhaketun representaationa + Yleensä ihmisten muistamiseen käytetyt hautakymtilät turkistarhoilla kuolleiden kettujen symbolina	Inhimillistetty kettu hämärtää moraalisen rajanvedon turkiseläinten ja keskitysleirien ihmisvankien välillä	
		Väitemuotoisen ilmaisun välttäminen kuvatekstissä ”TURKIS TARHAT 2000-LUVUN KESKITYSLEIRIT” + Premissin 1.1a.1a.1a.1c jättäminen ilmaisemattomaksi	Analogia turkistarhauksen ja keskitysleirien välillä pehmenee, eikä antagonisti ryhdy siksi tarkastelemaan sen perusteluna toimivaa premissiä 1.1a.1a.1a.1c kriittisesti	

8 KOLMAS ANALYYSI: TUOTANTOELÄIMEN JA ESINEEN VÄLILLÄ ON RATKAISEVA MORAALINEN ERO

Oikeutta Eläimille

6. huhtikuuta 2014 · 🌐

<http://elaintehaat.fi/broileritila-pöytyällä-marraskuu-2013>

Broilerin tuotanto on ehkä kaikkein tehdasmaisinta eläintuotantoa. Kymmenien tuhansien eläinten hallissa lintuja on täysin mahdotonta nähdä yksilöinä. Nopean kasvun vuoksi osa eläimistä kuolee erilaisiin sairauksiin. Sairaita ei hoideta, vaan ne tapetaan mikäli huomataan. Tämä hävikki lasketaan osaksi tuotantoa.

Tykkää · Kommentoi · Jaa · 👍 564 💬 50 ➦ 90

Kuva 8.1 Tilapäivitys III

Tässä työni soveltavan osion samalla päättävässä luvussa analysoin kehittelemääni menetelmää käyttäen yllä esitettyä tilapäivitystä III (ks. kuva 7.1). OE on julkaissut päivityksen Facebook-seinällään 6. huhtikuuta 2014. Päivityksestä oli hakuhetkellä (8.3.2015) tykätty 564, kommentoitu 50 ja jaettu 90 kertaa.

8.1 Kuvailu

Tilapäivitys III sisältää päivitystekstiä, päivityskuvan ja kuvatekstiä. Päivityskuva koostuu tarkemmin sanoen kahdesta valkoista taustaa vasten vierekkäin asetellusta osakuvasta. Vasemmalla puolella on piirroskuva punavartisesta mustekynästä ja oikealla valokuva kanasta. Mustekynä näyttää olevan kirjoitusasennossa, kallellaan vasemmalle kärjen osoittaessa viistosti alaspäin. Lisäksi kynä on jättänyt jälkeensä numeroa 2, tai Z-kirjainta muistuttavan mustan mustevanan. Yhdessä nämä elementit antavat vaikutelman, että kynällä piirretään mustevanaa paraikaa, vaikka kynän käyttäjää ei kuvassa näykään⁸⁰. Oikealla puolella oleva kana puolestaan näyttää katsovan kiinnostuneena tai uteliaana kohti kynää sen muun ruumiin ollessa kääntyneenä kynästä pois päin.

Tilapäivityksessä esiintyy myös kuvatekstiä ja kaksi nuolisymbolia. Ylimpänä, aivan kuvan yläreunassa on punaisin tikkukirjaimin kirjoitettu ”ELÄINTEN OIKEUKSIEN ALKEET:”. Tämän alapuolella on vierekkäin kaksi mustin kirjaimin kirjoitettua lausetta. Vasemmalla, mustekynän yläpuolella lukee ”Tämä on kynä.” Lauseen alla on musta nuoli, joka osoittaa kohti kynän kuvaa. Oikealla puolella on vastaavasti teksti ”Tämä on kana.”, jonka alla oleva nuoli osoittaa kanan kuvaa kohden. Kuvien alapuolella on vielä lisää mustalla ja hieman pienemmällä fontilla kirjoitettua tekstiä. Kynän alapuolelta löytyvät kahdessa rivissä lauseet ”Kynä on tehty käytettäväksi. Se esine.” Kanan alapuolella taas lukee ”Kanaa ei ole tehty käytettäväksi. Se on eläin.”

⁸⁰ Tätä tulkintaa voi testata varioimalla mielessään kynän asentoa. Mikäli kynän kärki olisi esimerkiksi irti mustevanasta, ei samaa vaikutelmaa syntyisi. Samaten kävisi, mikäli kynän asento poikkeaisi tyyppillisestä kirjoitusasennosta, esimerkiksi jos kynä olisi täysin vaakatasossa.

Lisäksi tilapäivitystä säästää päivityskuvan yläpuolinen päivitysteksti, joka kokonaisuudessaan kuuluu

<http://elaintehtaaf.fi/broileritila-pöytyällä-marraskuu-2013>

Broilerien tuotanto on ehkä kaikkein tehdasmaisinta eläintuotantoa. Kymmenien tuhansien eläinten hallissa lintuja on täysin mahdotonta nähdä yksilöinä. Nopean kasvun vuoksi osa eläimistä kuolee erilaisiin sairauksiin. Sairaita ei hoideta, vaan ne tapetaan mikäli huomataan. Tämä hävikki lasketaan osaksi tuotantoa.

Mikäli vastaanottaja klikkaa päivitystekstin ylimmäisen rivin internet-linkkiä, päätyy hän OE:n ylläpitämän Eläintehtaaf.fi-sivuston alisivulle, jossa on OE:n sanojen mukaan videokuvaa eräästä suuresta, 60 000 broilerille tarkoitettusta suomalaisesti broilerihallista.

8.2 Avainsiirtojen paikantaminen ja rekonstruointi

Tilapäivityksestä III on rekonstruoitavissa kolme avainsiirtoa. Ennen ensimmäisen avainsiirron rekonstruointia on kuitenkin syytä tehdä eräs, rekonstruktioprosessia keskeisesti ohjaava huomio. On nimittäin pantava merkille, kuinka tietyt tilapäivityksen sisältämät elementit tuottavat yhdessä multimodaalisen antiteesin, joka ohjaa tarkastelemaan kuvan kynää ja kanaa toistensa vastakohtina (ks. luku 3.3.2). Kyseinen antiteesi ilmaistaan päivityksessä rinnastamalla visuaalisen vierekkäin asetellun keinoin piirroskuva kynästä ja valokuva kanasta, sekä samalla kontrastoimalla kynä ja kana tekstuaalisesti vastinpareja ”esine/eläin” ja ”käytettäväksi tehty/ei-tehty” käyttäen. Kun antiteesi ja sen funktio tilapäivityksessä otetaan asianmukaisesti huomioon, käy ensimmäisen avainsiirron rekonstruointi mahdolliseksi.

Ensimmäinen rekonstruoitavista avainsiirroista ilmaistaan päivityksessä sekä tekstuaalisin että kuvallisin keinoin. Siirron tekstuaalisina elementteinä toimivat kuvatestit, joissa väitetään eksplisiittisesti kanan olevan käytettäväksi tekemätön eläin ja kynän tähän

kontrastoituen käytettäväksi tehty esine⁸¹. Samalla päivityskuvan sisältämät visuaaliset elementit ja piirteet osin toistavat näitä kanaan ja kynään tekstuaalisesti atribuoituja ominaisuuksia. Päivityskuvassa kanan eläimyyttä ja kynän esineellisyyttä ilmaistaan käyttämällä kanan kuvana valokuvaa ja kynän kuvana piirroskuvaa. Koska valokuvaa pidetään usein jonakin todellisena, luonnollisena ja aitona (ks. luku 3.3.2), on kanan valokuvallisuus tulkittavissa viestiksi kanan olemuksesta elävänä eläimenä. Vastaavasti valokuvaan kontrastoituva piirroskuva symboloi jotakin vähemmän todellista ja vähemmän luonnollista ja toistaa näin viestiä kynän elottomuudesta ja esinemäisyydestä⁸²⁸³. Lisäksi päivityskuvassa toistetaan visuaalisin keinoin myös sitä, kuinka kynä on tehty käytettäväksi esittämällä kynä käyttötilanteessa.

Edellä mainittujen ohella päivityskuvassa tuodaan esiin myös kaksi sellaista kanaa ja kynää erottavaa vastakohtaisuutta, joita kuvateksteissä ei ole lainkaan ilmaistu. Ensimmäinen näistä vastakohtaisuuksista viestitään jälleen valokuva-piirroskuva-erottelun keinoin ja se koskee kanan yksilöllisyyttä, sekä tähän kontrastoituvaa kynän yksilöimättömyyttä. Valokuva symboloi kanan yksilöllisyyttä, koska se on suhteellisen tarkkapiirtoinen ja sallii siten kanan piirteiden yksityiskohtaisen ja näin ollen kanaa yksilöivän havainnoinnin⁸⁴ (ks. Kress & van Leuwen 2006, 161). Vastaavasti kynän esittäminen valokuvan sijasta epätarkempaan ja siten abstraktimpaan piirroskuvana viestii kynän olevan yksilön sijasta olemukseltaan jotain epäyksilöllistä, nimittäin esine muiden kaltaistensa joukossa. Toisena vastakohtaisuutena päivityskuvassa viestitään kanan olevan tietoinen olento, siinä missä kynä ei ole. Tämän viesti saa ilmaisunsa kanan uteliaan oloisesta, nähtävästi kynää kohden käännetystä katseesta, joka representoi metonymisesti kanan intentionaalisuutta ja tietoisuutta. Samalla päivityksen sisältämä antiteesi kontrastoi kanan tietoisuuden kynän eietoiseen luonteeseen. Kun kaikki edellä eksplikoidut vastakohtaparit vielä yhdistetään,

⁸¹ Ks. ”Kynä on tehty käytettäväksi. Se on esine” ja ”Kanaa ei ole tehty käytettäväksi. Se on eläin”

⁸² Koska kuvan kynä on jonkun piirtämä, voi myös tämä seikka toimia symbolisena ilmauksena kynän tehdystä luonteesta ja siten esineellisyydestä.

⁸³ Katsoja voi testata omia tulkinnallisia intuitioitaan kuvittelemalla vastaavanlaisen kuvaosion, jossa kuitenkin kana esitettäisiin piirroskuvana ja kynä puolestaan valokuvana. Olettamukseni on, että tällöin kanan elävyys ja eläimyyttä, sekä toisaalta kynän elottomuus ja esineellisyys hämärtyisivät huomattavasti, mikä puolestaan häiritäisi kuvaosion viestin välittymistä. Samaten erottelu hämärtyisi, mikäli molempien kuvat olisivat joko piirros-, tai valokuvia.

⁸⁴ Lisätukea tulkinnalle on löydettävissä myös tilapäivityksen päivitystekstistä, jossa kerrotaan, kuinka broilerin tehotuotannossa ”lintuja on täysin mahdoton nähdä yksilöinä”. Koska tilapäivitys kokonaisuudessaan selvätikin vastustaa broilerin epäyksilöllistä kohtelua, on luontevaa, että kuvaosiossa viestitään kanan aktuaalisesti olevan yksilö.

voidaan ensimmäinen avainsiirto rekonstruoida kokonaisuudessaan kuvallis-tekstuaaliseksi väitteeksi: *Kana on tietoinen ja yksilöllinen eläin, jota ei ole tehty käytettäväksi ja kynä on ei-tietoinen ja yksilöimätön esine, joka on tehty käytettäväksi.*

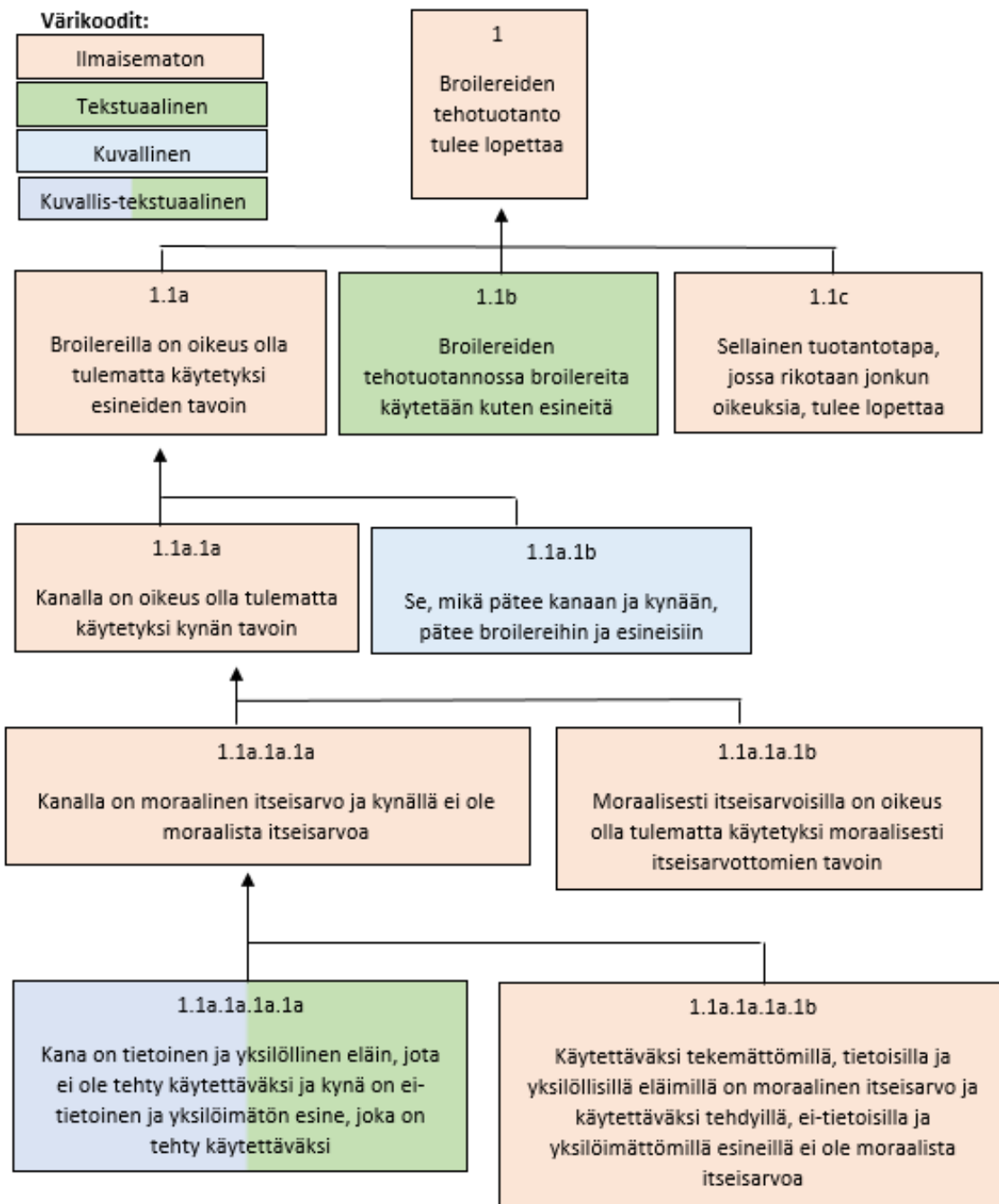
Toinen avainsiirto on puolestaan rekonstruoitavissa esiin päivitystekstistä, jossa broilereiden kohtelun tehotuotannossa viestitään olevan esineellistävää. Tämä tapahtuu korostamalla kohtelun massamittaista ja epäyksilöivää luonnetta, sekä käyttämällä sellaisia tavaroiden tuottamisen rekisteriin kuuluvia sanavalintoja kuin ”tehdasmaisuus” ja ”hävikki”. Lisäksi myös päivitystekstiin sisällytetty linkki tarjoaa sellaista videokuvaa broilereiden suurtuotannosta, jonka tehtävänä on oletettavasti havainnollistaa broilereiden esineellisestä kohtelua. Näin ollen nämä huomiot yhteen kooten toinen avainsiirto voidaan rekonstruoida väitteeksi: *Broilereiden tehotuotannossa broilereita käytetään kuten esineitä.*

Kolmannen ja viimeisen avainsiirron rekonstruoinniseksi on vielä kiinnitettävä huomiota siihen, kuinka päivityskuvassa vihjataan kuvan kynän ja kanan viittaavan johonkin yleisempään kuin tiettyyn partikulaariin kynään ja tiettyyn partikulaariin kanaan. Kuvaosio toteuttaa tätä funktiota ennen kaikkea dekontekstualisoimalla kynän ja kanan, eli irrottamalla ne visuaalisesti tavanomaisista olinpiireistään, esimerkiksi työpöydällä lepäävästä paperiarkista ja kanalasta. (Kress & van Leeuwen, 161.) Kun tämä visuaalinen vihje yhdistetään huomioon, että tilapäivityksen päivitystekstissä puhutaan broilerien tehotuotannosta, voidaan tästä edelleen päätellä, että kuvan kana viittaa nimenomaan broilereihin. Koska päivitystekstissä lisäksi implikoidaan broilerien kohtelun olevan esineellistävää, vihjaa tämä kynän puolestaan viittaavan esineisiin yleisemmin. Samalla kommunikoidut erot kynän ja kanan välillä siirtyvät nyt koskemaan eroja broilereiden ja käyttöesineiden välillä. Näin ollen viimeinen avainsiirroista voidaan tiivistää tämän siirtymän ilmaisevaksi väitteeksi: *Se, mikä pätee kanaan ja kynään, pätee broilereihin ja esineisiin.*

8.3 Dialektisen kokonaiskuvan muodostaminen

Edellä rekonstruoitujen avainsiirtojen, OE:ta koskevan taustatiedon ja pragma-dialektisten analyysin apuvälineiden avulla tilapäivityksen III sisältämästä diskurssista on muodostettavissa koherentti argumentatiivinen kokonaiskaavio. Koska olen edellisissä kahdessa analyysissä käynyt yksityiskohtaisesti läpi, kuinka kaavio on muodostettavissa, en näe tarpeelliseksi toistaa prosessia enää nyt käsillä olevan kolmannen analyysin yhteydessä. Siksi alla esitetään suoraan kokonaiskaavio tuttuine värikoodeineen (ks. kaavio 8.1).

Kuten kaaviosta näkyy, OE puolustaa tilapäivityksessä III eläineettisen positionsa mukaista näkökantaa ”Broilereiden tehotuotanto tulee lopettaa”. Edellä rekonstruoidut avainsiirrot toimivat esitetyn puolustuksen premisseinä 1.1a.1a.1a.1a, 1.1a.1b ja 1.1b. Ilmaisemattomat premissit 1.1a.1a, 1.1a.1a.1a, 1.1a.1a.1b ja 1.1a.1a.1a.1b on rekonstruoitu kyseisellä, moraaliseen itseisarvoon ja oikeuksiin viittaavalla tavalla sen vuoksi, että kuvatekstissä eksplisiittisesti mainitaan eläinoikeudet. Rekonstruoinnin apuna ja oikeutuksena on käytetty ennen kaikkea tietämystä OE:n eläineettisestä positiosta. Kaavion pohjalta voidaan todeta erimielisyyden tyyppin olevan päivityksen sisältämässä implisiittisessä argumentatiivisessa diskurssissa yksisuuntainen ja yksitahoinen. Protagonistina toimii OE ja antagonistina tilapäivityksen Facebook-yleisö.

Kaavio 8.1 Argumentatiivinen kokonaiskaavio tilapäivityksestä III

8.4 Esityksellisten tekniikoiden potentiaalisten retoristen funktioiden analyysi

Keskityn analyysini viimeisessä vaiheessa tällä kertaa sellaisiin tilapäivityksessä III käytettyihin esityksellisiin tekniikkoihin, joiden retorisena funktiona näyttäisi olevan OE:n tekemien topikaalisten valintojen hyväksyttävyyden lisääminen kokonaisuudessaan korostamalla esitetyn argumentaation itsestään selvää luonnetta. Tällöin on huomattava ensinnäkin päivityksessä esiintyvä ja kolmannen kommunikaatiosäännön (ole tehokas) valossa tarpeettomalta vaikuttava informaatio. Tällaista informaatiota ovat erityisesti päivityksen kuvatekstit ”Tämä on kynä” ja ”Tämä on kana”, sekä nämä kynän ja kanan kuvaan yhdistävät nuolisymbolit. Kyseinen informaatio on vaikuttaa tarpeettomalta, koska vastaanottajan voidaan muutenkin olettaa tunnistava kuvista kynän ja kanan, sekä erottavan nämä toisistaan. Siksi kyseisen, hyperbolisen informaation funktio onkin luultavammin alleviivata, kuinka nolostuttavan itsestään selvistä asioita päivityksessä ja siten sen sisältämässä argumentaatioissa on kyse (ks. luku 3.3.2). Samaa itsestäänselvyyttä viestitään mahdollisesti myös kuvatekstinä käytettyjen lauseiden ytimekkyydellä, sekä niiden päättämällä sanotun ratkennutta ja lopullista luonnetta korostaviin pisteisiin⁸⁵.

Edelleen kolmanneksi päivityksestä on syytä nostaa esiin punaisin tikkukirjaimin kirjailtu kuvateksti ”ELÄINOKEUKSIEN ALKEET”. Myös tämän tekstin retorisena funktiona saattaa olla sen korostaminen, kuinka alkeellisista, helposti ymmärrettävistä ja itsestään selvistä asioita päivityksen sisältämässä argumentaatioissa onkaan kyse. Lopulta neljänneksi on vielä kiinnitettävä huomiota päivityskuvan visuaaliseen kokonaisilmeeseen. Kaikessa osoittelevuudessaan päivityskuva tuo helposti mieleen lastenkirjan ja tai ala-asteen ensimmäisten luokkien oppikirjan. Siksi myös päivityskuvan visuaalista ilmettä saatetaan käyttää esitetyn argumentaation itsestään selvyuden painottamiseen. Samalla kuvaosio mahdollisesti vielä vihjaa niiden, jotka eivät päivityksessä ilmaistua argumenttia hyväksy olevan ymmärrykseltään ”lapsen tasolla”. Taulukossa 8.1 esitetään sama tiivistettynä.

⁸⁵ Vastaavalla tavalla arkikielenkäytössä asian ratkennutta luonnetta pyritään osoittamaan päättämällä ilmaisu sanaan ”Piste.” Esimerkiksi: ”Minulla ei ole ollut, ei ole nyt, eikä tule olemaan mitään tekemistä sen asian kanssa. Piste.”

Taulukko 8.1 Itsestään selvyttä korostavat esitykselliset tekniikat potentiaalisena retorisena ratkaisuna topikaalisten valintojen hyväksyttävyyttä yleisesti koskevaan mahdolliseen strategiseen haasteeseen tilapäivityksessä III

Tehty topikaalinen valinta	Topikaalista valintaa koskeva mahdollinen strateginen haaste	Strategisen haasteen ratkaisuun mahdollisesti liittyvä esityksellinen tekniikka	Esityksellisen tekniikan potentiaalinen retorinen efekti	Esityksellinen tekniikan potentiaalinen retorinen funktio
1—1.1a.1a.1a.1b <i>Topikaaliset valinnat kokonaisuudessaan</i>	Antagonisti suhtautuu epäillen yhteen tai useampaan OE:n esittämistä argumentaatioisirroista	Tarpeettomalta vaikuttavan ja osoittelevan, informaation hyperbolinen käyttö	Antagonisti alkaa suhtautua OE:n esittämään argumentaatioon itsestään selvänä	Antagonisti hyväksyy alun perin epäilemänsä argumentaatioisirroto
		Ytimekkäiden lauseiden päättäminen asian ratkennutta luonnetta ilmaiseviin pisteisiin		
		Kuvatekstin ”Eläinoikeuksien alkeet” käyttäminen		
		Päivityskuvan lastenkirjamainen visuaalinen ilme		

9 PÄÄTÄNTÖ

Tutkielmassa tehtävänäni on ollut vastata kysymykseen: *miten analysoida systemaattisella ja selkeällä tavalla kuvallis-tekstuaalista argumentaatiota pragma-dialektisessa viitekehyksessä*. Perustelin kysymyksen tärkeyttä ennen kaikkea sillä, että pragma-dialektiikan parissa ei toistaiseksi oltu tuotettu systemaattista ja selkeää menetelmää kuvallis-tekstuaalisen argumentaation analysoimiseksi, vaikka pragma-dialektiikassa tavoiteltu laaja-alaisuus sitä edellyttäisikin. Erityisen tarpeelliseksi tähän metodisen vajaavaisuuden korjaamisen teki perustelujeni mukaan edelleen se, että kommunikoinnin kuvallistumisen myötä oletettavasti myös kuvallisia elementtejä sisältävää argumentaatiota esiintyy nykyisin yhä enemmän ja enemmän.

Tutkimuskysymykseen vastatakseni kehitin työni ensimmäisessä osassa viisiportaisen menetelmän, jolla kuvallis-tekstuaalisen argumentaation dialektista ja osin myös retorista ulottuvuutta voidaan analysoida. Menetelmän pohjana toimi pragma-dialektiikan standarditeoria sekä laajennettu pragma-dialektiikka ja sitä kehittäessäni ammensin aineksia ja ideoita myös retoriikan tyyliä koskevasta tutkimuksesta, visuaalisen argumentaation ja retoriikan tutkimuksesta, sekä sosiaalisesta semiotiikasta. Tavoitteenani oli erityisesti rakentaa mahdollisimman käyttökelpoinen menetelmä, jolla monimuotoista kuvallis-tekstuaalista argumentaatiota voidaan analysoida teoreettisesti ja metodologisesti johdonmukaisella, kattavalla ja täsmällisellä tavalla.

Työni jälkimmäisessä osassa taasen havainnollistin, miten kehittämäni viisiportaista menetelmää voidaan käyttää todellisissa analyysitilanteissa. Tätä varten analysoin esimerkkianalyyseikseni valitsemaani kolmea OE:n Facebook-sivuillaan julkaisemaa kuvallis-tekstuaalista tilapäivitystä. Samalla esimerkkianalyysien tehtävänä oli myös toimia alustavina koetinkivinä menetelmäni käyttökelpoisuudesta. Tässä työni päättävässä luvussa pyrin arvioimaan joiltakin osin kehittämäni menetelmää. Lisäksi esitän arvioinnin lomassa joitakin menetelmää koskevia jatkokehitysehdotuksia.

Esimerkkianalyysien valossa voitaneen alustavasti todeta, että menetelmä vaikuttaa käyttökelpoiselta. Ensinnäkin menetelmän avulla kustakin analysoitavasta tilapäivityksestä oli mahdollista tuottaa ja raportoida systemaattisella ja selkeällä tavalla johdonmukaisia ja täsmällisiä tutkimustuloksia⁸⁶. Dialektisen ulottuvuuden osalta nämä tulokset tiivistyvät pitkälti rekonstruoituihin argumentatiivisiin kokonaiskaavioihin (ks. kaaviot 6.7, 7.5, 8.1) ja esityksellisiä tekniikoita koskevan retorisen ulottuvuuden osalta potentiaalisia retorisia funktioita kartoittaviin taulukoihin (ks. taulukot 6.1, 7.1, 8.1). Toiseksi, koska analysoitavat tilapäivitykset vaihtelivat sekä topikaalisilta valinnoiltaan, että esityksellisiltä tekniikoiltaan, antaa tämä alustavaa osviittaa siitä, että menetelmää olisi mahdollista soveltaa kattavasti monimuotoisen kuvallis-tekstuaaliseen argumentaation analysoimiseksi.

Se, kuinka kattavasti menetelmää voidaan soveltaa, on kuitenkin osittain riippuvaista analysoijan esityksellisten tekniikoiden repertuaarin tuntemuksesta. Periaatteessa, mitä laaja-alaisempi analysoijan käsitys on erilaisten tekniikoiden potentiaalisista kommunikatiivisista ja retorisisista efekteistä, sitä kattavammin hän voi myös analysoida tekniikoiltaan vaihtelevaa argumentaatiota. Siksi menetelmäni kehittämisen osalta eräs keskeisimmistä tulevaisuuden tehtävistä olisikin ymmärryksen lisääminen kuvallisten, tekstuaalisten ja kuvallis-tekstuaalisten esityksellisten tekniikoiden kokonaisrepertuaarista. Esimerkiksi erilaiset valaistuksen ja värien käyttötavat saattaisivat olla paneutumisen arvoisia kuvallisia tekniikoita (ks. esim. Kress & Leeuwen 2006, 160—163). Kokonaisrepertuaarin kartoittamisen ohella voisi myös olla hyödyllistä lisätä tietämystä tietynlaisten tekniikoiden käytöstä tietyyntyyppisissä kommunikatiivisissa ympäristöissä⁸⁷. Esimerkiksi Facebookissa, sanomalehdessä ja ulkomainoksissa valittavissa olevat ja tyyppillisesti käytetyt tekniikat saattavat poiketa toisistaan merkittävästi. Tämän vuoksi esityksellisten tekniikoiden kontekstikohtaisten säännönmukaisuuksien tarkempi tuntemus voisi samalla edesauttaa tietyssä kommunikatiivisessa ympäristössä esitetyn argumentaation analyysiä.

⁸⁶ Esimerkkianalyysien tuottamat tulokset kertovat nähdäkseni myös jotakin substantiaalisesti kiinnostavaa OE:n argumentointistrategioista. Esimerkiksi katseen käyttäminen tilapäivityksissä tietoisuuden ja kokemuksellisuuden representaationa on mielestäni kiinnostava löytö johon voisi pureutua syvällisemminkin. Koska työni fokus on kuitenkin metodinen, en kiinnitä näihin analyysin tuloksia koskeviin substantiaaliin seikkoihin tämän enempää huomiota.

⁸⁷ Teoreettiseksi avuksi tässä saattaisi olla laajennetun pragma-dialektiikan teoriaan sisällytetty käsitys kommunikaatioaktiiviteettityypeistä (ks. tark. Eemeren 2010, 129—162). Lisäksi ammennettavaa voisi löytyä erilaisia kuvallisia ja laajemmin multimodaalisia genrejä koskevasta tutkimuksesta (ks. esim. Bateman 2008).

Menetelmääni arvioitaessa on myös painotettava, että menetelmän käyttäminen ei ole mekaanista toimintaa, joka tuottaa automaattisesti ja aukottomasti valmiita tuloksia. Pikemminkin menetelmän käyttö vaatii analyysoijalta jatkuvaa vuoropuhelua monenlaisen heuristisen informaation kanssa ja analyysin harkinnanvaraista ja kekseliästä tekemistä tähän vuoropuheluun nojautuen. Esimerkiksi avainsiirtojen rekonstruointi menetelmän kolmannessa vaiheessa edellyttää analyysoijalta pragma-dialektisen viitekehyksen, olennaisten kuvallisten ja tekstuaalisten elementtien, näitä elementtejä koskevien konventioiden, relevantin taustatiedon ja muodostumassa olevan kokonaiskuvan samanaikaista huomioon ottamista ja rekonstruoinnin koherenttia sovittamista näiden mukaisesti. Samaten analyysin viides vaihe, jossa esityksellisten tekniikoiden retorisia funktioita pyritään selvittämään tekemällä valistuneita arvauksia protagonistin ennakoimista strategisista haasteista lukuisista eri lähteistä ammennettavan heuristisen informaation varassa, ei ole mahdollista ilman analyysoijan kekseliäisyyttä ja tarkkaa harkintaa. Tätä voidaan tietysti pitää menetelmän puutteena, mutta tällöin on nähdäkseni myös myönnettävä, että samainen puute koskee enemmän tai vähemmän mitä tahansa argumentaation analyysimenetelmää — ja laajemmin mitä tahansa kvalitatiivista analyysimenetelmää.

Lisäksi menetelmää arvioitaessa on nostettava esiin tietyt menetelmää kehittäessä tehdyt rajaukset. Tällainen rajaus on ensinnäkin menetelmän kohdentaminen yksinomaan kuvallisten tekstuaaliseen argumentaatioon. Tämän rajauksen myötä menetelmästä samalla ulossuljettiin jo ennalta käsin muiden modaaliteettien, kuten liikkuvan kuvan ja äänen piiriin kuuluvat esitykselliset tekniikat ja siten myös mahdollisuus analysoida osin tai kokonaan näiden tekniikoiden välityksellä kommunikoitua argumentaatiota. Tätä voidaan puolestaan pitää pragma-dialektiikassa tavoitellun kattavuuden valossa selvänä menetelmää nykyisellään koskevana puutteena. En silti en näe mitään periaatteellista estettä sille, etteikö viisiportaista menetelmääni voitaisi tulevaisuudessa laajentaa myös muiden modaaliteettien alaan kuuluvien esityksellisten tekniikoiden välityksellä ilmaistun argumentaation analyysiin. Samalla kuitenkin esimerkiksi menetelmän toista, kuvailevaa vaihetta olisi

luultavasti tarpeen kehittää erilaisten merkintätapojen ja luokittelujen avulla aiempaa systemaattisempaan suuntaan kuvattavan kohteen edelleen monimutkaistuksessa⁸⁸.

Edelleen tehtyjä rajoituksia käsitellessä on myös syytä kiinnittää erityishuomiota menetelmän viidenteen vaiheeseen. Tämä vaihe on toistaiseksi varsin rajattu ensinnäkin siksi, että siinä keskitytään yksinomaan esityksellisten tekniikoiden analysointiin. Eräs tapa kehittää menetelmän viidettä vaihetta olisikin ottaa aiempaa paremmin huomioon myös luovinnan kaksi muuta aspektia, eli topikaalisten valinnat ja yleisöön sopeuttaminen, sekä näihin liittyvät strategiset funktiot. Toiseksi menetelmän viides vaihe on myös sikäli rajattu, että siinä keskitytään yksinomaan esityksellisten tekniikoiden *potentiaalisten* retoristen funktioiden analysointiin. Tämä rajausta potentiaalisten funktioihin aktuaalisten sijaan on seurausta pragma-dialektista teoretisointia ohjaavasta metateoreettisesta lähtökohdasta, eksternalisaatioperiaatteesta (ks. luku 2.1). Koska kyseisen periaatteen nojalla analyysissä ei tule vedota mielensisältöihin, ei analyysissä voida myöskään ottaa kantaa siihen, mitä esityksellisten tekniikan käyttäjä tekniikallaan ”todella” aktuaalisesti tavoittelee. Mikäli menetelmää on kuitenkin jossain vaiheessa tarpeen kehittää myös aktuaalisten retoristen funktioiden analysointiin, voidaan se mahdollisesti tehdä asianmukaisen teoreettisen pohjustuksen jälkeen lisäämällä menetelmään kuudes, empiiriseen testaamiseen keskittyvä porras. Tässä portaassa analyysin edellisessä vaiheessa kartoitettuja esityksellisten tekniikoiden potentiaalisten retoristen funktioiden aktuaalisuutta voitaisiin pyrkiä testaamaan esimerkiksi tekniikan käyttäjää haastatteleamalla. Samaisessa portaassa voitaisiin vaihtoehtoisesti myös pyrkiä tekemään vaikuttavuusmittauksia siitä, onko käytetyillä tekniikoilla tavoiteltuja retorisia vaikutuksia kohdeyleisöön⁸⁹.

Edellä esitettyjen kehitysehdotusten ohella saattaisi olla myös paikallaan kehittää analyysin neljännessä vaiheessa muodostettavaa argumentatiivista kokonaiskaaviota entistä informatiivisempaan suuntaan. Esimerkiksi siirtojen ilmaisussa käytettyjen esityksellisten

⁸⁸ Esimerkiksi Rocci, Mazzali-Lurati ja Pollaroli (2013) ovat kehittäneet lupaavalta vaikuttavan merkintäjärjestelmän, jota he hyödyntävät erään multimodaalisen televisiomainoksen argumentatiivisessa analysoinnissa.

⁸⁹ Erityisesti mainonnan retoriikan tutkimuksessa ollaan peräänkuulutettu erilaisten verbaalisten ja visuaalisten esityksellisten tekniikoiden vaikuttavuuden testaamista (ks. esim. McQuarrie & Mick 1996; McQuarrie & Phillips 2008, 7–9; Phillips & McQuarrie 2004). Siksi juuri mainonnan retoriikan piirissä tehdyllä tutkimuksella saattaisi olla erityistä relevanssia kuudennen portaahan vaikuttavuusmittauksia kehitettäessä.

perustekniikoiden ohella kaavioon voisi olla hyödyllistä merkitä jatkossa myös muita siirtojen ilmaisuissa käytettyjä tekniikoita. Samaten voisi olla tarpeellista tarkentaa kunkin kaaviossa esiintyvän ilmaisemattoman siirron osalta, mitä informaatiota hyödyntäen siirto täsmälleen ottaen on rekonstruoitu esiin. Tällä tavoin menetelmääni voitaisiin kenties käyttää tulevaisuudessa hyödyksi myös tietokoneavusteisten argumentaatioanalyysiohjelmien kehittämisessä⁹⁰.

⁹⁰ Tietokoneavusteisista argumentaatioanalyysiohjelmissa katso tarkemmin esimerkiksi Scheuer, Loll, Pinkwart & McLaren (2010).

LÄHTEET:

Aaltola, Elisa (2004): *Eläinten moraalinen arvo*. Tampere: Vastapaino.

Aaltola, Elisa (toim.) (2013): *Johdatus eläinfilosofiaan*. Helsinki: Gaudeamus.

Alcolea-Banegas, Jesús (2009): Visual arguments in film. *Argumentation* 23, 259—275.

Austin, J. L. (1962): *How to Do Things with Words*. Oxford: Clarendon Press.

Barceló Aspeitia, Axel Arturo (2012): Words and images in argumentation. *Argumentation* 26:3, 355—368.

Bateman, John A. (2008): *Multimodality and Genre: A Foundation for the Systematic Analysis of Multimodal Documents*. Hampshire/New York: Palgrave Macmillan.

Belle, Hilde van (2013): Less Ado, More Done: Verbal and Visual Antithesis in the Media. *Informal Logic* 33:3, 343—360.

Birdsell, David S. ja Leo Groarke (1996): Toward a theory of a visual argument. *Argumentation and Advocacy* 33:1, 1—10.

Birdsell, David S. ja Leo Groarke (2007): Outlines of a theory of visual argument. *Argumentation and Advocacy* 43, 103—113.

Blair, J. Anthony (1996): The possibility and actuality of visual arguments. *Argumentation and Advocacy* 33:1, 23—39.

Blair, J. Anthony: The rhetoric of visual arguments. Teoksessa Hill, Charles A. ja Marguerite Helmers (toim.): *Defining Visual Rhetorics*. Lawrence Erlbaum, Mahwah, Jersey/London 2004, 41—62.

Blair, Anthony J. (2015): Probative norms for multimodal visual arguments. *Argumentation* 29:2, 217—233.

boyd, danah m. ja Nicole B. Ellison (2008): Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication* 13, 210—230.

Brunner, Elizabeth A ja Kevin Michael DeLuca (2016): The argumentative force of image networks: Greenpeace's panmediated global detox campaign. *Argumentation and Advocacy* 52:1, 217—235.

Callister, Mark A. ja Lesa A. Stern (2007): The Role of visual hyperbole in advertising effectiveness. *Journal of Current Issues & Research in Advertising* 29:2, 1—14.

DeRosia, Eric D.: Rediscovering theory: integrating ancient hypotheses and modern empirical evidence of the audience-response effects of rhetorical figures. Teoksessa McQuarrie, Edward F. ja Barbara J. Phillips (toim.): *Go Figure! New Directions in Advertising Rhetoric*. M.E. Sharpe, New York/London 2008, 23—50.

Dove, Ian J.: On images as evidence and arguments. Teoksessa Eemeren, Frans H. van ja Bart Garssen (toim.): *Topical Themes in Argumentation Theory: Twenty Exploratory Studies*. Springer, London/New York 2012, 223—238.

Dove, Ian J.: Visual arguments and meta-arguments. Teoksessa Mohammed ja Lewiński (toim.): *Virtues of Argumentation, Proceedings of the 10th International Conference of the Ontario Society for the Study of Argumentation (OSSA)*. OSSA, Windsor, ON 2013, 1—15.

Eemeren, Frans H. van (toim.) (2002): *Advances in Pragma-Dialectics*. Amsterdam/Newport News: Sic Sat and Vale Press.

Eemeren, Frans H. van (toim.) (2009): *Examining Argumentation in Context: Fifteen studies on strategic maneuvering*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Eemeren, Frans H. van (2010): *Strategic Maneuvering in Argumentative Discourse*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Eemeren, Frans H. van (2015): *Reasonableness and Effectiveness in Argumentative Discourse: Fifty Contributions to the Development of Pragma-Dialectics*. London/New York: Springer.

Eemeren, Frans H. van, J. Anthony Blair, C. A. Willard ja A. Francisca Snoeck Henkemans (toim.) (2002): *Proceedings of the 5th international conference on argumentation*. Amsterdam: Sic Sat.

Eemeren, Frans H. van ja Bart Garssen (toim.) (2009): *Pondering on Problems of Argumentation: Twenty Essays on Theoretical Issues*. Amsterdam: Springer.

- Eemeren, Frans H. van ja Bart Garssen (toim.) (2012): *Topical Themes in Argumentation Theory: Twenty Exploratory Studies*. London/New York: Springer.
- Eemeren, Frans H. van, Bart Garssen, David Godden ja Gordon Mitchell (toim.) (2011): *Proceedings of the 7th conference of the International Society for the Study of Argumentation*. Amsterdam: Sic Sat.
- Eemeren, Frans H. van, Bart Garssen, Erik C. W. Krabbe, A. Francisca Snoeck Henkemans, Bart Verheij ja Jean H. M. Wagemans (toim.) (2014): *Handbook of Argumentation Theory*. London/New York: Springer
- Eemeren, Frans H. van ja Rob Grootendorst (1984): *Speech Acts in Argumentative Discussion: A Theoretical Model for the Analysis of Discussion Directed Towards Solving Conflicts of Opinion*. Berlin: de Gruyter.
- Eemeren, Frans H van ja Rob Grootendorst (1992): *Argumentation, Communication, and Fallacies: A Pragma-Dialectical Perspective*. London/New York: Routledge.
- Eemeren, Frans H. van ja Rob Grootendorst (2004): *A Systematic Theory of Argumentation: The Pragma-dialectical Approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Eemeren, Frans H. van, Rob Grootendorst, Sally Jackson ja Scott Jacobs (1993): *Reconstructing Argumentative Discourse*. Tuscaloosa/London: The University of Alabama Press.
- Eemeren, Frans H van, Rob Grootendorst ja T. Kruijer (toim.) (1987): *Handbook of argumentation theory*. Dordrecht-Holland/Providence: Foris Publications.
- Eemeren, Frans H. van, Rob Grootendorst ja A. Francisca Snoeck Henkemans (2002): *Argumentation: Analysis, Evaluation, Presentation*. New York/London: Routledge.
- Eemeren, Frans H van ja Peter Houtlosser: Strategic Maneuvering: Maintaining a Delicate Balance. Teoksessa Eemeren, Frans H. van: *Reasonableness and Effectiveness in Argumentative Discourse: Fifty Contributions to the Development of Pragma-Dialectics*. Springer, London/New York 2015, 349—379.
- Fahnestock, Jeanne (1999): *Rhetorical Figures in Science*. New York/Oxford: Oxford University Press.

Fahnestock, Jeanne: Quid pro nobis: Rhetorical stylistics for argument analysis. Teoksessa Eemeren, Frans H. van (toim.): *Examining Argumentation in Context: Fifteen studies on strategic maneuvering*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia 2009, 191—220.

Fahnestock, Jeanne (2011): *Rhetorical Style: The Uses of Language in Persuasion*. Oxford/New York: Oxford University Press.

Feteris, Eveline, Bart Garssen ja A. Francisca Snoeck Henkemans (toim.) (2011): *Keeping in touch with Pragma-Dialectics: In honor of Frans H. van Eemeren*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Feteris, Eveline, Leo Groarke ja José Plug: Strategic maneuvering with visual arguments in political cartoons: A pragma-dialectical analysis of the use of topoi that are based on common cultural heritage. Teoksessa Feteris, Eveline, Bart Garssen ja A. Francisca Snoeck Henkemans (toim.): *Keeping in touch with Pragma-Dialectics: In honor of Frans H. van Eemeren*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia 2011, 59—74.

Finnegan, Cara A. (2001): The naturalistic enthymeme and visual argument: Photographic representation in the “skull controversy”. *Argumentation and Advocacy* 37, 133—149.

Finsen, Lawrence ja Susan Finsen (1994): *The Animal Rights Movement in America: From Compassion to Respect*. New York: Twayne Publishers.

Fleming, David (1996): Can pictures be arguments? *Argumentation and Advocacy* 33:1, 11—22.

Forceville, Charles J. (1996): *Pictorial Metaphor in Advertising*. New York/London: Routledge.

Forceville, Charles J.: Metonymy in visual and audiovisual discourse. Teoksessa Ventola, Eija ja Arsenio Jesús Moya Guijarro (toim.): *The World Told and the World Shown: Issues in multisemiotics*. Palgrave MacMillan, Basingstoke/New York 2009, 56-74.

Forceville, Charles J. ja Eduardo Urios-Aparisi (toim.) (2009): *Multimodal Metaphor*. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.

Gaby, Sarah ja Neal Caren (2012): Occupy Online: How Cute Old Men and Malcom X Recruited 400,000 US Users to OWS on Facebook. *Social Movement Studies: Journal of Social, Cultural and Political Protest* 11:3-4, 367—374.

Gelang, Marie ja Jens E. Kjeldsen: Nonverbal communication as argumentation. Teoksessa Eemeren, Frans H. van, Bart Garssen, David Godden ja Gordon Mitchell (toim.): *Proceedings of the 7th conference of the International Society for the Study of Argumentation*. Sic Sat, Amsterdam 2011, 567—576.

Godden, David M.: On the norms of visual argument. Teoksessa Mohammed, Dima ja Marcin Lewiński (toim.): *Virtues of Argumentation, Proceedings of the 10th International Conference of the Ontario Society for the Study of Argumentation (OSSA)*. OSSA, Windsor, ON 2013, 1—13.

Groarke, Leo (1996): Logic, art and argument. *Informal Logic* 18, 105—129.

Groarke, Leo: Toward a pragma-dialectics of visual argument. Teoksessa Eemeren, Frans H. van (toim.): *Advances in Pragma-Dialectics*. Sic Sat and Vale Press, Amsterdam/Newport News 2002, 137—151.

Groarke, Leo: Five theses on Toulmin and visual argument. Teoksessa Eemeren, Frans H. van ja Bart Garssen (toim.): *Pondering on Problems of Argumentation: Twenty Essays on Theoretical Issues*. Springer, Amsterdam 2009, 229—239.

Groarke, Leo (2015): Going multimodal: What is a mode of arguing and why does it matter? *Argumentation* 29:2, 133-155.

Groarke, Leo ja Sharon Dewey: Are musical arguments possible? Teoksessa Eemeren, Frans H. van, J. Anthony Blair, C. A. Willard, Francisca A. Snoeck Henkemans (toim.): *Proceedings of the 5th international conference on argumentation*. Sic Sat, Amsterdam 2002, 419—423.

Groarke, Leo, Catherine H. Palczewski ja David Godden (2016): Navigating the visual turn in argument. *Argumentation and Advocacy* 52:1, 217—235.

Hansen, Hans V., J. Christopher Tindale, Anthony Blair ja Ralph H. Johnston (toim.) (2003): *Informal Logic at 25: Proceedings of the Windsor Conference*. OSSA: Windsor, ON.

- Hara, Noriko ja Bi-Yun Huang (2011): Online Social Movements. *Annual Review of Information Science and Technology* 45:1, 489—522.
- Harlow, Summer (2011): Social Media and Social Movements: Facebook and an Online Guatemala Justice Movement that Moved Offline. *New Media & Society* 14:2, 225—243.
- Hietanen, Mika (2012): Pragmadialektiikka – 25 vuotta, puolesta ja vastaan. Teoksessa Ritola, Juho (toim.): *Tutkimuksia argumentaatiosta*. Turun yliopisto, Turku 2012, 207—226.
- Hitchcock, D. (toim.) (2005): *Proceedings Conference: The Uses of Argument*. Hamilton: Ontario Society for the Study of Argumentation.
- Hill, Charles A. ja Marguerite Helmers (toim.) (2004): *Defining Visual Rhetorics*. Mahwah, New Jersey/London: Lawrence Erlbaum.
- Hoven, Paul van den ja Ying Yang (2013): The argumentative reconstruction of multimodal discourse: Taking the ABC coverage of president Hu Jintao’s visit to USA as an example. *Argumentation* 27, 403—424.
- Jasper, James M. ja Dorothy Nelkin (1992): *The Animal Rights Crusade: The Growth of Moral Protest*. New York: The Free Press.
- Johnson, Ralph H.: Why “visual arguments” aren’t arguments. Teoksessa Hansen, Tindale, Blair ja Johnston (toim.): *Informal Logic at 25: Proceedings of the Windsor Conference*. Windsor ON, OSSA 2003, 1—13.
- Juppi, Pirita (2004): ”Keitä me olemme? Mitä me haluamme?”: *Eläinoikeusliike määrittelykamppailun, marginalisoinnin ja moraalisen paniikin kohteena suomalaisessa sanomalehdistössä*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Kakkuri-Knuuttila, Marja-Liisa (2004): *Argumentti ja kritiikki: Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kjeldsen, Jens E. (2007): Visual argumentation in Scandinavian political advertising, a cognitive, contextual and reception oriented approach. *Argumentation and Advocacy* 43:3-4, 124—132.
- Kjeldsen, Jens E.: Pictorial argumentation in advertising: Visual tropes and figures as a way of creating visual argumentation. Teoksessa Eemeren, Frans H. van ja Bart Garssen (toim.):

Topical Themes in Argumentation Theory: Twenty Exploratory Studies. Springer, London/New York 2012, 239—256.

Kjeldsen, Jens E. (2013): Strategies of visual argumentation in slideshow presentations: The role of visuals in an Al Gore presentation on climate change. *Argumentation* 27:4: 425—443.

Kjeldsen, Jens E. (2015a): The rhetoric of thick representation: How pictures render the importance and strength of an argument salient. *Argumentation* 29:2, 197—215.

Kjeldsen, Jens E. (2015b): The study of visual and multimodal argumentation. *Argumentation* 29:2, 115—132.

Konttinen, Esa ja Jukka Peltokoski (2004): *Ympäristöprotestin neljäs aalto: Eläinoikeusliike ja uuden polven ympäristöradikalismi 1990-luvulla*. Jyväskylä: SoPhi.

Kress, Gunther ja Theo van Leeuwen (1996/2006): *Reading Images: The Grammar of Visual Design*. London/New York: Routledge.

Laaksonen, Saira-Maaria, Janne Matikainen ja Minttu Tikka (toim.) (2013): *Otteita verkosta: Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino.

Lakoff, George ja Mark Johnson (1980): *Metaphors We Live By*. Chicago/London: The University of Chicago Press.

Leeuwen, Theo van (2005): *Introducing Social Semiotics*. London/New York: Routledge.

Leeuwen, Theo van: Multimodality and multimodal research. Teoksessa Marcolis, Eric ja Luc Pauwels (toim.): *The SAGE Handbook of Visual Research Methods*. SAGE, Los Angeles/London/New Delhi/Singapore/ Washington DC 2011, 549—570.

Lewiński, Marcin ja Mohammed, Dima (2012): Deliberate design or unintended consequences: The argumentative uses of Facebook during the Arab Spring. *Journal of Public Deliberation* 8:1, 1—11.

Lim, Merlyna (2013): Many Clicks but Little Sticks: Social Media Activism in Indonesia. *Journal of Contemporary Asia* 43:4, 636—657.

Luukka, Panu (1998): *Ei ole oikeutta, on vain me: Radikaali eläinoikeusliike Suomessa*. Helsinki: Helsingin yliopisto. Julkaisematon yleisen valtio-opin pro gradu-tutkielma.

- Marcolis, Eric ja Luc Pauwels (toim.) (2011): *The SAGE Handbook of Visual Research Methods*. Los Angeles/London/New Delhi/Singapore/ Washington DC: SAGE.
- McQuarrie, Edward F. ja David Glen Mick (1996): Figures of Rhetoric in Advertising Language: *Journal of Consumer Research*, 22:4, 424—438.
- McQuarrie, Edward F. ja Barbara J. Phillips (toim.) (2008): *Go Figure! New Directions in Advertising Rhetoric*. New York/London: M.E. Sharpe.
- McQuarrie, Edward F. ja Barbara J. Phillips: Advertising Rhetoric: An Introduction. Teoksessa McQuarrie, Edward F. ja Barbara J. Phillips (toim.): *Go Figure! New Directions in Advertising Rhetoric*. M.E. Sharpe, New York/London 2008, 3—19.
- Mohammed, Dima ja Marcin Lewiński (toim.) (2013): *Virtues of Argumentation, Proceedings of the 10th International Conference of the Ontario Society for the Study of Argumentation (OSSA)*. Windsor, ON: OSSA.
- Mäkinen, Mari (2013): ”Jos ei meidän viestit mene läpi niin ei kukaan tiedä meidän olemassaoloa”: *Kansalaisjärjestöjen viestintä muuttuneessa mediassa*. Tampere: Tampereen yliopisto. Julkaisematon tiedotusopin pro gradu-tutkielma.
- Männistö, Sini (2009): *Vastamainonta – performatiivista häirinnän politiikkaa: Oikeutta Eläimille -yhdistyksen vastamainoskampanjat yhteiskunnallisessa määrittelykamppailussa*. Julkaisematon politiikan tutkimuksen laitoksen pro gradu tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Niinikoski, Anna-Kaisa (2013): *Sikatehokas Mediakampanja: Tapaustutkimus eläinoikeusliikkeen ja median suhteesta eläinoikeusaktivistien kertomana vuoden 2009 Sikatehtaat-kampanjassa*. Tampere: Tampereen yliopisto. Julkaisematon tiedotusopin pro gradu-tutkielma.
- Palczewski, Catherine H. (2005): The male Madonna and the feminine Uncle Sam: Visual argument, icons, and ideographs in 1909 anti-woman suffrage postcards. *Quarterly Journal of Speech*, 91:1, 365—394.
- Pajunen, John: Metodologia ja Pragma-dialektinen argumentaatioteoria. Teoksessa Salonen, Toivo ja Sotasaari I. (toim.): *Ajatuksia tutkimiseen: Metodisia lähtökohtia*. Lapin yliopisto, Rovaniemi 2015, 270—282.

- Pennock-Speck, B ja M.M. del Saz Rubio (toim.) (2013): *The multimodal analysis of television commercials*. Valencia: Publicacions de la Universitat de València (PUV).
- Perelman, Chaïm ja L. Olbrechts-Tyteca (1969): *The New Rhetoric: A Treatise on Argumentation*. Notre Dame, Indiana: University of Notre Dame Press.
- Phillips, Barbara J. ja Edward F. McQuarrie (2004): Beyond Visual Metaphor: A New Typology of Visual Rhetoric in Advertising. *Marketing Theory* 4:1/2, 113–136.
- Pollaroli Chiara and Andrea Rocci (2015): The argumentative relevance of pictorial and multimodal metaphor in advertising. *Journal of Argumentation in Context* 4:2, 158—199.
- Pönkä, Harto (2014): *Sosiaalisen median käsikirja*. Jyväskylä: Dolcendo.
- Rees, M.A. van ja E. Rigotti: The analysis of the strategic function of presentational techniques. Teoksessa Feteris, Eveline, Bart Garssen ja Francisca Snoeck Henkemans (toim.): *Keeping in touch with Pragma-Dialectics: In honor of Frans H. van Eemeren*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia 2011, 207—220.
- Regan, Tom (1983): *The Case for Animal Rights*. Berkeley: University of California Press.
- Regan, Tom: Eläinoikeuksien puolustus. Teoksessa Aaltola, Elisa (toim.): *Johdatus eläinfilosofiaan*. Gaudeamus, Helsinki 2013, 89—100.
- Ritola, Juho (toim.) (2009): *Argument Cultures: Proceedings of OSSA 09*, Windsor, ON: OSSA.
- Ritola, Juho (toim.) (2012): *Tutkimuksia argumentaatiosta*. Turku: Turun yliopisto.
- Rocci, Andrea, Sabrina Mazzali-Lurati ja Chiara Pollaroli: Is this the Italy we like? Multimodal argumentation in a Fiat Panda TV commercial. Teoksessa Pennock-Speck, B ja M.M. del Saz Rubio (toim.): *The multimodal analysis of television commercials*. Publicacions de la Universitat de València (PUV), Valencia 2013, 157-187.
- Rocci, Andrea, Sabrina Mazzali-Lurati ja Chiara Pollaroli: The argumentative and rhetorical function of multimodal metonymy. Julkaisematon artikkeli.
- Roque, Georges: What is visual in visual argumentation. Teoksessa Ritola, Juho (toim.): *Argument Cultures: Proceedings of OSSA 09*, OSSA, Windsor, ON 2009, 1—9.

- Roque, Georges: Visual argumentation: A Further reappraisal. Teoksessa Eemeren, Frans H. van ja Bart Garssen (toim.): *Topical Themes in Argumentation Theory: Twenty Exploratory Studies*. Springer, London/New York 2012, 273—288.
- Salonen, Toivo ja Sotasaari I. (toim.) (2015): *Ajatuksia tutkimiseen: Metodisia lähtökohtia*. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Searle, John R. (1969): *Speech Acts: An Essay in Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Searle, John R. (1979): *Expression and Meaning: Studies in the Theory of Speech Acts*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Seppänen, Janne (2001): *Katseen voima: Kohti visuaalista lukutaitoa*. Tampere: Vastapaino.
- Seppänen Janne (2005): *Visuaalinen kulttuuri: Teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsemiselle*. Tampere: Vastapaino.
- Shelley, Cameron (1996): Rhetorical and demonstrative modes of visual argument: Looking images of human evolution. *Argumentation and Advocacy* 33, 53—68.
- Scheuer, Oliver, Frank Loll, Niels Pinkwart ja Bruce M. McLaren (2010): Computer supported argumentation: A review of the state of the art. *International Journal of Computer-Supported Collaborative Learning* 5:1, 43—102.
- Singer, Peter (1975/1990): *Oikeutta eläimille*. Porvoo/Helsinki/Juva: WSOY.
- Singer, Peter: Kaikki eläimet ovat tasavertaisia. Teoksessa Aaltola, Elisa (toim.): *Johdatus eläinfilosofiaan*. Gaudeamus, Helsinki 2013, 69—88.
- Sipilä, Meeri (2011): ”Kuvasta katsoo piinattu eläin”: *Eläinoikeusliikkeen media-aktivismi Tarhauskielto-kampanjassa talvella 2010*. Tampere: Tampereen yliopisto. Julkaisematon tiedotusopin pro gradu-tutkielma.
- Snoeck Henkemans, A. Francisca: What’s in a name? The use of the stylistic device metonymy as a strategic manoeuvre in the confrontation and argumentation stages of a discussion. Teoksessa Hitchcock, D. (toim.) *Proceedings Conference: The Uses of Argument*. Ontario Society for the Study of Argumentation, Hamilton 2005, 433—441.

Snoeck Henkemans, A. Francisca: Manoeuvring strategically with rhetorical questions. Teoksessa Eemeren, Frans H. van ja Bart Garssen (toim.): *Pondering on Problems of Argumentation: Twenty Essays on Theoretical Issues*. Springer, Amsterdam 2009a, 15—23.

Snoeck Henkemans, A. Francisca: The contribution of praeteritio to arguers' confrontational strategic manoeuvres. Teoksessa Eemeren, Frans H. van (toim.): *Examining Argumentation in Context: Fifteen studies on strategic maneuvering*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia 2009b, 241-255.

Snoeck Henkemans, A. Francisca: The use of hyperbole in the argumentation stage. Teoksessa Mohammed, Dima ja Marcin Lewiński (toim.): *Virtues of Argumentation, Proceedings of the 10th International Conference of the Ontario Society for the Study of Argumentation (OSSA)*. OSSA, Windsor, ON 2013, 1—17.

Suominen Jaakko, Sari Östman, Petri Saarikoski & Riikka Turtiainen (2013): *Sosiaalisen median lyhyt historia*. Helsinki: Gaudeamus.

Tonnard, Ivon M. (2011): *Getting an Issue on the Table: A pragma-dialectical study of presentational choices in confrontational strategic maneuvering in Dutch parliamentary debate*. Amsterdam: University of Amsterdam.

Tseronis, Assimakis: Argumentative functions of visuals: Beyond claiming and justifying. Teoksessa Mohammed, Dima ja Marcin Lewiński (toim.): *Virtues of Argumentation, Proceedings of the 10th International Conference of the Ontario Society for the Study of Argumentation (OSSA)*. OSSA, Windsor, ON 2013, 1—17.

Tseronis, Assimakis (2015): Multimodal argumentation in news magazines covers: A case study of front covers putting Greece on the spot of the European economic crisis. *Discourse, Context and Media* 7, 18—27.

Tuomivaara, Salla ja Joni Purmonen (1998): *Ulos Häikeistä: Kaksi näkökulmaa eläinoikeusliikkeen sisältä*. Helsinki: Tammi.

Ventola, Eija ja Arsenio Jesús Moya Guijarro (toim.) (2009): *The World Told and the World Shown: Issues in multisemiotics*. Basingstoke/New York: Palgrave MacMillan.

Wang, Kai-Yu ja Laura A. Peracchio: Reading pictures: Understanding the stylistic properties of advertising images. Teoksessa McQuarrie, Edward F. ja Barbara J. Phillips

(toim.): *Go Figure! New Directions in Advertising Rhetoric*. M.E. Sharpe, New York/London 2008, 205—226.

Verkkolähteet:

Animalia: Facebook-sivu: Aikajana. Saatavilla

<<https://fi-fi.facebook.com/animaliary/>>. Luettu 3.9.2016.

Greenpeace Suomi: Facebook-sivu: Aikajana. Saatavilla

<<https://www.facebook.com/greenpeacesuomi/>>. Luettu 3.9.2016.

Facebook: Ohje- ja tukikeskus. Saatavilla <<https://www.facebook.com/help/?ref=pf>>. Luettu 3.9.2016.

Hintikka, Kari: Sosiaalinen media. Saatavilla

<<http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/sosiaalinen-media>>. Luettu 3.9.2016.

Oikeutta eläimille: Facebook-sivu: Aikajana. Saatavilla

<<https://fi-fi.facebook.com/oikeuttaelaimille/>>. Luettu 3.9.2016.

OE 1: Eläintehtaat.fi: Mistä on kyse? Saatavilla <<https://elaintehtaat.fi/tutkimus-ihmisten-ja-el%C3%A4inten-v%C3%A4lisest%C3%A4-suhteesta>>. Luettu 3.9.2016.

OE 2: Oikeutta eläimille-kotisivut: Eläinfilosofiaa. Saatavilla

<<https://oikeuttaelaimille.fi/tietoa/elainfilosofiaa>>. Luettu 3.9.2016.

OE 3: Oikeutta eläimille -kotisivut: Eläin koneena. Saatavilla

<<https://oikeuttaelaimille.fi/tuotantoelaimet>>. Luettu 3.9.2016.

OE 4: Oikeutta eläimille -kotisivut: Miksi kasvissyöjäksi? Saatavilla

<<https://oikeuttaelaimille.fi/kavissyonti>>. Luettu 3.9.2016.

OE 5: Oikeutta eläimille-kotisivut: Mikä on Oikeutta eläimille? Saatavilla
<<https://oikeuttaelaimille.fi/oikeutta-elaimille>>. Luettu 3.9.2016.

OE 6: Oikeutta eläimille-lehti (2010): 15-vuotisspesiaali, nro 2. Saatavilla
<<https://oikeuttaelaimille.fi/sites/default/files/lehdet/oikeuttaelaimille-15v-juhlanumero-2010.pdf>> Luettu 3.9.2016.

OE 7: Tehotuotanto.net: Eläintuotannon oikeutus. Saatavilla
<https://tehotuotanto.net/index.php%3Foption=com_content&task=view&id=13&Itemid=27.html> . Luettu 3.9.2016.

Suomen eläinsuojeluyhdistys SEY:n-Facebook-sivut: Aikajana. Saatavilla
< <https://www.facebook.com/elainsuojelu>>. Luettu 3.9.2016.

Suomen Luononsuojeluliitto-Facebook-sivut: Aikajana. Saatavilla
<<https://fi-fi.facebook.com/luononsuojeluliitto/>>. Luettu 3.9.2016.

TSK 40 (2010): Sosiaalisen median sanasto/Facebook. Saatavilla
<http://www.tsk.fi/tsk/fi/sosiaalisen_medan_sanasto_tsk_40-513.html>. Luettu. 3.9.2016

WWF Suomi-Facebook-sivut: Aikajana. Saatavilla
<<https://www.facebook.com/wwfsuomi/?fref=ts>>. Luettu 3.9.2016.

LIITE: Luettelo työssä esiintyvistä kuvista, kaavioista ja taulukoista

Kuvat:

Kuva 1.1 Tutkielmassa analysoitava Oikeutta Eläimille -järjestön Facebook-tilapäivitys (s. 6).

Kuva 5.1 Tilapäivitys I (s. 73)

Kuva 5.2 Tilapäivitys II (s. 74)

Kuva 5.3 Tilapäivitys III (s. 74)

Kuva 5.4 Tilapäivityksen komponentit ja niistä käytetyt termit (s. 77)

Kuva 6.1 Tilapäivitys I (s. 78)

Kuva 7.1 Tilapäivitys II (s. 96)

Kuva 7.2 Päivityskuva I (s. 97)

Kuva 7.3 Osakuva IA (s. 98)

Kuva 7.4 Osakuva IB (s. 99)

Kuva 7.5 Osakuva IC (s. 100)

Kuva 8.1 Tilapäivitys III (s. 111)

Kaaviot:

Kaavio 2.1 Moninkertainen argumentaatorakenne (s. 32)

Kaavio 2.2 Koordinoitu argumentaatorakenne (s. 32)

Kaavio 2.3 Alisteinen argumentaatorakenne (s. 34)

Kaavio 2.4 Argumentaation kokonaisrakenne (s. 34)

Kaavio 3.1 Argumentaatiosiirtoa koskevat esitykselliset perusvalinnat värikoodeineen (s. 52)

Kaavio 6.1 Argumentatiivinen osakaavio I tilapäivityksestä I (s. 85)

Kaavio 6.2 Argumentatiivinen osakaavio II tilapäivityksestä I (s. 86)

Kaavio 6.3 Argumentatiivinen osakaavio III tilapäivityksestä I (s. 87)

Kaavio 6.4 Argumentatiivinen osakaavio IV tilapäivityksestä I (s. 88)

Kaavio 6.5 Argumentatiivinen osakaavio V tilapäivityksestä I (s. 89)

Kaavio 6.6 Argumentatiivinen osakaavio VI tilapäivityksestä I (s. 89)
Kaavio 6.7 Argumentatiivinen kokonaiskaavio tilapäivityksestä I (s. 90)
Kaavio 7.1 Argumentatiivinen osakaavio I tilapäivityksestä II (s. 104)
Kaavio 7.2 Argumentatiivinen osakaavio II tilapäivityksestä II (s. 105)
Kaavio 7.3 Argumentatiivinen osakaavio III tilapäivityksestä II (s. 105)
Kaavio 7.4 Argumentatiivinen osakaavio IV tilapäivityksestä II (s. 106)
Kaavio 7.5 Argumentatiivinen kokonaiskaavio tilapäivityksestä II (s. 107)
Kaavio 8.1 Argumentatiivinen kokonaiskaavio tilapäivityksestä III (s. 117)

Taulukot:

Taulukko 2.1 Symptomaattinen argumentaatiotyyppi (s. 36)

Taulukko 2.2 Analoginen argumentaatiotyyppi (s. 37)

Taulukko 3.1 Protagonistin strateginen luovinta eri aspektien osalta kussakin keskusteluvaiheessa (s. 43)

Taulukko 6.1 OE:n käyttämien esityksellisten tekniikoiden potentiaaliset retoriset funktiot identifioitujen strategisten haasteiden mahdollisina ratkaisuna tilapäivityksessä I (s. 92)

Taulukko 7.1 Premissiä 1.1a.1a.1a.1c koskeva mahdollinen strateginen haaste potentiaalisine esityksellisine ratkaisuineen tilapäivityksessä II (s. 110)

Taulukko 8.1 Itsestään selvyyttä korostavat esitykselliset tekniikat potentiaalisena retorisenä ratkaisuna topikaalisten valintojen hyväksyttävyyttä yleisesti koskevaan mahdolliseen strategiseen haasteeseen tilapäivityksessä III (s. 119)